

Mục Lục

Hình bìa: Tết Tân Sửu 2021.

- 02 Thư tòa soạn
- 03 Thông báo của chùa Vạn Hạnh
- 04 Thời sự.
- 07 Thời sự "đặc biệt"
- 14 Tin Hòa Lan
- 15 Tin Thế Giới
- 18 Tin Việt Nam.
- 21 Truyền thông xã hội dân sự.
- 22 Tình yêu của thiên thần.
- 24 phỏng vấn: ông Phạm Kim Luân.
- 27 phỏng vấn: ông Lam Ngo.
- Truyện:
- 31 "Ngàn ánh dương rực rỡ" (Trúc Hà dịch).
- 34 "Chị tôi" (Topa Hòa Lan).
- 39 "Tình yêu bên bờ vực thẳm" (Nguyễn Quyết Thắng).
- 45 khoa học & đời sống (Ks. Trần Tấn Hồng Đức).
- 47 Trang sức khỏe (Bs. Nguyễn Y Đức).
- 50 Vui cười (sưu tầm).
- 51 Đố vui "sukoku" .
- 52 Quảng cáo.
- 53 Phân ưu.
- 54 Nhạc: Miên Thụy

7h0

- Hoàng Hôn Tím "mùa xuân yêu thương" (23)
- Giọt Mưa Thu "hơi thở mùa xuân" (23)
- Miên Thụy "Nắng thu" (27)
- Hoài Tâm Niệm "chúc mừng năm mới" (49)
- Hoài Tâm Niệm "đón xuân" (49)

Việt Nam Nguyệt San

Cơ Quan Ngôn Luận CĐVNTNCS/HL

Vietnam Magazine

Tijdschrift van Vietnamese
Vluchtelingen in Nederland

Website: www.congdonghoalan.com

ISSN: 0929-5151

Ban Quản Trị VNNS

Kroeten 9
4871 JT Etten-Leur Nederland
Email: info@congdonghoalan.com
Telefoon: +31 (0)6.38544847

IBAN: NL16 INGB 0001 5086 64

t.n.v. AVVN

Chủ nhiệm: Nguyễn Hữu Phước

Chủ bút: Nguyễn Đắc Trung

Thủ Quỹ: Nguyễn Khai Trí

Kỹ thuật: Bạch mai

Phát hành: Hans Smeekens

Với sự cộng tác của

Bạch Mai, Đinh Ngọc Hiền, Đặng An, Đỗ Văn Bùi, Hoài Tâm Niệm, Vành Khuyên, Lê Quang Kế, Miên Thụy, Lãng Du, Ngô Thụy Chương, Nguyễn Đắc Trung, Trần Hữu Sơn, Nguyễn Quyết Thắng, Ông Năm Chuột, Tam Hợp, Tiểu Yên Tử, Thái Tăng An, Trúc Hà, TyNa, Trần Quốc Hiền, Nguyễn Lê Hồng Hưng, Nguyễn Hoàng Nguyên, Nguyễn Hiền, Võ Đức Tiến, Thảo De Wit, Trang Đài Nguyễn, Ý Nga, Topa, Lê Lãng Du, Trần Tấn Hồng Đức, Tuyết Lê, Hans Smeekens, Anh Quang.

Lập trường

Chống bạo quyền độc tài cộng sản Hà Nội • Ủng hộ mọi tổ chức quốc gia tranh đấu cho tự do dân chủ của dân tộc

Chủ trương

Bảo tồn và phát huy văn hoá Việt • Duy trì và phát triển tình cảm tốt đẹp sẵn có giữa cộng đồng VNTNCS và nhân dân Hoà Lan • Tăng cường tình đoàn kết trong cộng đồng người Việt TNCS tại Hoà Lan • Khuyến khích và nâng đỡ người Việt hội nhập vào cuộc sống tại Hoà Lan

Thư tòa soạn

Kính thưa quý đồng hương và cộng tác viên Việt Nam Nguyệt San,

Trong năm qua, đại dịch Corona xuất phát từ thành phố Vũ Hán ở bên Tàu đã gây nên thiệt hại trầm trọng về nhân mạng trên khắp thế giới và làm thay đổi cả cuộc sống của chúng ta. May mắn thay, chúng ta nhận được tin một số vaccine đã được phát minh trong thời gian kỷ lục và được chuẩn thuận xử dụng tại Hoà-Lan kể từ ngày 8 tháng 1 năm 2021. Việc chích ngừa sẽ ưu tiên cho những người đang sống trong các viện dưỡng lão, nhân viên y tế,...và sau đó đến mọi người dân ở Hoà-Lan. Hy vọng với sự trợ giúp của corona vaccine, con người sẽ có thể thoát qua đại dịch này.

Một tin vui khác mà chúng ta nhận được là quốc hội Liên Âu (EU) vừa thông qua đạo luật Magnitsky toàn cầu (**Global Magnitsky Act**). Luật này đã được các chính phủ Hoa-Kỳ, Canada, Úc, Anh và một số quốc gia khác áp dụng từ vài năm trước với mục đích trừng phạt các quan chức vi phạm nhân quyền, hoặc cướp bóc tài sản của người dân bằng cách đóng băng tài sản của họ tại nước ngoài và không cấp visa cho họ. Cho đến nay đã có 40 quốc gia trên thế giới áp dụng luật Magnitsky toàn cầu bao gồm 27 quốc gia trong Liên Minh Âu Châu. Vào ngày 8-12-2020 có 8 dân biểu Hoa-Kỳ yêu cầu bộ ngoại giao và bộ tài chánh Hoa-Kỳ trừng phạt các quan chức công an ở tỉnh Hà Tĩnh theo luật Magnitsky toàn cầu vì đã tra tấn nhà báo Nguyễn Văn Hoá.

EU Magnitsky Act

Nhằm thúc đẩy áp lực quốc tế đối với nhà cầm quyền cộng sản Việt Nam trong việc vi phạm nhân quyền, chúng ta cần kể đến nỗ lực phối hợp đấu tranh từ năm 2015 của đảng Việt Tân và 9 tổ chức bao gồm: Ủy Ban COSUNAM Thụy Sĩ-Việt Nam, Liên Hội Người Việt Tỵ Nạn Cộng Hoà Liên Bang Đức, Cộng Đồng Người Việt Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hoà-Lan, Hội Phụ Nữ Mỹ gốc Việt, Hội Đền Hùng, Radio Tiếng Nước Tôi, Phong Trào Dân Quyền, Hội Thanh Niên Công Giáo, Hội Thân Hữu Việt Tân. Các tổ chức này cùng hợp tác trong việc soạn thảo phúc trình chi tiết về tình trạng vi phạm nhân quyền tại Việt Nam và đệ nạp tại bộ ngoại giao các nước và Liên Hiệp Quốc (xin xem chi tiết trong phần thời sự số báo này).

Chúng ta có thể hãnh diện vì Cộng Đồng Người Việt Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hoà-Lan luôn tích cực hợp tác làm việc với các tổ chức, đoàn thể bạn trong các tranh đấu cho nhân quyền tại Việt Nam.

Chúng tôi xin thông báo cùng quý vị là Việt Nam Nguyệt San phát hành 8 số 1 năm như thường lệ (phát hành vào tháng 1,4,5,6, 9,10,11,12 và không phát hành vào các tháng 2,3,7,8).

Tất cả ý kiến đóng góp, câu hỏi liên quan đến đặt mua hoặc nhận báo, đăng quảng cáo... xin quý vị gửi đến địa chỉ e-mail: info@congdonghoalan.com

Bài vở đóng góp cho số báo 320 tháng 4 năm 2021 với chủ đề “quốc hận 30 tháng 4” xin quý vị gửi đến địa chỉ e-mail: dtnguyen@quicknet.nl hạn chót nộp bài **10-4-2021**.

Trước thềm năm Tân Sửu 2021, chúng tôi kính chúc quý đồng hương, quý cộng tác viên Việt Nam Nguyệt San và gia quyến một năm mới An Khang và Thịnh Vượng.

Trân trọng kính chào,

Nguyễn Đắc Trung
Chủ bút Việt Nam Nguyệt San

GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM THỐNG NHẤT ÂU CHÂU

Hội Phật Giáo Việt Nam tại Hòa Lan

Sumatraweg 350, 1335 JM Almere Buiten, tel. 036-5257067

Website: <http://www.vanhanhpagode.nl>

Hòa Lan, ngày 2 tháng 1 năm 2021

Thông Báo

Ấn hành Kỷ Yếu Chùa Vạn Hạnh

Nam Mô A Di Đà Phật

Khi rời bỏ quê hương lên đường tìm tự do, người Phật tử Việt Nam đã phải bỏ lại tất cả nơi quê nhà, hành trang mang theo vốn vẹn một niềm tin nơi Đấng Bổn Sư Thích Ca. Tại vùng đất Hòa Lan lạnh giá, khởi đầu từ việc cùng nhau tụ họp đọc kinh dưới sự hướng dẫn của quý thầy từ Pháp, Đức, tiến đến thành lập Niệm Phật Đường Niệm Phật tại thị xã Hoorn, một thời gian sau mua một trang trại tại Nederhorst-den-Berg và biến cái nơi đây thành một ngôi chùa trang nghiêm ấm cúng. Sau đó, bằng chính sức lực và tài lực của mình, những người con Phật tại Hòa Lan một lần nữa chung vai góp sức xây dựng một ngôi chùa mang sắc thái Việt Nam là ngôi chùa Vạn Hạnh ngày nay tại thị xã Almere.

40 năm nhìn lại, Phật tử Việt Nam tại Hòa Lan có thể tự hào đã đóng góp cho việc hình thành và phát triển Phật giáo tại Vương quốc Hòa Lan này.

Để ghi dấu kỷ niệm quý báu của cuộc hành trình dài đã qua, Hội Phật Giáo Việt Nam tại Hòa Lan sẽ ấn hành **Kỷ Yếu 40 năm Hội Phật Giáo Việt Nam tại Hòa Lan và kỷ niệm 10 năm chùa Vạn Hạnh mới** tại Almere. Kỷ Yếu sẽ phát hành trong dịp Đại lễ Phật Đản 2022.

Hội kêu gọi quý đồng hương, quý đạo hữu, thân hữu, văn hữu đóng góp bài vở, văn, thơ, hình ảnh cho kỷ yếu này. Bài vở, hình ảnh xin gửi về địa chỉ email: ngothuychuong@gmail.com trước ngày 1/11/2021.

Nam Mô Hoan Hỷ Tạng Bồ Tát Ma Ha Tát
T/M Hội Phật Giáo Việt Nam tại Hòa Lan
Tổng Thư Ký,

Ngô Thụy Chương

Luật MAGNITSKY toàn cầu của thế giới dân chủ bắt đầu áp dụng cho Việt Nam

EU Magnitsky Act

Cuối năm 2016, quốc hội Mỹ thông qua đạo luật Magnitsky toàn cầu (Global Magnitsky Human Rights Accountability Act) hay S284. Ngay sau đó, 2017, Canada đã thông qua đạo luật

Magnitsky có tên là “Công lý cho các nạn nhân của các quan chức tham nhũng ở nước ngoài”. Tiếp theo đó Lithuania và Úc châu cũng đã thông qua đạo luật Magnitsky toàn cầu (Global Magnitsky Act) của họ trong năm 2017. Mãi đến năm 2020, quốc hội Liên Âu (EU) mới thông qua một đạo luật Magnitsky toàn cầu và đạo luật này trở thành một đạo luật chính thức của 27 quốc gia Âu Châu, trừ Anh Quốc. Vào ngày 21 tháng 2 năm 2017, Hạ viện VQ Anh đã sửa đổi Dự luật tài chính hình sự của nước này lấy cảm hứng từ Đạo luật Magnitsky cho phép chính phủ đóng băng tài sản tại UK của những người vi phạm nhân quyền và tham nhũng tại bất cứ quốc gia nào trên thế giới. Vào ngày 1 tháng 5 năm 2018, Hạ viện Anh đã thêm "sửa đổi Magnitsky" vào Dự luật trừng phạt và chống rửa tiền cho phép chính phủ Anh áp dụng các biện pháp trừng phạt đối với những người vi phạm nhân quyền thô bạo. Đến năm 2020, quốc hội VQ Anh đã thông qua luật Magnitsky toàn cầu của Anh quốc. Như vậy, tính đến 2020, nếu kể thêm các nước nhỏ như Estonia, Lithuania và Latvia thì thế giới dân chủ đã có gần 40 quốc gia có Luật Magnitsky toàn cầu.

* * *

Luật Magnitsky toàn cầu này cho phép gần 40 nước dân chủ, đặc biệt là Anh, Hoa Kỳ, Úc, Canada và 27 quốc gia EU mở rộng chế tài các cá nhân vi phạm nhân quyền và thu vén “tài sản phi pháp” tại bất cứ nơi nào trên toàn thế giới. Các đối tượng bị Luật Magnitsky trừng phạt bao gồm:

- Thứ nhất là những giới chức chính quyền và những thuộc hạ của họ hoặc những người ngoài chính phủ hợp tác với giới chức chính quyền vi phạm nghiêm trọng quyền con người.
- Thứ hai là những giới chức cầm quyền cướp đoạt tài sản của người dân.
- Và thứ ba là những giới chức cầm quyền can dự vào những vụ tham nhũng lớn và đàn áp những người đi phàn phui những vụ ấy.

Từ năm 2015, trước khi đạo luật Magnitsky xuất hiện, các tổ chức NGOs quốc tế của người Việt cũng như người nước ngoài tại Âu Châu & Hoa Kỳ đã phối hợp với đảng Việt Tân hợp soạn báo cáo chính xác về vấn nạn tra tấn tại VN, dựa theo các Công Ước chống tra tấn của Liên Hiệp Quốc (LHQ) mà nhà cầm quyền CSVN đã ký kết và cam kết tuân thủ. Báo cáo (report) có tên là “SHADOW REPORT ON POLICE TORTURE IN VIETNAM. Prepared for the UN Committee Against Torture in connection to its review of Vietnam Party’s 1st Report under the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Submission to the United Nations Committee Against Torture regarding the recent deaths in police custody in VIETNAM. Report in April 2016”.

Tiếp theo đó 9 NGOs Việt Nam và ngoại quốc bao gồm Comité Suisse-Vietnam COSUNAM; Bundesverband Der Vietnamesischen Flüchtlinge In Der Bundesrepublik Deutschland e.V.; Associatie Van Vietnamese Vluchtelingen in Nederland (AVVN); Vietnamese American Women’s Association (VAWA); Hoi Den Hung Foundation; Radio Tieng Nuoc Toi (TNT Radio Houston); Civil Rights Movement; Catholic Brotherhood Youth Association và Viet Tan Friendship Association đã hợp tác với đảng Việt Tân hợp soạn các báo cáo nhân quyền chiếu theo Istanbul Protocol của LHQ và dựa trên Luật Magnitsky toàn cầu cũng như quốc tế công pháp về Nhân Quyền, như sau:

- Police Brutality Against Formosa Pollution Victims from Song Ngoc Parish Seeking Compensation And Against Human Rights Activists From 2010 To 2018 In VIETNAM. With reference to The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), the Universal Declaration on Human Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) and The Global Magnitsky Act. Report on May 20, 2018.

- Police Brutality In Murders, Tortures & Kidnaps Against Common Civilians From 2007 To 2019 In VIETNAM. Report on March 31, 2019.

- The Cross-country Kidnap Against Journalist TRUONG DUY NHAT By Corrupt Officials In VIETNAM. Submission to The US Department Of State & The US Department Of The Treasury.

With Reference To the US Global Magnitsky Act 2016. Report on JUNE 30, 2019.

- SPECIAL PETITION REPORT 2019 On Police Brutality Against Formosa Pollution Victims from Song Ngoc Parish Seeking Compensation And Against Human Rights Activists In Dioceses VINH & HA TINH – VIETNAM. With Reference To the US Global Magnitsky Act 2016. Report on AUGUST 31, 2019.

Tất cả các bản phúc trình (report) nói trên đã được các đại diện NGOs tại Mỹ đệ nộp cho Bộ Ngoại Giao, Bộ Ngân Khố & Quốc Hội Mỹ, và đã được COSUNAM & các Cộng Đồng VN tại EU đệ nộp cho các Bộ ngoại giao Đức, Hòa Lan và các cơ quan Nhân Quyền LHQ tại Geneva từ năm 2016 đến đầu năm 2020. Đặc biệt là tổ chức Ân Xá Quốc Tế (Amnesty International) đã sao gởi các bản phúc trình kể trên cho bộ Ngoại Giao của 27 quốc gia EU vào đầu năm 2019. Nhờ vậy, ngày hôm nay các tổ chức đấu tranh cho Nhân Quyền VN đã bắt đầu nhìn thấy kết quả sơ khởi hôm 18/12/2020. Đó là việc “Tám Dân biểu Mỹ hôm 18/12/2020 yêu cầu Bộ Ngoại giao và Tài chính Mỹ thực hiện các chế tài cấm vận của Đạo luật Magnitsky toàn cầu đối với công an Hà Tĩnh, những người đã tra tấn nhà báo Nguyễn Văn Hoá, người bị kết án tù 7 năm với cáo buộc tuyên truyền chống nhà nước trong phiên tòa năm 2017; <https://lowenthal.house.gov/media/press-releases/congressman-lowenthal-house-colleagues-urge-magnitsky-sanctions-against>;

Anh Nguyễn Văn Hóa (giữa) trước tòa án CSVN ngày 27 Tháng Mười Một, 2017.

(Hình: Vietnam News Agency/AFP via Getty Images)

<https://www.rfa.org/vietnamese/news/vietnamnews/us-congressmen-urges-magnitsky-sanctions-against-vn-police-who-tortured-journalist-12192020100742.html>. Tám dân biểu Mỹ nói

trên là Dân biểu Alan Lowenthal, người nhận bảo trợ cho tù nhân lương tâm Nguyễn Văn Hoá, Dân biểu Lou Correa, Dân biểu Deb Haaland, Dân biểu Ro Khanna, Dân biểu Barbara Lee, Dân biểu James P. McGovern, Dân biểu Katie Porter, và Dân biểu Harley Rouda.

Trong bức thư gửi Bộ Ngoại giao và Tài chính Mỹ, các Dân biểu Mỹ đã nêu tên 8 sĩ quan công an CSVN ở Hà Tĩnh, những người đã tra tấn, trói tay treo TNLT Nguyễn Văn Hoá lên trần nhà để ép cung. Đó là những Sĩ quan Công an sau đây:

1. đại tá Nguyễn Anh Tuấn,
2. đại úy Nguyễn Văn Sáng,
3. trung úy Lê Anh Đức,
4. đại úy Trần Anh Đức,
5. đại tá Nguyễn Huy Chương,
6. thiếu tá Trương Quang Quốc,
7. thiếu úy Bùi Xuân Đạt, và
8. đại úy Nguyễn Đình Đức.

Nhưng vì sao 8 Sĩ quan Công an CSVN nói trên bị chính giới Mỹ nêu tên yêu cầu trừng phạt bằng đạo luật US Manitsky toàn cầu 2016 ? Bởi vì tất cả các đạo luật Magnitsky toàn cầu của gần 40 quốc gia DC nói trên nhắm đến việc trừng phạt các cá nhân vi phạm nhân quyền và thụ đắc tài sản phi pháp (TSPP) tại bất cứ quốc gia nào trên thế giới. Vì vậy thủ phạm bị Luật Magnitsky trừng phạt gồm 2 loại: thủ phạm đàn áp nhân quyền và thủ phạm thụ đắc tài sản phi pháp (TSPP). Khảo sát đầy đủ hơn cho thấy:

- Luật Magnitsky của Mỹ dành 50% tập chú vào các thủ phạm đàn áp nhân quyền và 50% tập chú vào các thủ phạm thụ đắc TSPP.

- Luật Magnitsky của VQ Anh, Canada và Úc châu dành 70% tập chú vào các thủ phạm thụ đắc TSPP còn 30% tập chú vào các thủ phạm đàn áp nhân quyền.

- Luật Luật Magnitsky của 27 quốc gia EU cũng dành 70% tập chú vào các thủ phạm thụ đắc TSPP còn 30% tập chú vào các thủ phạm đàn áp nhân quyền.

Tóm lại, Luật MAGNITSKY toàn cầu của thế giới dân chủ bắt đầu áp dụng cho Việt Nam qua vụ nêu đích danh 8 thủ phạm là Sĩ quan Công an Hà Tĩnh nói trên để trừng phạt. Tuy nhiên, đây mới chỉ là bước đầu và là phần nổi của tảng băng chìm bởi vì danh sách các thủ phạm CSVN đàn áp nhân quyền và thụ đắc TSPP từ T.Ư cho đến cấp tỉnh-Thành phố đã, đang và sẽ được Xã Hội Dân Sự VN trong và ngoài nước báo cáo từng quý một cho các quốc gia dân chủ và giàu mạnh trên khắp thế giới. Cho nên “lưới trời lồng lộng thưa mà không lọt” (Thiên võng khơi khơi, sơ nhi bất lậu) ./.

Thời sự đặc biệt

BẦU CỬ MỸ 2020

Quốc Hội Mỹ xác nhận Biden đắc cử tổng thống, Trump thừa nhận hết nhiệm kỳ
RFI 07/01/2021

Phó tổng thống Mike Pence (T) và chủ tịch Hạ Viện Nancy Pelosi tiếp tục chủ trì lễ xác nhận kết quả bầu tổng thống 2020 của đại cử tri đoàn sau khi những người ủng hộ Donald Trump xâm nhập vào trụ sở Quốc Hội, đồi Capitol, Washington, Mỹ, ngày 07/01/2021. AP - J. Scott Applewhite

Quốc Hội lưỡng viện Hoa Kỳ hôm nay, 07/01/2021, đã chính thức chứng nhận chiến thắng của ứng cử viên Dân Chủ Joe Biden trong cuộc bầu cử tổng thống ngày 03/11. Việc xác nhận kết quả đã bị chậm trễ do tình trạng hỗn loạn tại trụ sở Quốc Hội vì những người ủng hộ tổng thống Donald Trump đã xâm nhập vào. Vào lúc gần 4 giờ sáng, giờ Washington, ngày 07/01, phó tổng thống Mỹ Mike Pence chính thức xác nhận ông Biden đã thu được 306 phiếu của đại cử tri đoàn, còn tổng thống Donald Trump được 232 phiếu.

Cùng với việc an ninh được tái lập sau cảnh hỗn loạn tại Điện Capitol, tối qua các nghị

sĩ Hoa Kỳ đã nối lại tiến trình kiểm phiếu bầu của các đại cử tri. Trong đêm, cả hai viện của Quốc Hội Mỹ đã bác bỏ đơn phản đối của các dân biểu Cộng Hòa về chiến thắng của ứng cử viên tổng thống Dân Chủ Joe Biden tại bang Pennsylvania. Kết quả cuộc biểu quyết này coi như dỡ bỏ trở ngại cuối cùng ngăn cản việc chứng nhận chiến thắng của ông Joe Biden. Trước đó, vào buổi tối, các nghị sĩ của cả hai viện cũng đã bác bỏ đơn phản đối phiếu bầu của đại cử tri bang Arizona do một nhóm nghị sĩ Cộng Hòa đệ trình.

Theo hãng tin AFP, một số dân biểu Cộng Hòa đã dự trù phản đối kết quả bầu cử ở một số bang khác, nhưng sau các vụ bạo loạn tại Điện Capitol, nhiều người trong số họ cho biết không phản đối nữa.

Chiều qua, phó tổng thống Mike Pence đã chủ trì phiên họp chung của Hạ Viện và Thượng Viện để chứng nhận phiếu bầu của các đại cử tri ở các bang. Chiếu theo Hiến Pháp Hoa Kỳ, nhiệm vụ của ông Pence chỉ là “mở” các giấy chứng nhận kết quả bầu cử do 50 bang gửi, chứ không có quyền chống lại việc chứng nhận kết quả bầu cử, như tổng thống Trump yêu cầu phó tổng thống.

PUBLICITÉ

Tuy nhiên, tiến trình xác nhận kết quả bầu này đã bị ngưng lại do những người ủng hộ tổng thống Donald Trump tràn vào Điện Capitol. Cảnh sát đã phải di tản các nghị sĩ. Lực lượng an ninh dùng cả lựu đạn cay để giải tán những người xâm nhập vào trụ sở Quốc Hội. Một phụ nữ biểu tình bị bắn tử thương ngay trong Điện Capitol.

Khi phiên họp được mở lại, lãnh đạo nhóm thượng nghị sĩ đảng Cộng Hòa tại Thượng Viện, Mitch McConnell, đã tuyên bố Quốc Hội sẽ không để bị “hăm dọa”. Ngay cả thượng nghị sĩ Cộng Hòa Lindsey Graham, một nhân vật rất thân cận với ông Trump, cũng tuyên bố kể từ nay không theo tổng thống nữa.

Ngay sau khi Quốc Hội chính thức chứng nhận chiến thắng của ông Biden, tổng thống Donald Trump đã thừa nhận nhiệm kỳ của ông “chấm dứt” và hứa sẽ có sẽ một cuộc chuyển giao quyền lực “trong trật tự”, tuy rằng ông vẫn “hoàn toàn bất đồng với kết quả bầu cử và thực tế chứng minh cho ông”.

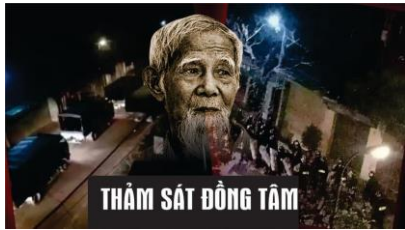

Thời sự đặc biệt

10 sự kiện nổi bật tại Việt Nam trong năm 2020

Nguồn Việt Tân 30/12/2020 <https://viettan.org/>

1. Thảm sát Đồng Tâm

Từ bản chất, biến cố xảy ra tại xã Đồng Tâm, huyện Mỹ Đức ở ngoại ô Thành Phố Hà Nội vào rạng sáng ngày 9 tháng Giêng,

2020 là vụ lừa dân để cướp đất. Nhưng lần này cướp không xong, họ đã dàn dựng kịch bản chống “phản động” để mang 3.000 cảnh sát cơ động tấn công vào làng sau nhiều tuần lễ bố trí, cắt điện thoại và mạng internet quanh khu vực. Họ giết ngay cụ Lê Đình Kinh, một cụ già trên 80 tuổi có uy tín trong làng ngay trên giường ngủ, đốt cháy 3 nhân viên cảnh sát cơ động bất hạnh rơi xuống giếng trời, dùng đó là lý do để bắt giữ 29 người dân về hai tội “giết người” và “chống người thi hành công vụ.”

Hai ngày sau, công an trả xác cụ Lê Đình Kinh cho gia đình, với thi thể đã bị mổ bụng cùng với hai vết đạn bắn ở tim và bụng. Cụ Bùi Viết Hiếu là người chứng kiến tận mắt cảnh cụ Kinh bị giết chết; cụ cũng bị bắn trọng thương nhưng không chết và nay đang bị kết án 16 năm tù. Dù đã gần một thế kỷ sống và quen với sự tàn độc của chế độ, nhưng người dân cả nước vẫn không khỏi bàng hoàng, đau đớn, nghẹn ngào trước hành động vô đạo, vô nhân của cuộc thảm sát này.

Ngày 7 tháng Chín, 2020 nhà cầm quyền CSVN đã dựng ra phiên tòa xét xử 29 người dự trữ kéo dài trong vòng 10 ngày. Nhưng vụ xét xử không hề nhắc gì đến nguyên nhân của vụ án là vấn đề cưỡng chiếm đất đai tại cánh đồng Sinh xảy ra từ năm 2015, khi Bộ Quốc Phòng giao cho Công Ty Thương Mại Viettel xử dụng 50 hecta đất trong đó có 46 hecta đất nông nghiệp mà người dân xã Đồng Tâm đang canh tác để sinh sống. Sau hai ngày xét xử, tòa án bất ngờ đổi tội danh cho 19 người từ “giết người” thành “chống người thi hành công vụ” và phiên tòa kết thúc sau 5 ngày xử.

Ngày 14 tháng Chín, Tòa tuyên án 6 người tội “giết người,” trong đó hai người con của cụ Lê Đình Kinh là Lê Đình Công và Lê Đình Chức bị tử hình, cháu nội cụ Kinh là Lê Đình Doanh bị chung thân, cụ Bùi Viết Hiếu 16 năm tù, ông Nguyễn Văn Tuyển 12 năm tù, anh Nguyễn Quốc Tiến 12

năm tù. 23 người còn lại bị tội “chống người thi hành công vụ” trong đó có 9 người bị tuyên án từ 3 đến 5 năm tù giam, số còn lại 14 người bị tuyên án tù treo và thả ngay tại tòa.

Vô số bài viết và tài liệu dẫn chứng được người dân phổ biến trên mạng đã chứng minh sự phi lý đến trơ trẽn của nhà cầm quyền Hà Nội khi dàn dựng vở kịch giết người tệ hại nhất thế kỷ, bao gồm cả việc thẳng tay sát hại 3 công an, đốt xác cho cháy đen rồi vu tội cho dân làng.

Vở kịch xử án với những màn tra tấn thô bạo không cần giấu giếm, trắng trợn vi phạm mọi cam kết về nhân quyền mà nhà nước CSVN đã ký kết. Các nạn nhân bị đưa ra tòa với những gương mặt thất thần, mang dấu vết bị tra tấn còn đầy trên cơ thể. Những lập luận kết tội chẳng khác gì “tòa án nhân dân” thời Cải Cách Ruộng Đất tái xuất hiện ở Thế Kỷ 21. Những bản án tử hình giết người diệt khẩu đến từ những con kết mặc áo quan tòa không làm ai ngạc nhiên. Vì thế, “Thảm sát Đồng Tâm” lột tả sự thật là vì tham lợi riêng, các lãnh đạo đảng CSVN sẵn sàng cướp đất của dân, sẵn sàng giết dân, sẵn sàng dẫm đạp lên công lý và pháp luật. Nó không chỉ là biến cố thảm hại, nhục nhã nhất trong năm 2020 mà sẽ là một vết nhớ muôn đời mà những lãnh đạo CSVN để lại trong lòng người dân Việt.

2. 13 cơn bão đánh vào Miền Trung

Miền Trung, từ Bắc Tây Nguyên đến Nghệ An đã gánh liên tục 13 trận bão lớn nhỏ trong khoảng thời gian ngắn, từ đêm mùng 6 tháng Mười đến đầu tháng Mười Hai, 2020. Bão miền Trung thường mang theo những trận mưa lớn kéo dài gây ra nạn lũ lụt trên diện rộng. Riêng các cơn bão Molave (số 9 ngày 28 tháng Mười), Goni (số 10 vào ngày 6 và 7 tháng Mười Một) và Vamco (số 13 vào ngày 14 và 15 tháng Mười Một) đã mang lại nhiều tổn thất nhất.

Lũ lụt bình thường đã khiến đời sống người dân ở miền Trung vốn đã khắc nghiệt lại càng thêm khó khăn. Nhiều vùng bị ngập nước lên tận nóc nhà, khiến 342 người bị thiệt mạng hoặc mất tích. Thiệt hại về tài sản lên đến hơn 30 ngàn tỉ đồng, tương đương 1,3 tỉ Mỹ Kim. Nhưng chính hệ

thống hàng trăm thủy điện bậc thang lớn nhỏ trên các dòng sông đã gây thêm tang thương cho người dân miền Trung. Chỉ riêng tỉnh Quảng Nam đã gánh 62 dự án thủy điện với công suất tổng cộng 1,6MW.

Để xây dựng các đập thủy điện, nhiều cánh rừng bạt ngàn đã bị đốn sạch cho nhu cầu xây đập. Hậu quả là không còn rừng để giữ nước, không còn rễ để giữ đất trên các sườn núi, đồi nên rất dễ gây ra nạn đất lở khi mưa nhiều và dai dẳng. Nạn sạt lở ở nhiều nơi đã là hiện tượng mới của nạn lũ lụt năm 2020 làm chết nhiều người với hàng loạt làng mạc, nhà cửa bị chôn vùi. Lượng nước mưa dâng nhanh trong các cơn bão lớn thường làm các đập thủy điện đạt đến giới hạn chứa nước nên buộc phải xả đập hàng loạt, dây chuyền, tạo nên lũ ống, lũ quét cuốn trôi làng mạc ở hạ nguồn. Trường hợp lũ đến nhanh, dân trở tay không kịp để di tản và di chuyển tài sản.

Thiên tai và nhân tai tàn phá miền Trung đã lay động lòng người Việt từ trong nước đến hải ngoại. Rất nhiều cá nhân, hội, nhóm đã tự động đứng ra tổ chức cứu trợ để xoa dịu phần nào nỗi đau của đồng bào miền Trung. Nổi bật lên trên hết là hình ảnh ca sĩ Thủy Tiên. Bằng uy tín cá nhân, cô đã quyên được hơn 150 tỉ đồng trong thời gian ngắn và tự tổ chức cứu trợ, cũng như đích thân đến tận nơi, tự tay trao quà cho nạn nhân. Hình ảnh đẹp của ca sĩ Thủy Tiên đã làm mờ vai trò của Mặt Trận Tổ Quốc và Hội Chữ Thập Đỏ trong việc cứu giúp bà con đang gặp khó khăn, dù nhà cầm quyền đã ra Nghị Định 64 buộc các tổ chức từ thiện phải đi qua trung gian của Mặt Trận Tổ Quốc. Vụ lũ lụt vừa qua càng tô đậm thêm nhu cầu xuất hiện nhiều đoàn thể xã hội dân sự để mọi người có thể chung tay giúp đỡ nhau khi mà chế độ càng ngày càng đánh mất niềm tin trong dân.

3. Vụ án Hồ Duy Hải

Vụ án Hồ Duy Hải là một vụ án thương tâm, đã lọt vào danh sách Top 10 tìm kiếm nhiều nhất trong năm 2020, đủ cho thấy

vụ án thu hút sự quan tâm không chỉ dư luận Việt Nam mà cả thế giới. Vụ án xảy ra đã 12 năm vào buổi tối định mệnh ngày 13 tháng Giêng, 2008 tại Bưu Cục Cầu Voi, ấp 5, xã Nhị Thành, huyện Thủ Thừa, tỉnh Long An, khi hai nữ nhân viên bưu điện tên là Nguyễn Thị Ánh Hồng (sinh năm 1985) và Nguyễn Thị Thu Vân (sinh năm 1987) bị

giết bằng cách cắt cổ. Ngày 21 tháng Ba, 2008, nghi phạm Hồ Duy Hải (sinh năm 1985) bị bắt. Qua hai lần xét xử sơ thẩm (năm 2008) tại Long An và phúc thẩm (2009) tại TP.HCM, Hồ Duy Hải bị kết án tử hình về tội giết người, 5 năm tù về tội cướp tài sản, tổng hợp hình phạt là tử hình. Tuy nhiên, gia đình Hồ Duy Hải liên tục kêu oan. Năm 2011, khi Nguyễn Hòa Bình ngồi ghế viện trưởng Viện Kiểm Sát Nhân Dân Tối Cao quyết định không kháng nghị vụ án. Năm 2012, Chủ Tịch Nước Trương Tấn Sang cũng đã bác đơn xin ân xá.

Nhưng do sự vận động mạnh mẽ của gia đình cùng với những phản đối của dư luận cũng như nhiều đại biểu quốc hội, năm 2014, Chủ Tịch Nước Trương Tấn Sang ra lệnh tạm dừng thi hành án tử hình đối với Hồ Duy Hải, việc này chưa từng có tiền lệ trong lịch sử tòa án CSVN. Ngày 22 tháng Mười Một, 2019, Viện Trưởng Viện Kiểm Sát Nhân Dân Tối Cao Lê Minh Trí kháng nghị giám đốc thẩm vụ án, sau khi nhận được đề nghị xem xét lại vụ án từ Chủ Tịch Nước Nguyễn Phú Trọng vào tháng Bảy. Ngày 8 tháng Năm, 2020, sau 3 ngày xét xử giám đốc thẩm, 17 thành viên trong Hội Đồng Thẩm Phán Tòa Án Nhân Dân Tối Cao đã bỏ phiếu công khai với quyết định là “*dù quá trình điều tra, xét xử còn một số thiếu sót nhưng việc này không làm thay đổi bản chất vụ án,*” vì thế không cần thiết phải hủy các bản án sơ thẩm, phúc thẩm để điều tra lại và không chấp nhận quyết định kháng nghị của Viện Kiểm Sát Nhân Dân Tối Cao.

Kết quả giám đốc thẩm đã tạo ra làn sóng phản nộ rất lớn trong dư luận Việt Nam và Quốc Tế. Sáng ngày 16 tháng Sáu, Ủy Ban Tư Pháp Quốc Hội nhóm họp để đánh giá vụ án và bản án giám đốc thẩm, và đi đến quyết định là “*kiến nghị Ủy Ban Thường Vụ Quốc Hội xem xét lại bản án giám đốc thẩm.*”

Đây là một vụ án có những vi phạm pháp luật nghiêm trọng trong việc điều tra, giải quyết vụ án như: Tiêu hủy vật chứng, thay đổi vật chứng, bỏ sót các chứng cứ pháp y như vân tay, vết máu tại hiện trường; rút bỏ hồ sơ chứng cứ có lợi cho bị cáo, bỏ qua một số bản khai cung không nhận tội của bị cáo. Nhưng việc Tòa Án Nhân Dân Tối Cao cho rằng những vi phạm pháp luật nói trên không làm thay đổi bản chất của vụ án cho thấy nền tư pháp Việt Nam phi công lý. Một số luật sư Việt Nam cho rằng quyết định y án có thể sẽ có lợi về mặt chính trị cho những cá nhân liên hệ đến vụ án này trong thời kỳ trước đây; nhưng khả năng làm suy giảm nghiêm trọng uy tín của đảng cầm quyền trong lâu dài và những phản ứng bất

mãn của dư luận đã tạo nên một áp lực chính trị lớn lên ngành tư pháp và cả thể chế Việt Nam. Có thể nói là vụ án Hồ Duy Hải đang đặt lãnh đạo CSVN vào thế tiến thoái lưỡng nan.

4. Các nhà hoạt động bị đàn áp trước thềm đại hội 13

Cứ năm năm một lần, đảng Cộng Sản tổ chức đại hội, lần này là đại hội 13 (2021-2026) để chọn ra bộ máy lãnh đạo gồm

Trung Ương Đảng, Bộ Chính Trị, Ban Bí Thư và “*Tứ Trụ*” gồm Tổng Bí Thư, Chủ tịch Nước, Thủ Tướng, Chủ tịch Quốc Hội. Theo thông lệ trước mỗi kỳ đại hội, nhà cầm quyền Hà Nội gia tăng đàn áp, bắt bớ và kết án các nhà đấu tranh dân chủ để ngăn chặn những ý kiến bất đồng. Chính vì vậy, năm 2020 đã diễn ra một làn sóng đàn áp tàn khốc đối với các nhà đấu tranh dân chủ tại Việt Nam. Đã có hàng chục vụ bắt bớ nhắm vào các nhà hoạt động là thành viên của Hội Nhà Báo Độc Lập Việt Nam, Hội Anh Em Dân Chủ, dân oan và những người cầm bút độc lập khác. Đơn cử như việc bắt giam mẹ con bà Cấn Thị Thêu và Trịnh Bá Phương, Trịnh Bá Tư; Nguyễn Thị Tâm, Phạm Thành (Bà Đầm Xòe), Nguyễn Tường Thụy, Lê Hữu Minh Tuấn, Huỳnh Anh Khoa, Trần Đức Thạch, Đinh Văn Phú, Đinh Thị Thu Thủy, Phạm Đoan Trang,...

Ngoài ra, tòa án cũng xét xử một số nhà bất đồng chính kiến bị tạm giam và phán quyết họ mức án tù rất nặng. Tòa án tỉnh Nghệ An kết án thầy giáo Nguyễn Năng Tĩnh 11 năm tù giam, 5 năm quản chế và nhà thơ Trần Đức Thạch mức án 12 năm tù giam, 3 năm quản chế. Tòa án tỉnh Bến Tre kết án Kỹ Sư Nguyễn Ngọc Ánh 6 năm tù giam, chịu quản chế 5 năm,...

Bên cạnh đó, Bộ Công An Việt Nam cũng tăng cường trấn áp nhằm đóng cửa Nhà Xuất Bản Tự Do, chuyên xuất bản những cuốn sách về đề tài xã hội, chính trị, và không chịu sự kiểm soát của chính quyền. Để làm được điều đó, lực lượng an ninh đã ráo riết truy bắt những người giao sách, lục soát và đe dọa các cơ sở in ấn bị tình nghi và triệu tập những người hỗ trợ.

Trước những vụ bắt bớ cùng với các bản án nặng nề và phi lý đối với các nhà hoạt động, CSVN liên tục hứng chịu sự chỉ trích của các tổ chức nhân quyền trên thế giới. Hôm 16 tháng Mười, 2020, tổ chức Theo Dõi Nhân Quyền Quốc Tế (HRW) cáo buộc CSVN “*tiếp tục có những vi*

phạm về các quyền dân sự và chính trị của người dân bằng cách hạn chế quyền tự do bày tỏ ý kiến, lập hội, tụ tập ôn hoà, tự do tôn giáo. Vụ bắt giữ nhà báo Phạm Đoan Trang gần đây nhất là một ví dụ nữa về sự đàn áp này.” Theo thống kê của HRW, Việt Nam hiện giam giữ hơn 130 tù chính trị và là nước có số tù nhân chính trị cao nhất Đông Nam Á. Trong khi đó, Tổ chức Phóng Viên Không Biên Giới (RSF) xếp hạng Việt Nam đứng thứ 175/180 về tự do báo chí, chung nhóm với các nhà nước độc tài khác như Trung Quốc, Lào, Iran, Triều Tiên,... Ngoài ra, hồi tháng Chín, 2020, 64 dân biểu Quốc Hội Châu Âu đã ký một bức thỉnh nguyện thư chung gửi Cao ủy thương mại EU và Đại diện cấp cao của Liên Âu phụ trách an ninh và đối ngoại và là Phó chủ tịch Ủy Ban Châu Âu, đề nghị EU có những biện pháp gây sức ép lên Việt Nam về vấn đề nhân quyền sau những vụ bắt bớ nhắm vào giới bất đồng chính kiến.

5. Đại Học Đông Đô bán bằng giả

Sau nhiều tháng điều tra, Cơ Quan An Ninh Bộ Công An xác định Đại Học Đông Đô đã cấp bằng giả cho 193 cá

nhân trong đó, 55 người dùng bằng giả để xét tuyển nghiên cứu sinh hoặc bảo vệ luận án tiến sĩ. Ngoài ra, tài liệu điều tra còn cho biết đại học này đã cấp tới 626 bằng cử nhân ngôn ngữ Anh; nhưng hiện chỉ mới tìm được thông tin chính xác của 217 cá nhân. Toàn bộ bằng giả do Dương Văn Hòa ký theo chỉ đạo của Trần Khắc Hùng, cựu Chủ tịch Hội Đồng Quản Trị Đại Học Đông Đô, người đang bỏ trốn và bị truy nã.

Theo ông Nguyễn Tiến Dĩnh, nguyên Thứ Trưởng Bộ Nội Vụ, thì những cán bộ, công chức, viên chức sử dụng văn bằng giả để xét tuyển nghiên cứu sinh hoặc bảo vệ luận án tiến sĩ... trước hết sẽ bị hủy bỏ kết quả, thu hồi những văn bằng này. Bước thứ hai là bị kỷ luật về mặt cán bộ, công chức, viên chức có hành vi gian dối. Riêng về những người cấp bằng thì có thể bị phạt tù từ 3 đến 7 năm tù giam hoặc bị phạt tiền từ 5 triệu đến 50 triệu đồng.

Về vấn đề có nên công khai danh tính của người mua sử dụng bằng giả, nhiều người cho rằng việc công khai danh tính những người mua bằng giả cũng là một trong những biện pháp nhằm răn đe và làm gương đối với hành vi sử dụng bằng giả trong công tác và học tập. Việc nâng cao trình độ là chuyện chính đáng, nhưng nó chỉ đúng khi

thực hiện một cách hợp lý và trong một xã hội trong sạch. Khi một người ở vị trí là trưởng phòng, muốn biết thêm về các ứng dụng quản lý về kế toán, không có gì ngăn cản người này đi học một khóa bồi dưỡng về kế toán, tài chính, và sau khóa học được cấp một chứng chỉ chứng nhận đã hoàn thành khóa học. Từ đó có được lên lương hay lên chức thì tùy vào quy định cơ quan. Không thể chấp nhận một quan chức có bằng cử nhân kinh tế ghi danh học một văn bằng tiến sĩ triết học về Hy Lạp hay văn chương Hoa Kỳ và gọi đó là để “*nâng cao trình độ*” hầu thăng chức là điều không thể chấp nhận. Nhưng nó lại là một thực tế ở Việt Nam ngày nay!

Việc quy định phải có bằng B về ngoại ngữ để nâng ngạch là một việc làm rất khó vì bằng B tiêu chuẩn Âu Châu không phải dễ lấy. Phải vượt qua 4 kỹ năng: nghe, nói, đọc, viết một cách tương đối thông thạo. Điều này ngay cả giáo viên cũng chưa chắc làm được chứ nói gì tới học viên. Chính vì thế, nhu cầu này chỉ có thể giải quyết một cách tiện, lợi và RẼ là mua bằng. Đó là chưa nói đến vụ Bộ Giáo Dục còn đòi hỏi phải có bài nghiên cứu được đăng trên các tạp chí uy tín như ISI, SCOPUS... Thiết nghĩ cho đến khi nào xã hội Việt Nam bỏ qua được suy nghĩ về bằng cấp, về thành tích, về hư danh – đồng thời guồng máy nhà nước phải trong sạch, minh bạch; các cơ chế hành pháp, lập pháp, tư pháp phải độc lập và gạt bỏ chính trị (Đảng) trong nhà trường, thì mới có thể giải quyết rốt ráo vấn đề. Còn bằng không, thì hết vụ Đông Đô này sẽ còn “mọc” ra nhiều loại Đông Đô khác.

6. Linh xình bộ sách Tiếng Việt Lớp 1

Năm nay Bộ Giáo Dục cho sử dụng bộ sách Tiếng Việt Lớp 1 của nhà xuất bản Cánh Diều do nhà xuất bản trường Đại Học Sư Phạm Hà

Nội và Đại Học TP.HCM biên soạn. Khi đem áp dụng cho các trường học trên toàn quốc, tập sách này đã làm cho các phụ huynh ngỡ ngàng vì những nội dung của nó. Vô số những khuyết điểm về từ ngữ, ý tứ diễn đạt không phù hợp chút nào với trẻ tiểu học đã được phát hiện.

Nhiều phụ huynh công khai bày tỏ sự thất vọng, cũng như nêu lên rất nhiều ví dụ cho thấy bộ sách giáo khoa Tiếng Việt Lớp 1 đang được đem ra dạy là một thảm họa cho nền giáo dục nước nhà. Ví dụ dạy cho một đứa trẻ 6 tuổi trả lời mẹ một cách cộc lốc “Chả sợ gì?” là sự thiếu tôn

kính, vô giáo dục. Hoặc đem ngôn ngữ quen dùng ở miền Bắc vào dạy cho trẻ em miền Nam như “*chén hết,*” “*dăm hôm,*” “*giá đồ,*” “*giò,*” “*gà nhép,*” “*gà nhĩ*”... là những chữ vượt quá sự hiểu biết của các em nhỏ. Hoặc dạy cách ghép vần vô tội vạ như u ghép với đ thành đu và dạy trẻ ghép thêm 5 dấu sắc, huyền, hỏi, ngã, nặng... Chữ đầu là chữ đứ, ngay cả nhiều phụ huynh cũng cảm thấy khó khăn để hiểu, chữ thứ tư vô nghĩa, và khi đến chữ thứ năm thì thầy cô giáo không biết giải thích ra sao với các em?

Sách vừa mới phát hành thì bị ngay làn sóng phê phán gay gắt của phụ huynh khiến chính quyền và Quốc Hội phải lên tiếng thu hồi. Trong cuộc họp về sách giáo khoa vào ngày 12 tháng Mười, ông Vũ Đức Đam, Phó Thủ Tướng và bà Nguyễn Thị Kim Ngân, Chủ Tịch Quốc Hội đã yêu cầu Bộ Giáo Dục và Đào Tạo phải tiếp thu các ý kiến góp ý và chỉnh sửa khẩn cấp. Trong khi đó, ông Nguyễn Minh Thuyết, Tổng Chủ Biên bộ sách giáo khoa này lên tiếng cho rằng “*những người biên soạn làm việc rất kỹ và có quan điểm của mình,*” đồng thời ông công kích những người phê phán là dựng chuyện theo kiểu “*gấp lừa bỏ tay người.*” Những phát biểu của ông Nguyễn Minh Thuyết một lần nữa làm dấy lên sự tranh luận công khai giữa một số giáo viên với các nhà biên soạn, cho thấy rõ sự bất cập trong những tiêu chuẩn, ví dụ như về phương ngôn, về truyện ngụ ngôn được dùng làm bài học hướng dẫn học sinh và cả thầy giáo trong sách giáo khoa.

Trước những phê phán mạnh mẽ của dư luận, ông Phùng Ngọc Nhạ, Bộ Trưởng Bộ Giáo Dục và Đào Tạo đã phải ra công văn yêu cầu nhà sản xuất và Hội Đồng Thẩm Định phải thu hồi sách và cho tu sửa lại những nội dung gây tranh cãi. Ngay sau đó, Hội Đồng Thẩm Định đã tổ chức rà soát, làm việc với những tác giả tham gia soạn bộ sách giáo khoa này và đi đến một số thay đổi cụ thể. Như chỉnh sửa, bổ sung ngữ liệu để giáo viên có thể thay thế một số đoạn, bài đọc cho phù hợp hơn với học sinh lớp 1 hoặc thay thế một số từ ngữ khó hiểu, ít dùng không phù hợp với các em nhỏ 6 tuổi. Tuy nhiên, việc tu sửa này chỉ là biện pháp tạm thời nhằm tránh né làn sóng phê phán quá mạnh mẽ của các phụ huynh. Bởi sách giáo khoa không phải là một sản phẩm bình thường dành cho khách hàng bình thường. Đây là tài liệu giáo dục hướng dẫn những mầm non lần đầu tiên tiếp xúc một cách có hệ thống và sự đúng đắn của tiếng Việt. Rõ ràng, các sai sót, lỗi lầm đó không phải chỉ là những hạt sạn, mà là những sai lầm cơ bản về hệ thống giáo dục hiện nay tại Việt Nam, cần phải có một nỗ lực cải tổ

tận gốc rễ về tư duy và hành động trong ngành giáo dục.

7. Facebook và Youtube hợp tác với Hà Nội

Như những nước độc tài khác, nhà cầm quyền CSVN cũng khốn đốn với những phê phán và chỉ trích của người dân trên

mạng xã hội mà cụ thể là trên Facebook và Youtube. Chế độ đã tìm mọi cách để trấn áp những tiếng nói của người dân, từ sách nhiễu, đánh đập đến bắt bớ và bỏ tù người lên tiếng. Với số lượng đông đảo dư luận viên (DLV) và 10.000 quân của lực lượng 47 vẫn không thể giúp chế độ dập được hoàn toàn tiếng nói của người dân. Ngày 2 tháng Ba, 2020 nhà cầm quyền CSVN đưa ra Nghị Định số 15/2020 nhằm siết chặt hơn việc kiểm soát các nội dung bài vở trên Facebook và Youtube. Ngoài việc tăng cường việc bắt giữ cũng như tăng tiền phạt những nội dung mà Cục An Ninh Mạng của Bộ Công An cho là vi phạm, Cục Phát Thanh, Truyền Hình, Thông Tin Điện Tử của Bộ Truyền Thông và Thông Tin (Bộ 4T) đã liên lạc và tạo nhiều áp lực lên công ty Facebook và Youtube để tháo gỡ những nội dung do Bộ 4T yêu cầu.

Lúc đầu, hai công ty Facebook và Youtube chỉ đáp ứng một cách chiếu lệ. Nhưng đến tháng Ba, 2020 Bộ 4T đã áp lực hai công ty VNPT (Tổng Công Ty Bưu Điện) và Viettel (Tập Đoàn Viễn Thông Quân Đội) cắt mạng hai server của Youtube và Facebook trong 3 tháng, khiến cho việc truy cập vào các trang này bị chậm. Mặc dù những server đặt ở hai công ty VNPT và Viettel chỉ lưu giữ những thông tin trao đổi bình thường, trong khi server chính về dữ kiện của người dùng đặt ở Singapore và Đài Loan; nhưng việc cắt mạng tại Việt Nam đã làm ảnh hưởng đến nguồn lợi nhuận của Facebook và Youtube, nên cuối cùng hai công ty này đã phải hợp tác với CSVN tháo gỡ những bài vở, youtube clip và cả những Fanpage mà Bộ 4T cho là chỉ trích chế độ.

Ông Nguyễn Mạnh Hùng, Bộ Trưởng Bộ 4T đã báo cáo với Quốc Hội vào đầu tháng Mười Một vừa qua rằng Facebook đã áp ứng các yêu cầu từ CSVN từ 10% (2017) lên 95% (2020). Riêng về Youtube thì đã đáp ứng từ 50% (2017) lên 90% (2020). Ngoài ra, Bộ 4T còn khoe là trong 10 tháng của năm 2020, Facebook đã gỡ bỏ hơn 2000 bài viết gọi là bôi nhọ chế độ, đóng 290 tài khoản giả mạo cá nhân, tổ chức tuyên truyền chống chế độ. Còn Google (Youtube) thì đã gỡ

bỏ hơn 29.000 video có nội dung “xấu” và đóng 24 kênh Youtube có nội dung chỉ trích chế độ.

Trong cuộc điều trần tại Ủy Ban Tư Pháp, Thượng Viện Hoa Kỳ hôm 17 tháng Mười Một, ông Mark Zuckerberg, sáng lập ra công ty Facebook đã thừa nhận là “tiếp tay” với nhà cầm quyền CSVN để kiểm soát và đóng tài khoản của người sử dụng có tiếng nói bất đồng với chế độ Hà Nội. Thượng Nghị Sĩ Marsha Blackburn chỉ trích công ty Facebook là đã ưu tiên “lợi nhuận hơn nguyên tắc” khi bóp nghẹt những tiếng nói bất đồng chính kiến theo lệnh của các chính phủ nước ngoài, tức nhà nước CSVN. Hôm mùng 1 tháng Mười Hai, 2020, Tổ Chức Ân Xá Quốc Tế – Amnesty International, cáo buộc Facebook và Google đã đồng lõa với nhà nước Việt Nam nhằm kiểm duyệt các nội dung được cho là chỉ trích chính phủ để được tiếp tục hoạt động tại thị trường với 60 triệu người sử dụng này. Điều này góp phần tiếp tay cho nhà cầm quyền CSVN gia tăng việc bắt bớ, bỏ tù những người có tiếng nói ôn hòa trên mạng.

Sự kiện công ty Facebook và Youtube vì lợi nhuận thương mại đã cộng tác với chế độ độc tài Hà Nội đang đẩy lên một làn sóng bất mãn và một số đoàn thể xã hội dân sự đang lên kế hoạch vận động các quốc gia phương Tây áp lực với Facebook và Youtube không thể thỏa hiệp với chế độ chà đạp quyền tự do ngôn luận của hơn 60 triệu người sử dụng tại Việt Nam.

8. Việt Nam và đại dịch Covid-19

Cho đến giữa tháng Bảy, sau hơn 3 tháng đại dịch COVID 19 bùng phát khắp thế giới, tại Việt Nam tuy có hiện

tượng lây nhiễm nhưng con số quá thấp dưới 400 người, và không có ca nào bị tử vong theo báo cáo của Bộ Y Tế. Tuy nhiên, vào cuối tháng Bảy, một làn sóng nhiễm mới đã bùng phát, lần này Đà Nẵng là tâm chấn với mức độ lây lan nhanh chóng hơn, và có ca tử vong được ghi nhận. Tuy nhiên, từ đầu tháng Chín đến nay, tình hình đã giảm và khá ổn định. Hiện nay, đang có đợt bùng phát thứ ba nhưng đa số là do sự lây nhiễm từ bên ngoài nước, và các biện pháp cách ly đã được thực hiện sớm nên mức độ nghiêm trọng không bằng đợt bùng phát hồi tháng Bảy.

Tính cho đến nay, tổng số ca nhiễm trên toàn quốc được báo cáo là chưa tới 1.500 người và con số tử vong là 35 người. Qua những con số này, Việt Nam được đánh giá là quốc gia khá

thành công trong việc ngăn chặn đại dịch, các sinh hoạt trong xã hội không bị xáo trộn hoặc bị tê liệt nhiều tháng như ở những quốc gia phương Tây. Qua đại dịch COVID-19, Việt Nam đã nhận được khoảng non 30 triệu Mỹ Kim hỗ trợ dưới nhiều hình thức để chống đại dịch từ Hoa Kỳ, Nhật Bản, Úc Châu, Trung Quốc và một số quốc gia trong khối Liên Âu.

Mặc dù ngăn chặn sự lây nhiễm đại dịch COVID-19 thành công, nhưng những biện pháp “cách ly xã hội” đã khiến Việt Nam chịu thiệt hại khá nặng về mặt kinh tế, nhất là các ngành liên quan đến du lịch, nhà hàng, khách sạn. Tính đến tháng Chín, 2020, cả nước có 31,8 triệu người từ 15 tuổi trở lên bị ảnh hưởng bao gồm người bị mất việc làm, phải nghỉ giãn việc/nghỉ luân phiên, giảm giờ làm, giảm thu nhập. Nhà cầm quyền CSVN có đưa ra gói hỗ trợ khẩn cấp lên đến 62 ngàn tỷ đồng (tương đương 2,3 tỷ Mỹ Kim) cho người dân lao động và các hộ nghèo; tuy nhiên theo phản ảnh của người dân qua các mạng xã hội thì những điều kiện mà nhà cầm quyền đưa ra quá phức tạp và tùy thuộc sự quyết định của cán bộ địa phương nên đến hôm nay, số tiền hỗ trợ mới chỉ phát ra khoảng một nửa. Trong khi đó, theo Tổng Cục Thống Kê thì tính đến tháng Mười Một, 2020, cả nước có gần 136.000 doanh nghiệp tạm ngừng kinh doanh có thời hạn, trong số này gần 60% số doanh nghiệp chờ làm thủ tục giải thể, khai phá sản. Hiện nay trung bình mỗi tháng có khoảng 8.500 doanh nghiệp rút lui khỏi thị trường!

Báo cáo của Bộ Tài Chánh vào ngày 25 tháng Mười Hai, 2020 cho biết là khu vực đầu tư nước ngoài có non 30.000 doanh nghiệp thì có đến 55% doanh nghiệp đang hoạt động bị lỗ lớn và lỗ liên tục, vì thế mà những doanh nghiệp FDI tuy vẫn có thể sản xuất để xuất khẩu, nhưng sự đóng góp vào ngân sách đang bị giảm đáng kể. Đặc biệt các doanh nghiệp FDI của Trung Quốc và Hong Kong là lỗ nhiều nhất. Điều này đã đối nghịch với những gì mà nhà cầm quyền CSVN đang thổi phồng việc hô hào “lót ổ phượng hoàng” để thu hút đầu tư ngoại quốc nhảy vào Việt Nam sau khi rút khỏi Trung Quốc do chính sách áp thuế của Hoa Kỳ. Mới đây, ngày 27 tháng Mười Hai, Tổng Cục Thống Kê công bố GDP của Việt Nam tăng trưởng 2,97% trong năm 2020 – thuộc nhóm tăng trưởng cao nhất trong lúc các quốc gia đều bị tăng trưởng âm. Con số tăng trưởng này có được rõ ràng là nhờ vào các công ty FDI hơn là chính tiềm lực của các doanh nghiệp Việt Nam. Nhưng với sự thua lỗ của các doanh nghiệp FDI do tác động COVID-19

qua báo cáo của Bộ Tài Chánh nói trên, liệu nền kinh tế Việt Nam sẽ ra sao khi mà đại dịch vẫn còn là mối đe dọa của thế giới trong năm 2021.

9. Đấu đá nội bộ chuẩn bị đại hội 13

Các chế độ độc tài, đặc biệt là trong các thể chế cộng sản và quân phiệt, luôn luôn tồn tại các phe nhóm nhưng chấp nhận quy luật “cộng

sinh,” đó là: “*dựa vào nhau để tồn tại, dè chừng nhau để thủ thân, đấu đá nhau để thủ lợi.*” Nói cách khác, trong những chế độ chính trị nằm dưới sự cai trị của một đảng độc tài hay một tập đoàn quân phiệt, nội bộ luôn luôn bất ổn định vì phe nắm quyền luôn luôn dè chừng những phe nhóm khác tìm cách “*hất cẳng*” mình. Đại hội đảng là dịp để cho các phe tranh đoạt quyền lực, giành thế thượng phong trong những vị trí lãnh đạo cho nhân sự của phe mình. Đại hội 13, được Bộ Chính Trị CSVN chuẩn bị từ hội nghị trung ương 9 vào tháng Mười Hai, 2018. Ông Nguyễn Phú Trọng, ngoài vai trò tổng bí thư, còn giữ hai nhiệm vụ then chốt của đại hội là chủ nhiệm Tiểu Ban Nhân Sự và Tiểu Ban Văn Kiện. Với trách nhiệm về nhân sự, ông Trọng có nhiệm vụ lựa chọn các bí thư tỉnh, thành phố, các tân ủy viên trung ương đảng, bộ chính trị và bộ tứ cho đại hội 13.

Dưới chiêu bài “*đốt lò chống tham nhũng*,” ông Nguyễn Phú Trọng đào xới những vụ án tham ô liên hệ đến cán bộ của những phe nhóm khác có tiềm năng “*vươn lên*” ở đại hội 13. Những cán bộ lần lượt đã bị biến thành củ như Hoàng Trung Hải, Ủy Viên Bộ Chính Trị mất ghế bí thư Hà Nội vào ngày 7 tháng Hai, 2020 vì vụ tham ô ở Tổng Công Ty Gang Thép Thái Nguyên. Nguyễn Văn Bình, Ủy Viên Bộ Chính Trị bị khiển trách hôm 6 tháng Mười Một, vì dính đến một vụ mua lại ba ngân hàng thương mại bị phá sản với giá zero đồng cách nay hơn 10 năm. Nguyễn Đức Chung, Chủ Tịch Ủy Ban Nhân Dân Thành phố Hà Nội có nhiều tiềm năng trở thành ủy viên Bộ Chính Trị khóa 13 đã bị kết án 5 năm tù giam vào chiều ngày 11 tháng Tám, 2020, vì bị cáo buộc là chủ mưu trong vụ đánh cắp tài liệu mật của Bộ Công An đang điều tra công ty Nhật Cường mà vợ của Nguyễn Đức Chung là thành viên. Đây chỉ là những vụ án “*dần mất*” mang tính bẻ nỏ của ông Trọng nhằm tạo uy quyền cho phe nhóm ông ta trong việc đưa những người thân cận vào các chức danh lãnh đạo cho 5 năm tới.

Một trong những “con gà” mà ông Trọng đã nhiều lần giới thiệu cho trung ương là Trần Quốc Vượng, hiện là thường trực Ban Bí Thư, vào chức danh tổng bí thư. Nhưng trong nội bộ có một số ủy viên Trung Ương Đảng không muốn phe nhóm ông Trọng khống chế, tiếp tục chiến dịch đốt lò. Đa số muốn đảng hướng về phía trước đẩy mạnh cải cách kinh tế để nhanh chóng hội nhập toàn cầu, nên đã ủng hộ ông Nguyễn Xuân Phúc trong vai trò tổng bí thư.

Điều này đã tái diễn lại nội dung tranh chấp giữa phe Nguyễn Phú Trọng và phe Nguyễn Tấn Dũng trong đại hội 12 vào tháng Giêng 2016, khi phe ông Trọng muốn triệt hạ phe kinh tế của ông Dũng để tái cấu trúc lại quyền lực của đảng và thu tóm quyền lực cá nhân. Chính những đấu đá giữa phe ông Trọng – ông Vượng và phe ông Phúc (có sự hậu thuẫn của nhóm ông Nguyễn Tấn Dũng) cho thấy là cuộc chiến đang ở vào lúc bất phân thắng bại vì cả hai phe chưa thuyết phục được số đông về chủ trương của mình.

10. Nguyễn Đức Chung vào lò!

Ngày 11 tháng Mười Hai, 2020, báo chí lề đảng đồng loạt đưa tin rằng sau hơn 4 tiếng đồng hồ xử kín, Tòa Án Nhân

Dân Tối Cao Hà Nội tuyên án phạt ông Nguyễn Đức Chung, cựu Chủ Tịch Ủy Ban Nhân Dân TP Hà Nội, 5 năm tù về tội “chiếm đoạt tài liệu bí mật nhà nước” theo quy định của Điều 337, Bộ Luật Hình Sự năm 2015. Ba người còn lại là tòng phạm bị phạt 3 năm tù giam gồm ông Phạm Quang Dũng (cán bộ công an điều tra thuộc C03), Nguyễn Hoàng Trung (tài xế của ông Chung) và Nguyễn Anh Ngọc (thuộc tổ thư ký của Văn Phòng Chủ Tịch Thành Phố).

Đây chỉ là vụ án thứ nhất, Nguyễn Đức Chung còn dính đến 2 vụ án khác cũng liên quan đến Công ty Nhật Cường đó là “tội buôn lậu, rửa tiền, vi phạm quy định về kế toán gây hậu quả nghiêm trọng” và “tội vi phạm quy định về quản lý, sử dụng tài sản nhà nước gây thất thoát lãng phí.”

Ngày 17 tháng Mười Hai vừa qua, hội nghị 14 của Trung Ương Đảng đã chính thức khai trừ ông Nguyễn Đức Chung ra khỏi đảng. Nếu tính từ lúc Nguyễn Đức Chung bị ngưng chức vụ chủ tịch UBND thành phố hôm 11 tháng Tám, 2020 dẫn đến bị bắt, bị truy tố và sau đó bị kết án hôm 11 tháng Mười Hai, vồn vẹn chỉ 4 tháng. Đây có thể

nói là vụ án kỷ lục về thời gian khá nhanh nên khá bất thường.

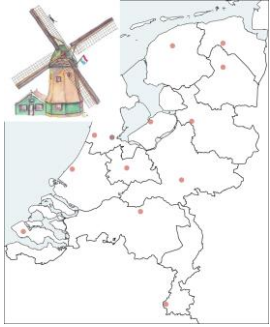
Ông Nguyễn Đức Chung là một cán bộ xuất thân ngành an ninh điều tra, từng là giám đốc Công An Thành Phố Hà Nội (2012-2016). Tháng Bảy, 2013 ông Chung được phong hàm thiếu tướng khi mới 46 tuổi, là thiếu tướng trẻ nhất ngành công an vào lúc đó. Tháng Mười Hai, 2015 được đề cử làm chủ tịch Ủy Ban Nhân Dân Thành Phố thay ông Nguyễn Thế Thảo nghỉ hưu và tháng Giêng, 2016 được bầu vào Trung Ương Đảng khóa 12 (2016-2021). Ba tháng trước khi bị truy tố vì vụ án Nhật Cường, ông Nguyễn Đức Chung giành được số phiếu tín nhiệm cao đề cử tiếp tục ở lại Trung Ương Đảng khóa 13 (2021-2026) và là một ứng viên Bộ Chính Trị của khóa 13 trong cuộc bỏ phiếu bầu chọn thử những ứng viên tiềm năng cho đại hội 13. Điều này cho thấy là ông Chung tiến thân khá nhanh. Nếu không dính vào vụ án Nhật Cường, Nguyễn Đức Chung có nhiều triển vọng trở thành một trong những nhân sự thuộc hàng tứ trụ của đảng CSVN trong vòng 10 năm tới.

Vì thế, sự thất sủng đột ngột của ông Nguyễn Đức Chung, kể cả việc ông bị phe nhóm Nguyễn Phú Trọng loại ra khỏi đảng chỉ diễn ra trong vòng 4 tháng, cho thấy đây là vụ án thanh trừng nội bộ dưới chiêu bài “đốt lò” của ông Trọng, khi mà sự tiến thân của ông Chung ảnh hưởng đến quyền lợi của phe nhóm ông Trọng. Việc ông Chung bị quy kết là “*đã có nhiều chỉ đạo bất thường để Công ty Nhật Cường có cơ hội trúng thầu, trong khi công ty này không đủ năng lực thực hiện dự án*” chỉ là cái cớ để Tô Lâm, Bộ Trưởng Bộ Công An làm theo chỉ thị của ông Trọng, mở cuộc điều tra về sự liên hệ của gia đình Nguyễn Đức Chung với Công ty Nhật Cường trong các phi vụ trốn thuế, rửa tiền, buôn lậu cũng như vi phạm quy định về đấu thầu. Hiện nay chủ tịch Công ty Nhật Cường là Bùi Quang Huy đang bị truy nã với nhiều thông tin nghi ngờ là đang ẩn náu ở Trung Quốc, do những quan hệ làm ăn giữa ông Huy với nhiều công ty điện thoại của Trung Quốc ở Quảng Đông từ năm 2001 cho đến khi bỏ trốn vào năm 2019. Do đó mà khó đoán biết hai vụ án còn lại của ông Chung với Công ty Nhật Cường chừng nào sẽ xét xử; nhưng trước mắt thì cuộc đời chính trị của ông Chung đã kết thúc với 5 năm tù giam về tội chủ mưu đánh cắp “*tài liệu mật*.”

Tin Hòa Lan

Khối Cử Tri Hữu Khuynh Sẽ Đi Về Đâu?

Vào kỳ trước, mục này đã tường thuật về sự tan rã của đảng Forum voor Democratie, thường

được viết tắt là FvD, do ông Thierry Baudet cầm đầu trước thêm cuộc bầu cử Hạ Viện vào tháng Ba năm 2021. Một số đảng viên FvD tại các cơ quan lập pháp như Thượng Viện và Hội Đồng Tỉnh đã ly khai ra khỏi đảng với lý do được nêu ra là ông Baudet đã quá yếu ớt trong việc dập tắt khuynh hướng cực hữu (“rechts-extremisme”) trong đảng FvD, nhất là khuynh hướng cực hữu trong đoàn thanh niên thuộc đảng này.

Trong các cựu đảng viên FvD ly khai, một số, dưới sự cầm đầu của bà Annabel

Nanninga và ông Joost Eerdmans, đã lập ra một đảng mới mang tên “Juiste Antwoord21”, tạm dịch là “Đáp Án Chuẩn Mục 21”, được viết tắt thành JA21, để tham gia vào cuộc bầu cử Hạ Viện sắp tới được nói ở trên. Theo các sáng lập viên của đảng này thì họ muốn giúp cử tri Hòa Lan có cơ hội bỏ phiếu cho một đảng hữu khuynh, nhưng không cực đoan, nói một cách ngắn gọn là một đảng hữu khuynh lành mạnh (“fatsoenlijk” rechts).

Tại Hòa Lan, vai trò của một đảng hữu khuynh lành mạnh là vai trò vốn do đảng VVD của Thủ Tướng Mark Rutte nắm giữ

từ lâu. Thế thì việc các sáng lập viên đảng JA21 tuyên bố muốn giúp cho cử tri Hòa Lan có một đảng như vậy mang hàm ý phủ nhận vai trò nói trên của đảng VVD. Họ dường như ám chỉ rằng đảng VVD không còn hữu khuynh nữa. Nếu các sáng lập viên đảng JA21 thật sự nghĩ như vậy, thì sự suy nghĩ của họ cũng ăn khớp với nhận định của không ít nhà quan sát chính trị cho rằng sau nhiều năm cầm quyền, phải đối chọi với nhiều vấn đề phức tạp, đảng VVD đã trở nên ít hữu khuynh hơn trước.

Nếu đảng VVD quả thật đã bớt hữu khuynh như các quan sát viên khẳng định, thì điều đó vẫn không có nghĩa là khối cử tri của đảng này cũng đã bớt hữu khuynh. Điều đó, như đã nói, chính là tiền đề cho sự ra đời của đảng JA21. Đảng này muốn tranh giành cử tri với đảng VVD, đảng hữu khuynh lớn nhất tại Hòa Lan, bằng cách tràn vào khoảng trống được cho rằng VVD đã bỏ lại ở phía tay phải chính trường Hòa Lan (“het gat op rechts”).

Như chúng ta biết, trước đảng JA21 thì đã có đảng PVV của Geert Wilders và đảng FvD của Thierry Baudet, còn trước đó nữa là đảng LPF do ông Pim Fortuyn sáng lập muốn làm điều đó. Đảng LPF có cầm quyền một thời gian ngắn rồi tan rã và dần dần biến mất vì thiếu tổ chức.

Đảng PVV cũng đã “tham chính” một thời gian ngắn và cũng gặp khó khăn trong nội bộ. Tuy vẫn tiếp tục tồn tại, nhưng trong cương vị một đảng đối lập, PVV không tạo được ảnh hưởng trực tiếp nào trong việc điều hành quốc sự tại Hòa Lan. Đảng FvD mang hứa hẹn sẽ qua mặt đảng PVV để đe dọa vị trí đảng hữu khuynh lớn nhất

của VVD, nhưng, như chúng ta đã thấy, đảng FvD lại cũng tan rã trước khi có cơ hội cất cánh.

Như vậy, trong kỳ bầu cử Hạ Viện sắp đến, ở phía bên phải của đảng VVD, sẽ có ít nhất ba đảng khác tranh giành lá phiếu của khối cử tri hữu khuynh: PVV của Wilders, FvD của Baudet và đảng JA21 vừa mới được thành lập. (Hiện giờ đã có hơn 80 đảng ghi danh tham gia vào cuộc bầu cử này.)

Như vậy, cử tri hữu khuynh tại Hòa Lan sẽ bỏ phiếu cho đảng nào? Câu trả lời có lẽ phụ thuộc vào điều họ muốn gì. Nếu họ muốn có ảnh hưởng trực tiếp vào việc điều hành quốc gia bằng cách gia nhập một liên minh thân chính để cầm quyền, thì tốt nhất họ nên bỏ phiếu cho đảng VVD. Vì hiện giờ hầu như không có đảng chính trị nào ở Hòa Lan dám hợp tác trong một liên minh thân chính với các đảng như PVV, FvD hay JA21. Những đảng hữu khuynh mới, như đã trình bày ở trên, thường là những đối tác không thể tin cậy được, vì sự thiếu tổ chức của họ, ngoài những yếu tố khác. Cụ thể là đảng VVD và CDA sẽ rất e ngại hợp tác với đảng PVV của Wilders lần thứ hai sau kinh nghiệm chua chát với ông ta trong lần hợp tác thứ nhất trong những năm 2010-2012.

10/01/2021

(Ông Năm Chuột tổng hợp các sự kiện và ý kiến lấy từ báo chí, đài phát thanh, đài truyền hình và mạng lưới thông tin toàn cầu.)

Tin Thế Giới

Trung Quốc cáo buộc Mỹ 'khiêu khích' khi cho tàu chiến đi qua Eo biển Đài Loan
RFA 31-12-2020

Chiến hạm USS John McCain đi qua Eo biển Đài Loan ngày 31/12/2020.

Hai chiến hạm Hoa Kỳ đi qua Eo biển Đài Loan vào ngày 31 tháng 12 khiến Trung Quốc lên tiếng tố cáo rằng đó là hành động 'khiêu khích'.

Mạng báo South China Morning Post loan tin cho biết đây là lần thứ hai trong tháng 12 năm nay, Hoa Kỳ cho thực hiện hoạt động như thế, và việc hai chiến hạm Mỹ đi qua Eo biển Đài Loan lần này diễn ra chỉ chừng gần hai tuần sau khi Trung Quốc cho tàu sân bay đi qua cùng tuyến đường.

Phía Hải quân Hoa Kỳ nói rõ hai khu trục hạm có tên lửa dẫn đường USS John McCain và USS Curtis Wilbur tiến hành hoạt động thường lệ qua Eo Biển Đài Loan theo đúng luật pháp quốc tế. Hoạt động này chứng tỏ cam kết của Mỹ đối với khu vực Ấn Độ- Thái Bình Dương tự do và rộng mở. Quân đội Hoa Kỳ sẽ tiếp tục cho máy

bay, tàu chiến hoạt động tại bất cứ nơi đâu mà luật quốc tế cho phép. Đây là lần thứ 13 trong năm nay, Hoa Kỳ cho tàu chiến đi qua Eo biển Đài Loan.

Phía Bộ Quốc Phòng Trung Quốc cho rằng hoạt động như thế là 'khiêu khích', 'phô trương sức mạnh, đe dọa đến hòa bình và ổn định. Bộ này nói thêm việc cho chiến hạm đi qua Eo biển Đài Loan đưa ra một thông điệp sai lạc đối với những thành phần ủng hộ độc lập cho Đài Loan.

Bắc Kinh cho máy bay và tàu chiến đi theo tàu chiến Mỹ.

Bộ Quốc Phòng Đài Loan lên tiếng nói hoạt động tàu chiến Hoa Kỳ đi qua Eo biển Đài Loan là bình thường, và lực lượng Đài Loan giám sát hoạt động đó.

Trung Quốc luôn cho Đài Loan là một tình lý khai và dọa có thể thu hồi bằng vũ lực bất cứ lúc nào.

Trung Quốc : Tường thuật về Covid ở Vũ Hán, một luật sư lãnh án tù

RFI 28/12/2020

Tại Trung Quốc, một « nhà báo công dân », nguyên là luật sư, đã bị kết án 4 năm tù hôm nay, 28/12/2020, vì đã đưa tin về Covid-19 tại Vũ Hán, nơi xuất phát đại dịch toàn cầu. Bản án được tuyên vào lúc chính quyền Bắc Kinh tự khen ngợi về thành tích phòng chống dịch virus corona tại nước này.

Theo hãng tin AFP, các nhà báo và nhà ngoại giao ngoại quốc đã không được phép vào tòa án Thượng Hải để theo dõi phiên xử cựu nữ luật sư Trương Triển (Zhang Zhan) 37 tuổi, chỉ diễn ra trong vài tiếng đồng hồ.

Từ Bắc Kinh, thông tin viên Stéphane Lagarde gửi về bài tường trình :

Hai chữ Z để ký tên các video clip của cô : « Tôi tên là Trương Triển », nữ luật sư đã nói như thế trong các bài phỏng vấn được thực hiện bằng điện thoại di động từ Vũ Hán vào đầu mùa Xuân năm nay. Những video clip này đã khiến chính quyền rất giận dữ. Từ đó đến nay, gương mặt bầu bĩnh và đáng người đầy đặn của cô đã gầy đi rất nhiều, theo lời một trong những luật sư của Trương Triển. Vị luật sư này cho biết, do tuyệt thực để phản đối, bị ép truyền dịch qua đường mũi, sức khỏe của cô đã suy kiệt rất nhiều :

« Khi tôi đến thăm trong tù, tôi thấy cô bị nhốt chung phòng với nhiều phạm nhân khác. Cô có đủ không gian để đi tới đi lui, nhưng dầu sao thì cô thường xuyên bị trói. »

Trong các video clip và bài viết đăng trên mạng, Trương Triển đã mô tả cảnh hỗn loạn trong các bệnh viện vào lúc dịch Covid-19 khởi phát tại Vũ Hán. Cô cũng đã chỉ trích cách xử lý dịch của chính quyền địa phương và nhất là việc phong tỏa kéo dài tại tỉnh Hồ Bắc. Đã từng bị bắt vào năm 2018 vì tội « gây rối trật tự công cộng » và bị bắt lần nữa vào năm 2019 vì bày tỏ sự ủng hộ đối với những người biểu tình ở Hồng Kông, nay Trương Triển lại bị cáo buộc phao tin đồn thất thiệt trên các mạng xã hội.

Theo một luật sư khác của của cô, là nhà báo công dân đầu tiên bị đưa ra xử vì đã đưa tin về đại dịch ở Vũ Hán, Trương Triển đã dứt khoát không nhận tội, vì biết rằng những thông tin mà cô thu thập được là do chính người dân trực tiếp cung cấp. Chỉ có gia đình của cô được phép vào dự phiên tòa. »

Mỹ đòi trả tự do cho các nhà hoạt động Hồng Kông

Cũng vào hôm nay, một nhóm nhà hoạt động Hồng Kông, bị bắt vào tháng Tám trên đường trốn khỏi Hồng Kông bằng tàu, trên nguyên tắc bị đem ra xử tại thành phố Thẩm Quyến, miền nam Trung Quốc. Các phóng viên nước ngoài và các nhà ngoại giao nước ngoài cũng không được vào dự phiên xử các nhà hoạt động này, bị cáo buộc vượt biên trái phép.

Nhóm 12 người, trẻ nhất là 16 tuổi, đã bị tuần duyên Trung Quốc bắt giữ ngày 23/08 rồi giao lại cho cảnh sát Thẩm Quyến. Theo gia đình các bị cáo, ba người trong số họ mang quốc tịch Anh, Bồ Đào Nha và Việt Nam. Một phát ngôn viên đại sứ quán Hoa Kỳ đã kêu gọi Bắc Kinh trả tự do ngay lập tức cho các nhà hoạt động này, bởi vì « tội duy nhất của họ là muốn trốn khỏi một chế độ chuyên chế ».

Bắc Kinh phản đối hai luật của Mỹ về Đài Loan và Tây Tạng

Trong khi đó, hôm nay, Trung Quốc, qua lời phát ngôn viên bộ Ngoại Giao, đã tỏ thái độ tức giận về việc tổng thống Donald Trump ban hành hai đạo luật nhằm tăng cường sự yểm trợ của Hoa Kỳ đối với Đài Loan và Tây Tạng. Đạo luật về Đài Loan (Taiwan Assurance Act of 2020) khẳng định Mỹ ủng hộ việc Đài Loan tham gia nhiều hơn vào các cơ quan Liên Hiệp Quốc và ủng hộ việc bán vũ khí thường xuyên cho Đài Bắc. Còn đạo luật về Tây Tạng (Tibetan Policy và Support Act of 2020) dự trù các biện pháp trừng phạt đối với những quan chức Trung Quốc can thiệp vào việc chọn người kế nhiệm đức Đạt Lai Lạt Ma. Hai văn bản này nằm trong luật về kế hoạch phục hồi kinh

tế và hỗ trợ các các hộ gia đình gặp khó khăn vì đại dịch Covid-19.

Covid-19: Tử vong ở Nga nhiều gấp ba lần số liệu chính thức

BBC 29-12-2020

NGUỒN HÌNH ẢNH, EPA

Nga báo cáo có trên 3,1 triệu ca nhiễm virus corona

Phó Thủ tướng Nga Tatiana Golikova nói hơn 80% các ca tử vong vượt ngưỡng bình thường trong năm nay liên quan tới virus corona; điều đó có nghĩa là số người chết liên quan tới Covid-19 có thể cao gấp ba lần so với số liệu chính thức.

Các số liệu chính thức nói có 55.827 người đã chết do Covid-19 tại Nga, nhưng lượng tử vong vượt ngưỡng bình thường có thể khiến con số này tăng lên tới 186.000.

Bà Golikova nói rằng số người chết trong 11 tháng đầu năm 2020 cao hơn 13,8% so với năm trước.

Cơ quan thống kê quốc gia Nga, Rosstat, nói rằng năm nay đã có thêm 229.700 người tử vong.

Dựa trên tuyên bố của bà Phó Thủ tướng, tính ra có khoảng 186.057 ca tử vong liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp tới virus corona.

Con số này thậm chí cao hơn cả con số Rosstat cung cấp, theo đó xác định các ca tử vong liên quan tới virus corona ở Nga là 116.030 người. Chỉ có Hoa Kỳ và Brazil báo cáo có số người chết cao hơn thế.

Vì sao thống kê chính thức đưa ra số liệu khác?

Nga chỉ tính là chính thức chết do Covid-19 đối với các ca có kết luận chứng tử theo đó nói virus corona là nguyên nhân chính gây ra cái chết.

Điều đó có nghĩa là các ca có liên quan tới Covid-19 nhưng không liệt kê bệnh này như nguyên nhân chính gây tử vong thì sẽ không được tính đến.

Số lượng người chết có liên quan tới virus corona tại Nga trong tháng Mười Một cao hơn nhiều so với các tháng khác trong năm nay; Rosstat đưa ra con số 35.645, cao hơn nhiều so với mức 24.333 đã được xác nhận cho tháng trước. Có tới gần một phần mười các ca tử vong trong tháng trước là ở thủ đô Moscow.

Bà Golikova khẳng định dứt khoát rằng Chính phủ Nga chưa bao giờ che giấu dữ liệu tử vong.

"Tôi có thể lưu ý quý vị tới thực tế rằng trên 81% các ca tử vong tăng vọt xảy ra trong giai đoạn này là có liên quan tới Covid-19 và do tác động của virus corona," bà nói.

Bà Phó Thủ tướng nói rằng tháng Mười Hai cũng như tháng Mười Một là giai đoạn tồi tệ hơn so với các tháng trước đó, bởi các ca lây nhiễm Covid-19 tăng lên kết hợp với các loại bệnh tật khác thường xảy ra trong thời gian thu - đông.

Tổng thống Vladimir Putin ca ngợi hệ thống y tế nước này là hiệu quả hơn so với các hệ thống y tế khác trên thế giới trong việc phòng chống virus corona.

Tuy nhiên, các bệnh viện ở nhiều nơi trên cả nước đã phải vật lộn đối phó với tình trạng tăng vọt số lượng các bệnh nhân.

Nga đặt hy vọng vào vaccine Sputnik V của mình, là loại nay đã được xuất sang cho Belarus, Argentina và Hungary, tuy chưa được Cơ quan Quản lý Y Dược của Liên hiệp Châu Âu chuẩn thuận.

Việc chủng ngừa bằng loại vaccine này đã được bắt đầu tại Belarus từ hôm thứ Ba, với bảy nhân viên y tế được tiêm tại một cơ sở ở thành phố Minsk.

Có khoảng 700.000 liều vaccine cho đến nay đã được phân phối tại Nga. Tuy nhiên, các cuộc khảo sát cho thấy tỷ lệ tiêm phòng có thể sẽ đạt mức chưa đến 40%.

Các diễn biến khác tại châu Âu:

- Số các ca tử vong liên quan tới virus corona tại Đức đã vượt mốc 30.000

- Tại Tây Ban Nha, nơi các ca tử vong đã lên tới trên 50.000, phần lớn trong số 369.000 liều vaccine của Pfizer-BioNTech cuối cùng đã tới vào hôm thứ Ba sau khi bị trì hoãn do thời tiết xấu

- Bộ trưởng Y tế Tây Ban Nha Salvador Illa nói rằng nước này sẽ lưu giữ danh sách những người từ chối tiêm vaccine

- Tại Pháp, thị trưởng thành phố miền Đông Nancy kêu gọi phong tỏa địa phương. "Tình hình tại Bệnh viện Nancy đã đi xuống nghiêm trọng, bởi nay chúng tôi có các ca nhiễm Covid-19 tăng lên thêm 50%"

- Cựu giám đốc Cơ quan Y tế Công của Hòa Lan nói chiến lược tiêm vaccine của nước này là đáng xấu hổ. Hòa Lan sẽ bắt đầu tiêm vaccine muộn hơn so với các nước EU khác, và ông Roel Coutinho nói rằng chính phủ đã nhận ra quá muộn rằng việc tiêm vaccine này không giống như việc tiêm vaccine phòng cúm.

Wikileaks: Thảm phán Anh chặn yêu cầu dẫn độ

Assange về Mỹ vì lý do sức khỏe

BBC 4-1-2021

HÌNH ẢNH, REUTERS

Ông Assange lúc rời tòa hồi tháng Giêng năm ngoái

Người sáng lập ra Wikileaks, Julian Assange, không thể bị dẫn độ về Hoa Kỳ, một tòa án tại London ra phán quyết.

Thẩm phán đã chặn yêu cầu dẫn độ do có những quan ngại về sức khỏe tinh thần của ông Assange.

Năm nay 49 tuổi, ông bị truy nã về việc đã công bố hàng ngàn tài liệu chưa giải mật trong thời gian 2010 và 2011.

Hoa Kỳ nói rằng việc rò rỉ thông tin như vậy là phạm luật và gây đe dọa tính mạng.

Ông Assange đã đấu tranh chống lại lệnh dẫn độ, nói vụ việc mang động cơ chính trị.

Giới chức Hoa Kỳ nói quyết định mới đây sẽ bị kháng cáo.

Phía Mỹ sẽ có 14 ngày để đệ đơn kháng cáo. Điều này có nghĩa là ông Assange nhiều khả năng sẽ không được trả tự do ngay lập tức khỏi Nhà tù Belmarsh ở London, nơi ông đang bị giam giữ.

Thẩm phán cấp quận Vanessa Baraitser nêu ra những bằng chứng về việc ông Assange tự làm tổn hại bản thân và có ý định tự sát, nói: "Ấn tượng chung là đó là người đàn ông bị trầm cảm và đôi lúc tuyệt vọng, lo sợ cho tương lai mình."

Nếu bị kết tội tại Hoa Kỳ, ông Assange có thể phải đối diện

với mức án tới 175 năm tù, luật sư của ông nói.

Tuy nhiên, chính phủ Hoa Kỳ nói bản án nhiều khả năng sẽ ở mức từ bốn đến sáu năm tù.

Ông Assange đối diện với cáo trạng từ chính phủ Mỹ, gồm 18 tội danh, theo đó nói ông âm mưu xâm nhập bất hợp pháp vào hệ thống cơ sở dữ liệu quân đội Hoa Kỳ để lấy các thông tin bí mật nhạy cảm liên quan tới các cuộc chiến ở Afghanistan và Iraq, là những thông tin sau đó được đăng tải lên trang mạng Wikileaks.

Ông nói các thông tin phơi bày những vụ lạm dụng mà quân đội Mỹ đã phạm phải.

Nhưng cơ quan công tố Hoa Kỳ nói việc tiết lộ các thông tin chưa giải mã là hành động gây nguy hiểm đến tính mạng người khác, và do đó Mỹ muốn dẫn độ ông về từ Anh, nơi ông đang bị giam trong nhà tù Belmarsh.

Dẫn độ là việc một quốc gia yêu cầu một quốc gia khác trao trả một nghi phạm, người phải đối diện với một phiên xử tại quốc gia có yêu cầu.

Ông Assange bị giam kể từ tháng 5/2019, do vi phạm các điều kiện tại ngoại sau khi ông chạy vào trốn trong tòa đại sứ Ecuador ở London.

Ông đã tị nạn tại Đại sứ quán Ecuador trong bảy năm, từ 2012 cho tới khi ông bị bắt, tháng 4/2019.

Tại thời điểm chạy vào Sứ quán, ông đang đối diện với lệnh dẫn độ về Thụy Điển dựa trên các cáo buộc tấn công tình dục, điều mà ông bác bỏ. Vụ việc sau đó đã bị xếp lại.

Thế Truyền tổng hợp

Tin Việt Nam

Phát hiện chủng virus COVID-19 mới từ Anh có mặt tại Việt Nam.

RFA 02-01-2021

Ảnh minh họa: Một khu cách ly bệnh nhân COVID-19 ở Việt Nam.

Chủng virus COVID-19 biến thể ở Anh được phát hiện tại Việt Nam và Bộ Y tế Việt Nam công bố tin này vào sáng ngày 2 tháng 1 năm 2021.

Tin cho biết bệnh nhân COVID-19 mang số 1435 tại Việt Nam nhiễm biến thể có tên VOC 202012/1, một chủng mới được ghi nhận tại Anh Quốc gần đây. Bộ Y tế Việt Nam nói rõ vào ngày 22 tháng 12 vừa qua, chuyến bay VN50 từ Anh đáp xuống sân bay Cần Thơ với 305 hành khách. Tất cả được đưa đi cách ly tại các trung tâm ở Trà Vinh, Vĩnh Long, Thành phố Cần Thơ và Thành phố Hồ Chí Minh.

Tất cả cũng được lấy mẫu xét nghiệm lần 1 và có 6 hành

khách nhiễm COVID-19. Trong số này có kết quả nhiễm chủng virus SARS-CoV-2 biến thể được ghi nhận gần đây tại Anh. Đây cũng là chủng có đột biến D614G gây lây lan nhanh cách đây 4-5 tháng.

Bệnh nhân COVID-19 số 1435 như vừa nêu được cho biết là nữ sinh năm 1976, quê Trà Vinh và có tiền căn tăng huyết áp.

Người chồng của bệnh nhân 1435 đang sống ở Anh và cũng dương tính với SARS-CoV-2.

Việt Nam quy định thông tin nhân sự ‘tứ trụ’ của Đảng là ‘tuyệt mật’

VOA 31/12/2020

Chính quyền Việt Nam vừa loan báo rằng các thông tin về nhân sự cấp cao của Đảng, bao gồm ‘tứ trụ’ và ban bí thư, là thông tin “tuyệt mật”. Giới quan sát nhận định rằng việc quy định và phân loại như vậy là không minh bạch và đi ngược lại xu hướng của thế giới.

Vào tháng 11/2020, Thủ tướng Việt Nam Nguyễn Xuân Phúc ký hai quyết định 1722/QĐ-TTg về danh mục bí mật nhà nước của Đảng và 1765/QĐ-TTg về danh mục bí mật nhà nước của Chủ tịch nước và cả hai quyết định này đều có hiệu lực ngay sau khi ban hành.

Cụ thể, các thông tin về bình chọn bộ tứ bao gồm các chức danh Tổng Bí thư, Chủ tịch nước, Thủ tướng Chính phủ, Chủ tịch Quốc hội và Thường trực Ban Bí thư, cũng như các thông tin về kỷ luật liên quan đến các Ủy viên Bộ Chính trị, Ban Bí thư, kể cả không còn đương nhiệm, nếu chưa công khai, sẽ được xếp loại là “thông tin tuyệt mật.”

Tương tự, các ý kiến chỉ đạo của Chủ tịch nước về xác định hay xử lý “đối tượng xâm phạm hoặc đe dọa xâm phạm an ninh

quốc gia” cũng được xem là “tuyệt mật.”

Chính quyền Việt Nam ra quyết định này chỉ vài tuần trước khi diễn ra Đại hội Đảng XIII, dự kiến tổ chức từ ngày 25/1 đến ngày 2/2/2021, theo đó các chức danh lãnh đạo chủ chốt sẽ được chính thức công bố.

Nhà báo tự do Đường Văn Thái hiện đang xin tị nạn chính trị tại Thái Lan nêu nhận định với VOA về hai quyết định này:

“Ông Phúc ký hai quyết định này đang vấp phải phản ứng của dư luận khi mà nhà nước đang rao giảng về công nghệ 4.0, vì các văn bản này trái với lòng dân và trái với chính các quy định của Đảng về việc Đảng đang công khai các góp ý văn bản, báo cáo, văn kiện Đại hội XIII và các thông tin này được công bố cho toàn dân biết.”

Nhà báo Đường Văn Thái cho biết thêm:

“Việc này cho thấy nhà nước đang răn đe người dân, có thể nói là tuyên chiến với giới bất đồng chính kiến. Bởi lẽ hiện nay đã có Luật An ninh mạng, nay còn thêm hai quyết định này sẽ tạo ra tiền lệ rất xấu, ảnh hưởng đến việc tham gia mạng xã hội của những người bất đồng chính kiến.”

Covid-19: Việt Nam đón Noel và Năm mới 2021 trong không khí trầm lắng hơn

RFI 30/12/2020

Năm 2020 sắp trôi qua. Cũng như khắp nơi trên thế giới, nền kinh tế Việt Nam bị ảnh hưởng nặng nề. Tại Việt Nam, người dân đón dịp Noel – Giáng sinh và chuẩn bị cho dịp Tết năm mới ra sao? Đa số người dân chúng tôi đặt câu hỏi đều ghi nhận không khí Tết cuối năm trầm lắng hơn, tuy hoàn cảnh mỗi nơi một khác.

Trước hết mời quý vị theo dõi một số nhận định của nhà báo Võ Văn Tạo, từ thành phố Nha Trang :

« Tôi theo dõi khoảng vài thập niên trở lại đây, thì không khí nghỉ ngơi, ăn uống, vui chơi nhân ngày Noel càng rõ nét hơn. Nhưng rõ ràng năm nay do ảnh hưởng Covid-19, mức sống thu nhập giảm sút rõ rệt, nhất là ở Nha Trang, nơi một tỉ lệ lớn dân chúng sống bằng nghề du lịch. Dịch Covid kéo theo việc cản trở nhập cảnh giữa các quốc gia. Nha Trang bị thiệt hại nặng nề nhất. Số thất nghiệp khá đông. Tôi chỉ thấy trong gia đình tôi, vừa rồi có mấy người đến, qua trung tâm giới thiệu việc làm cho người giúp việc gia đình, họ đều nói là trước đây làm ngành du lịch. Có người chạy bàn, người lái xe chở khách, khách Nga, khách Hàn Quốc, Trung Quốc... đều mất việc. Họ bổ sung vào đội ngũ đi tìm nghề giúp việc.

Thất nghiệp gia tăng, hàng tăng giá, thuế cũng tăng

Tiếp theo đây, mời quý vị nghe một số chia sẻ của ông Cao Hà Trực, ở quận Tân Bình, Sài Gòn. Ông Cao Hà Trực vốn là một người quản lý nhà hàng, và làm nông trại. Hiện tại ông Cao Hà Trực đang trong tình trạng thất nghiệp :

« Nói về ngày Noel, ngày Chúa Giáng sinh cũng như ngày Tết sắp tới, phải nói một điều là chúng tôi rất lo lắng. Khó khăn bao trùm. Em có một vợ và bốn đứa con, nên mọi việc chi tiêu rất khó khăn. Không biết ngày mai sẽ thế nào. Chẳng thấy buổi Noel hay Tết đến với mình vui gì cả. Không có tiền thì chẳng làm được gì cả. Thứ hai là về mặt xã hội, nền kinh tế mình trong thời gian vừa qua đi xuống : giá xăng tăng, tất cả đồ dùng, trang thiết bị, kể cả y tế,

đều đồng loạt lên giá. Mà kiếm tiền thì khó khăn, nhiều doanh nghiệp đóng cửa. Đặc biệt là du lịch. Trước khi em làm quản lý một nhà hàng, đến nay nhà hàng này cũng đóng cửa. Nhiều bạn bè đồng nghiệp với em hai mươi mấy năm hành nghề du lịch, than là đều phải đóng cửa hết. Ra ngoài đường, Noel năm nay cũng không thấy trang trí là bao. Cuộc sống rất âm ảm. Không khí sắp tới, không biết thường Tết ra sao. Vì một số doanh nghiệp đã giảm biên chế rồi. Bây giờ, thất nghiệp người đồ xô đi chạy xe Uber, Grab, giao hàng, chở hàng. Ngược lại, Nhà nước, về mặt kinh tế, thiếu thu nhập, nên bằng cách này cách khác tìm cách siết cổ người lao động. Thời gian gần đây, có việc chính quyền tăng thuế thu nhập của tài xế Grab. Những người mà không còn phương tiện kiếm sống gì khác, ngoài bán vé số, hoặc đi chạy xe ôm, hoặc xe Grab như thế, mà bị bóc lột như vậy, thì quả là rất nhẫn tâm ! Đó là những người lao động nghèo nhất rồi. Vậy mà còn gây khó khăn cho người ta. Năm nay, nhìn chung, em thấy tình hình khó khăn lắm ».

Du lịch: Tết dương, cơ hội vớt vát thu nhập

Bà Nguyễn Hoàng Ánh hiện đang có kỳ nghỉ cuối năm tại đảo Phú Quốc. Về Tết Dương lịch sắp đến, bà Ánh cho biết thêm về không khí chung, ngành du lịch gánh chịu nhiều thiệt hại, nhưng dịp Tết này cũng là cơ hội vớt lại một phần thu nhập :

« Tôi cũng không có con số thống kê chính xác, nhưng mà như bây giờ tôi đang đi nghỉ, có thể thấy là khách sạn tôi ở Phú Quốc thì đầy hơn bất cứ lúc nào trong thời Covid này. Hôm qua, tôi có nói chuyện với một anh

bạn, là người nước ngoài, quản lý một khách sạn nước ngoài ở đây, anh ấy nói vào những ngày lễ tết như thế này, cũng được đầy khoảng một nửa, trong khi đó trước đó vào thời Covid, người ta chỉ hy vọng có được 10% đến 20% thôi. Bây giờ đã được đến 50, 60% rồi. Tôi mới chỉ hỏi một số khách sạn sang, còn khách sạn thường cũng chưa có thì giờ để ý lắm. Nhưng bạn bè nói chung thì đều hẹn nhau, nếu như có một ngày tết, thì đều cố gắng để lên đường. Chúng ta biết là ngày Tết Dương lịch năm nay nối liền với kỳ nghỉ cuối tuần, nên chúng ta có ba ngày, mừng 1, mừng 2 và mừng 3. Ba ngày liền, nên số người Việt mua tui, đi chơi cũng rất nhiều. Số người các tỉnh đổ lên Hà Nội chơi cũng khá đông. Gọi là trầm lắng hơn, nhưng rất nhiều cơ sở kinh doanh đã chuyển sang phục vụ khách Việt nhiều hơn. Kinh doanh đã được phục hồi một chút ».

3 Lãnh đạo Hội Nhà báo độc lập Việt Nam bị tuyên 37 năm tù giam

RFA 05-01-2021

Hình chụp của TTXVN hôm 5/1/2021 ở Tòa án Nhân dân TP HCM: Chủ tịch Hội Nhà báo VN Độc Lập Phạm Chí Dũng (phải), blogger - Phó chủ tịch hội Nguyễn Tường Thụy (trái) và Biên tập viên Lê Hữu Minh Tuấn (thứ ba bên trái)

Tòa án nhân dân TPHCM trưa ngày 5-1-2021 kết thúc phiên

tòa sơ thẩm xử 3 lãnh đạo Hội Nhà báo độc lập, đồng thời tuyên tổng cộng 37 năm tù đối với 3 nhà báo này trong đó có 1 blogger của Đài Á Châu Tự Do là ông Nguyễn Tường Thụy.

Cụ thể, Tiến sĩ Phạm Chí Dũng (55 tuổi), Chủ tịch Hội bị tuyên 15 năm tù, ông Nguyễn Tường Thụy (71 tuổi), Phó Chủ tịch và Lê Hữu Minh Tuấn (32 tuổi) - Biên tập viên của Việt Nam Thời Báo cùng mức án 11 năm tù giam với cáo buộc "làm, tàng trữ, phát tán thông tin, vật phẩm nhằm chống Nhà nước CHXHCN Việt Nam".

Luật sư Đặng Đình Mạnh, người bào chữa cho 2 ông Dũng và Tuấn cho biết trên trang cá nhân rằng, trong phiên tòa, cả ba ông đều thừa nhận toàn bộ việc thành lập, tham gia Hội Nhà báo Độc lập, việc viết báo với mục đích cổ súy cho tự do ngôn luận, tự do báo chí, tự do lập hội, dân chủ và nhân quyền là những quyền theo hiến pháp quy định. Nhưng các ông không cho rằng những hành vi ấy vi phạm pháp luật Việt Nam.

Trong khi đó, luật sư Nguyễn Văn Miếng vào chiều ngày 5-1 nhận xét cho rằng, bản án đối với 3 ông là quá nặng. Ông nói qua điện thoại như sau:

"Đây là lần đầu tiên tòa xử ba nhà báo của Hội Nhà báo độc lập Việt Nam, mức án đối với ba ông như vậy là quá nặng.

Mức án này là quá nặng đối với những người chỉ cổ súy cho nền tự do báo chí được ghi trong điều 25 của Hiến pháp về quyền tự do ngôn luận.

Vụ án này nổi bật nhất là quyền tự do báo chí bị ngăn chặn, thật ra họ không truy tố quyền lập hội của ông Dũng mà truy tố về việc viết bài của 3 bị cáo này."

Cũng theo luật sư Miếng, phần bào chữa của các luật sư bị vỡ

vụn do Thẩm phán phiên tòa liên tục dừng các luật sư lại khi các ông này phân tích các biên bản Giám định tư tưởng các bài viết bị cho là chống nhà nước của các nhà báo.

Bà Phạm Thị Lân, vợ ông Nguyễn Tường Thụy được tham dự phiên tòa với tư cách người làm chứng nhận xét:

"Tất nhiên những phiên tòa như thế này ở Việt nam chỉ là án bỏ túi và mức độ mà tòa tuyên án là quá cao. Thực tế những việc làm này không ai vi phạm hiến pháp cả, cái điều 25 của Hiến pháp là điều tự do ngôn luận, là quyền lập hội.

Thế nhưng mà người ta có cần gì đến công lý đâu, người ta cũng chỉ căn cứ vào luật pháp. Các bản án kiểu này ở Việt Nam chỉ là án bỏ túi thôi."

Mạng báo Pháp luật TPHCM tường thuật diễn biến phiên tòa cho biết, ông Phạm Chí Dũng thừa nhận đã thực hiện hành vi như cáo trạng truy tố nhưng cho rằng mục đích thành lập hội là để cổ súy tự do báo chí ở Việt nam và cho rằng những hành vi của mình là không vi phạm pháp luật, không phạm tội.

Trong khi đó ông Thụy khai rằng bản thân là Phó chủ tịch của hội, phụ trách chi hội miền Bắc. Ông thừa nhận có nhận tiền và chuyển cho các hội viên, có tham gia viết bài nhưng cho rằng không tham gia vào ban biên tập hay tổ chức.

Trong khi đó, ông Lê Hữu Minh Tuấn cho rằng, tham gia hội viên Hội nhà báo độc lập để cổ súy tự do ngôn luận, những bài viết chỉ là quan điểm cá nhân. Tuấn cho rằng mình là người hỗ trợ kỹ thuật chứ không phải quản trị web như cáo trạng quy kết.

Ngoài các mức án tù, 3 nhà báo này còn bị tòa tuyên phải nộp

lại số tiền nhuận bút mà Hội Nhà báo độc lập trả cho các bài viết để xung vào công quỹ. Tòa cho rằng đây là số tiền mà các bị cáo thu lợi bất chính.

Phản ứng trước bản án dành cho ba nhà báo công dân của Hội Nhà báo Độc lập Việt Nam, Emerlynne Gil, Phó Giám đốc Khu vực của Ân xá Quốc tế tuyên bố:

"Bản án này cho thấy sự coi thường của chính quyền Việt Nam đối với tự do báo chí. Nó một lần nữa đánh vào quyền tiếp cận thông tin độc lập của người dân Việt Nam.

"Sự hà khắc của bản án này vượt xa tiêu chuẩn vốn đã hà khắc của hệ thống kiểm duyệt của nhà nước, trong bối cảnh đại hội toàn quốc của đảng Cộng sản Việt Nam đang đến gần.

"Quyền tự do biểu đạt là nền tảng của bất cứ xã hội tự do nào và nó có tính quyết định đối với sự công nhận của tất cả các quyền con người khác. Tội của những nhà báo này đơn giản là dám thảo luận chính trị và các vấn đề được xã hội quan tâm khác.

"Bằng việc kết án những người này chỉ vì họ đã thực hiện các quyền được hiến pháp Việt Nam đảm bảo, nhà nước đã phản bội lại công lý.

"Thật đáng buồn, nhà nước Việt Nam đã mở đầu năm mới 2021 bằng bầu khí đàn áp và độc đoán vốn có. Những nhà báo này là một phần của 170 tù nhân lương tâm hiện đang bị giam giữ ở Việt Nam, một con số đáng báo động, cho thấy sự xuống cấp trầm trọng của môi trường tự do biểu đạt ở đất nước trong những năm gần đây" ..

Thế Truyền tổng hợp

Truyền Thông Xã Hội Dân Sự

Lts. Trong số này VNNS xin hân hạnh giới thiệu đến quý độc giả bài viết đang được lan truyền rộng rãi trên các diễn đàn xã hội dân sự của facebooker Đỗ Nga. Kính mời quý độc giả theo dõi sau đây:

* * *

NGÀY HỘI CỦA BẦY SÓI

Đỗ Nga

“Tập trung dân chủ” là nguyên tắc của ĐCS, nó quy định các thành viên tham gia thảo luận chính sách và bầu cử ở tất cả các cấp phải tuân theo các quyết định của cấp trên. Nguyên bản nó là như vậy, nói tóm lại nguyên tắc “tập trung dân chủ” là cấp dưới phải nghe lời cấp trên trong hoạt động đảng và chính quyền. Nói thẳng nó là một quy tắc độc tài chứ chẳng có chút “dân chủ” nào cả, nó vận hành dựa trên ý chí của lãnh đạo cấp cao. Mà một khi bị ý chí của lãnh đạo cấp cao chi phối, thì lá phiếu của các ủy viên trung ương chỉ là hình thức. Đẹp bỏ cũng chẳng sao, vì đã được cấp trên đề cử là được thì bầu làm gì cho tốn thời gian và tiền bạc? Tuy nhiên, để mị dân thì việc bầu bán cũng diễn ra cho dù đó là diễn ra trong nội bộ ĐCS.

Đại hội 13 sắp tới hay đại hội nào khác cũng vậy, ĐCS vẫn vận hành dựa trên cái gọi là “nguyên tắc tập trung dân chủ” ấy. Cho nên việc kiểm soát ghé trong kỳ đại hội này nói một cách đơn giản là tranh giành. Ở đây không phải là sự tranh giành cá nhân mà là tranh giành giữa các phe cánh đối nghịch, trong đó người “chủ soái” của nhóm đóng vai trò quyết định. Thông thường, nếu tướng bên này đánh gục được tướng bên kia thì kẻ chiến thắng ấy sẽ cho truy sát đám lính tàn binh không thương tiếc. Khi đó bên thắng cuộc thu được rất nhiều chiến lợi phẩm (tức là các ghế) để giao cho đàn em của mình. Trường hợp Trọng – Dũng là ví dụ. Sau khi Dũng bại, đàn em của Dũng bị truy sát ván. Tuy nhiên nếu một phe nào đó đã trở nên vô địch thì chẳng còn tướng nào dám khiêu chiến với kẻ vô địch nữa, khi đó nhà vô địch sẽ xử những kẻ nào mà hắn thấy không thuận mắt và thu hồi ghế giao cho đàn em tin cậy. Ngày đại hội chẳng qua là ngày trao hàng loạt chiếc ghế cho “phe ta”.

Đúng là Đại hội 13 là một ngày hội của bên thắng cuộc, tuy nhiên nó cũng là ngày hội cho những tên nào “có tài” nịnh hót, luồn sâu, leo cao mà không thuộc phe nào cả. Thực ra những kẻ nào mà có 3 tố chất “nịnh nót, luồn sâu, leo cao” đều là kẻ bất tài và lắm kẻ trong đó là dốt nát. Thế nên đại hội nào, ĐCS cũng nói rằng, họ chỉ chọn “người có tài, có đức, không tham vọng quyền lực blah blah blah...” nhưng cuối cùng thì sao? Hầu hết những kẻ trong đó đều bất tài, vô đạo đức và có tham vọng quyền lực một cách bất chính (làm chính trị là phải có tham vọng quyền lực, cho dù là ở xứ dân chủ văn minh cũng vậy). Thực tế đã chứng minh như vậy.

Hãy nhìn lại các đại hội trước: Lấy ví dụ như đại hội 12 năm 2016. Khi đó những Đinh La Thăng, Nguyễn Xuân Anh, Trương Minh Tuấn, Tất Thành Cang, Nguyễn Đức Chung, Hoàng Trung Hải, Nguyễn Văn Bình được chọn thì bây giờ ra sao? Hay như đại hội 11 năm 2011. Khi đó những người như Nguyễn Tấn Dũng, Lê Thanh Hải, Lê Hoàng Quân, Nguyễn Văn Đua, Vũ Huy Hoàng, Nguyễn Bắc Sơn cũng được chọn thì bây giờ họ ra sao? Nói chung, đại hội nào cũng đầy rẫy quan tham chưa lộ luồn sâu leo cao chứ chẳng có ai là trong sạch, và cũng chẳng mấy ai có năng lực để quản trị đất nước.

Đất nước này, ở phía dưới là người dân cùng khổ cần cứu vớt, nhưng ở phía trên thì không phải những con người có nhân bản vì người dân, mà trên đó toàn là những con sói đói. Chúng vô đạo đức và bất tài, ác và dã tâm. Lo cho dân ư? Không! Lo cho dân có miếng ăn thì lấy gì họ ăn? Lo cho đất nước ư? Không! Lo cho đất nước còn tâm lực trí lực đâu mà đấu nhau giành ăn? Vả lại, trong đảng đang chia phe đấu nhau thì đảng còn tiềm lực đâu mà bảo vệ đất nước khỏi sự nhòm ngó của kẻ thù phương Bắc? Đấy! Trên đầu người dân chúng ta là những hạng người như thế. Nếu nhìn sâu vào đại hội thì rõ ràng nó là ngày hội của bầy sói không hơn không kém. Sói cắn nhau giành ăn rồi lại liên hoan chè chén sau thắng lợi. Tuy nhiên nếu thấy dân đòi hỏi, đàn sói sẽ đoàn kết lại và thẳng tay với dân. Khi nào trị dân xong, sói lại quay ra đấu nhau, và đấu xong lại chè chén. Đấy! Số phận Việt Nam đang bị nhốt trong cái vòng luẩn quẩn thế đấy!

Tham khảo định nghĩa “tập trung dân chủ”:

<https://www.merriam-webster.com/.../democratic%20centralism>

Bùi Thị Tuyết Hồng cựu GS Petrus Ký – Tình yêu của thiên thần

Tưởng Nhớ 11 năm sau ngày mất của Bà Bùi thị Tuyết Hồng, Cố Giáo sư Pháp văn Petrus Ký (15.4.1934 – 5.12.2009).

Chân dung của Bà Bùi thị Tuyết Hồng, vào dịp nghỉ hè cùng gia đình tại Nice, Pháp quốc vào năm 1968 [Nguồn: cô Bùi thị Tuyết Vân]. Posted on 21/05/2018 Author tranthanhhinh.

Một lời tri ân về bà Bùi thị Tuyết Hồng

Khi đọc được bài này và biết Bà đã qua đời, lòng tôi chùn xuống, với bao hình ảnh việc

làm của bà cho trại tị nạn SongKha Thái Lan lần lược trôi về trong tim thức tôi .

Tôi cảm thấy “mất mát” trong tôi rất lớn đã nhiều lần tôi tìm tin tức về bà nhưng không thành

công khi ấy internet hầy còn thô sơ, khổ nỗi cả tên chồng bà tôi cũng không biết.

Tôi tìm bà để nói tiếng “*cảm ơn*” trước mặt bà nhưng giờ thì không kịp nữa rồi, giờ thì tôi phải mang nó đến suốt cuộc đời tôi.

Hôm nay tôi tìm được bài này “*tình yêu của thiên thần*” của anh Trần thanh Minh? tổng hợp, vì bài viết khá dài, các bạn có thể vào link dưới đây.

<https://petruskylhp.com/blog/bui-thi-tuyet-hong-cuu-gs-petrus-ky-tinh-yeu-cua-thien-than/>

Để tưởng niệm tới bà, và cùng đóng góp vào bài tổng hợp mà bà đã giúp đỡ tôi và nhóm của tôi 12 trai, 1 gái ở trại Songkha Thái Lan đến định cư tại HL vào ngày 19 tháng 7- 1979.

Nhóm 12 trai

Võ ngọc Nhuận (Cần Thơ), Lê ngọc Thành (Long Xuyên), Nguyễn văn Liêm, Nguyễn văn Sang, Nguyễn bá Đẩu, Lê hoàng Phải, Nguyễn trung Cang, Nguyễn Phước Danh, Nguyễn minh Đức (Vĩnh Long), Nguyễn đặng An (Quy Nhơn), Nguyễn văn Thạnh (SaiGon), Phạm văn Thường (Phú quốc) và 1 gái là Nguyễn Y Bình (Bạc Liêu).

Tôi Võ ngọc Nhuận đến trại SongKha năm 1978 cùng gia đình anh di/dương tất cả 12 người, anh và dương là quân nhân nên được định cư M sớm, khi ra đi tôi còn là sinh viên muốn đi M phải chờ viện nhân đạo 1 năm 1 lần.

* * *

Khi tất cả người thân đi rồi mình mới thấy cái khó, mỗi ngày nhận được 1 lon gạo 0,33lit và nửa con cá biển của Liên hiệp quốc giúp... lửa đầu nấu cơm, đường muối đầu kho cá ... gởi gạo/cá vào nôi người quen... sống nhờ vào lòng thương hại của người ...

Anh chị đi M sớm, nhưng cũng phải mất 4 a 5 tháng mới có thể gửi tiền trợ giúp tôi được. Tôi biết địa chỉ bà phu nhân đại sứ HL tại Thái Lan là bà Bùi thị Tuyết Hồng qua người quen, tôi cố thu can đảm để viết thư cho bà, kể hoàn cảnh và nhờ bà giúp đỡ ...

Vài tuần sau tôi được gọi tên lên văn phòng nhận tiền bà gởi 200 bath, cầm tiền trong tay mà tôi ngỡ như ngày nào được mẹ cho tiền, người mẹ mà tôi chưa hề biết mặt.. cũng nhờ thế mà 1 thời gian ngắn sau tôi có tên trong danh sách đi HL 13 người toàn là độc thân, có lẽ bà biết những người độc thân cuộc sống khó khăn nhất trong trại.

Trường Petrus Ký (Sài Gòn)

Khi lên được BăngKok chờ chuyến bay đi HL, bà có mời chúng tôi đến toà đại sứ HL, nhân viên mở cửa mời chúng tôi vào một cách kính cẩn, khi ấy tôi cảm thấy thật ái ngại quần áo tôi mặc không hơn người ăn may, được người lính hay nhân viên của bà tất cả vạt cúi đầu đón chào, tôi chỉ ngại cho bà .. bà có người khách như tôi ..

Bà hỏi thăm từng người qua đôi câu chuyện .. và cho mỗi chúng tôi 200 bath .. bà bảo ra tiệm giày mua 1 đôi ba ta đi cho thanh lịch khi ra phi trường, khi ấy tôi mới nhìn xuống chân mình.. mình đang mang 1 đôi dép lười ...(loại có 1 cọng giữa 2 ngón chân)

Tôi có cảm giác bà như là 1 bà mẹ thứ 2 của chúng tôi, bà lo cho chúng tôi như 1 bà mẹ lo cho con trước khi đi xa ..

Hôm ra phi trường bà không đến nhưng ông đại sứ F.van Dongen chồng của Bà có đến tiễn chúng tôi, ông có mua 1 khăn choàng quàng vào cổ cô gái duy nhất trong nhóm chúng tôi.

Bà đã ngủ yên. Thiên Thần đã lên trời, để lại trong lòng của mỗi chúng ta một Tình Yêu..... không vương một chút bụi của trần tục.

Khi đọc lời chia buồn và biết Bà đã qua đời, tôi bùi ngùi, và luyến tiếc. Lòng tôi cảm thấy “*hụt hẫng mình đã đánh mất một cơ hội để nói tiếng cảm ơn trước mặt bà*” cũng giống như trong bài bông hồng cài áo “*mẹ có biết không .. con thương mẹ lắm..*”.

Nhưng sau khi tìm hiểu thêm về cuộc sống của Bà khi còn sanh tiền và đọc những dòng tâm tình của học trò Bà, những bài viết của mọi người về Bà, trong tôi lại có niềm vui nhỏ, tôi chỉ là một trường hợp nhỏ nhỏ của cả ngàn trường hợp mà Bà đã cứu giúp và đoạn viết này như lời cảm ơn từ thâm tâm của tôi đến với Bà “*một chớm an ủi tràn ngập trong lòng, thật khó tả*”.

Võ Ngọc Nhuận

MÙA XUÂN YÊU THƯƠNG

Tác giả: Hoàng Hôn Tím

*Xuân yêu thương gieo niềm nhung nhớ,
Ánh mai hồng rực rỡ lung linh.
Không gian thấm đượm ân tình,
Giao hòa, khoảnh khắc bình minh...tuyệt vời!*

*Nắng Xuân về buông lơi say đắm,
Bao mong chờ đắm thắm thiết tha...
Xuân nồng... trời đất giao thoa,
Cho cây kết nụ trở hoa tháng ngày.*

*Xuân hạnh phúc đong đầy nhịp sống,
Câu yêu thương gửi nhắn bao người...
Ươm mầm hy vọng sáng tươi,
Tình Xuân đem đến niềm vui cho đời.*

*Anh hay chẳng khắp trời Xuân mới,
Hương Xuân nồng ngát với ngàn hoa...
Cung thương réo rắc hoan ca,
Cùng Xuân... anh nhé...duyên ta thắm nồng!!*

THỜI THỞ MÙA XUÂN

Tác giả: Giọt Mưa Thu

*Từng cơn gió cứ vờn nhau mê mãi.
Nét yêu kiều dưới tà áo ai bay.
Chồi búp non bung tỏa thêm mỗi ngày.
Xuân vừa đến rót mật say thủ thi.*

*Câu yêu nhớ ngọt bờ môi anh nhĩ.
Khúc tình nồng vốn dĩ chẳng rời xa.
Tay trong tay cùng đi dưới chiều tà.
Hoàng hôn muện đã vội vàng buông thả.*

*Tháp Bút nghiêng soi mặt hồ lơ lã.
Sương giăng mờ bảng lảng cõi thiên thai.
Nồng nàn say trên khoé mắt môi cười.
Nụ hoa thắm rạng ngời trong nắng mới.*

*Hương bưởi ngát toả thơm như mời gọi.
Phổ lặng thâm giấu nhịp thở xuyên xao.
Khẽ chạm tay vào nỗi nhớ ngọt ngào.
Như chợt thấy...
Tim yêu trào nhựa sống ...!!!*

PHỎNG VẤN Thuyền Nhân: ông Phạm Kim Luân

Trong khuôn khổ Dự Án thu thập dữ liệu để hình thành một bức tranh tổng quát tương đối đa diện của Cựu Thuyền Nhân Việt Nam đang định cư tại Hòa Lan, dưới đây là cuộc phỏng vấn ông Phạm Kim Luân (PKL) được thực hiện bởi ông Ngô Thụy Trúc Lâm (NTTL).

* * *

NTTL: Xin ông kể qua về thân thế và gia đình,

cũng như về nơi ông sinh trưởng ở Việt Nam?

PKL: Tôi xuất thân từ một gia đình có 5 anh em. Tôi là anh cả. Ba tôi là sĩ quan Không Quân trong quân lực VNCH. Mẹ tôi là giáo viên tiểu học. Quê nội ở Biên Hòa. Quê ngoại ở Sài Gòn. Tôi sinh ra tại Sài Gòn nhưng lớn lên và đi học ở Biên Hòa cho đến năm cuối cùng của trung học mới chuyển trường về Sài Gòn.

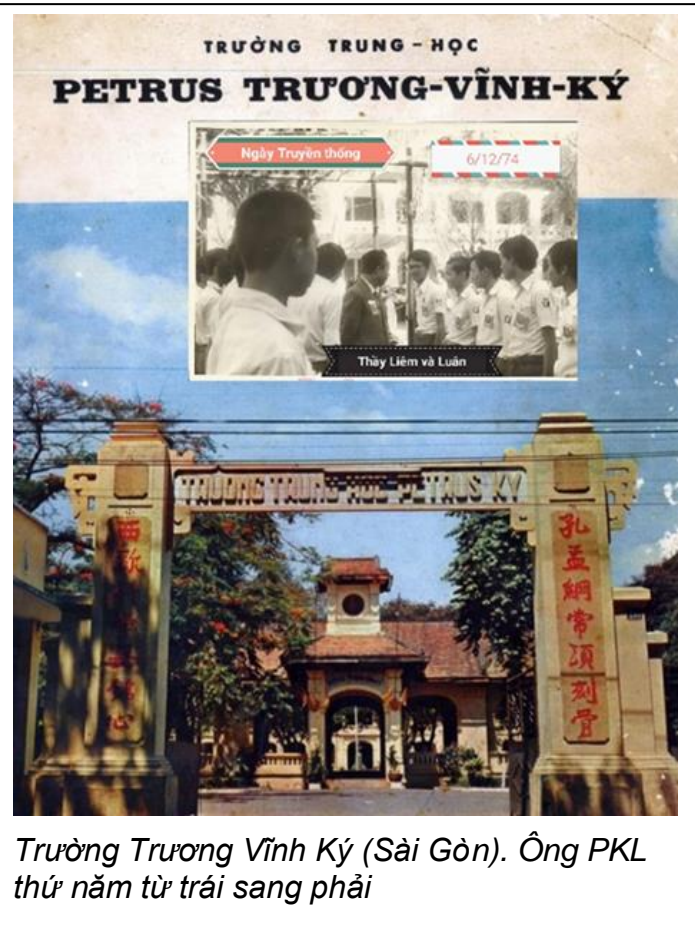
NTTL: Trong trường hợp nào ông đã quyết định ra khỏi Việt Nam?

PKL: Tôi quyết định rời khỏi VN sau 4 năm sống dưới chế độ cộng sản. Trong khoảng thời gian này tôi va chạm thực tế và nhận ra rằng tương lai của tôi sẽ

vô cùng khốn đốn trong chế độ này. Khi anh em tôi ra đi thì cha tôi vẫn còn trong trại cải tạo của cộng sản ở miền bắc.

Năm 1977, tôi đi một mình ra miền bắc để tìm đến trại cải tạo Hà Tây thăm ba tôi. Thời gian đó chưa có chính sách thăm nuôi chính thức nên tôi đã bị cán bộ quản giáo trại làm khó dễ, phải nài nỉ lắm mới được phép gặp ba tôi 15 phút. Trong khi nói chuyện, có hai bộ đội ngồi chung bàn. Ban đầu, cả hai cha con đều khóc mà không nói được gì. Lúc đó tôi muốn báo cho ba tôi biết là sẽ vượt biên bằng cách nói rằng "con sẽ đi thăm cậu Năm ở vùng kinh tế mới". Cậu Năm thật ra đang ở Mỹ. Ba tôi hiểu ý và khuyên nên hỏi ý kiến cậu Năm để đưa mẹ và các em đi "kinh tế mới" luôn. Sau khi trao quà, cha con tôi chia tay mà không dám quay lại nhìn nhau. Tôi trở về Sài Gòn mà lòng ngổn ngang, vừa buồn, vừa phẫn nộ. Hình

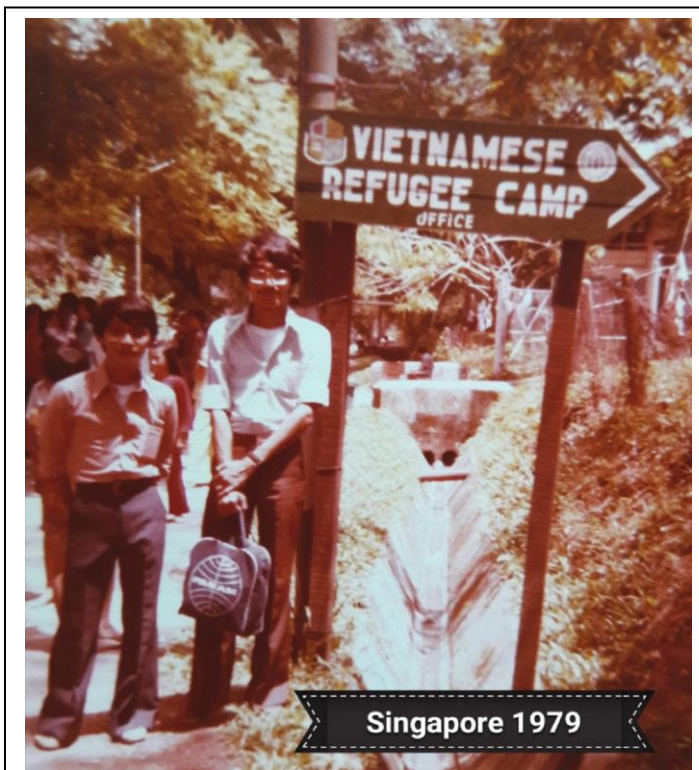
ảnh đoàn bại binh ốm yếu gầy gò lều thều vác cuốc đi trên cánh đồng nắng cháy ban trưa hôm ấy không bao giờ phai mờ trong tâm khảm tôi.

NTTL: Ông vượt biên khỏi Việt Nam một mình? Chuyến đi có suôn sẻ không?

PKL: Tôi vượt biên bằng thuyền cùng với một người em trai. Sau 3 đêm trên biển, thuyền chúng tôi được tàu hàng Hòa Lan cứu vớt vừa kịp lúc có cơn bão lớn sắp đến.

NTTL: Lúc được tàu Hòa Lan vớt, cảm xúc của ông ra sao?

PKL: Tôi vô cùng hạnh phúc khi đặt chân lên sàn tàu Hòa Lan vì biết mình còn sống sót và đã thoát khỏi một chế độ độc tài, phi nhân bản.

Singapore 1979

Ông Phạm Kim Luân, trại tỵ nạn Singapore 1979

NTTL: Chắc hẳn ông đã ở trại tỵ nạn ở Singapore trước khi sang Hòa Lan? ông có chuyện gì vui buồn trong thời gian này để kể không?

PKL: Trong 2 tháng tạm cư ở trại tỵ nạn Singapore vào năm 1979, tôi có tham gia các sinh hoạt hướng đạo vì bản thân cũng là hướng đạo sinh. Phân phát thư từ, giúp đỡ đồng bào trong trại trong việc dọn dẹp và giữ vệ sinh trại là những kỷ niệm đẹp. Ngoài ra, chuyện lên lút trốn ra khỏi trại để làm công việc linh tinh kiếm thêm tiền, xem phim kiếm hiệp v.v..là những kỷ niệm khó quên.

NTTL: Ông đã sống ở Hòa Lan khoảng bốn mươi năm, những năm đầu hẳn có nhiều bỡ ngỡ. Ông có thể kể một vài kinh nghiệm của mình trong thời gian này không? Ông có hài lòng với cuộc sống ở Hòa Lan không?

PKL: Trở ngại lớn nhất là ngôn ngữ. Kể đến là văn hóa khác biệt. Vì thuộc vào thế hệ người Việt đầu tiên đến Hòa Lan nên những kinh nghiệm có được trong đời sống đều là trải nghiệm cá nhân, không có cơ hội trao đổi với ai hết. Nỗi cô đơn là điều đáng sợ nhất. Mỗi khi gặp khó khăn tôi luôn

Gia đình ông Phạm Kim Luân tại Hòa Lan

liên tưởng đến khoảng thời gian sống tại VN sau 1975 và lấy lại nghị lực để vượt qua. Tôi kết hôn vào năm 1993. Vợ chồng tôi có một con gái đã tốt nghiệp và có việc làm đúng với ngành nghề. Chúng tôi hài lòng với đất nước Hòa Lan.

NTTL: Ông học ngành kỹ thuật ở Delft. Là sinh viên Việt Nam, ông thấy mình có lợi điểm và khó khăn gì trong việc học?

PKL: Sau khi qua kỳ thi sát hạch các môn Toán và Vật lý tại trường đại học Kỹ thuật Delft tôi theo học ngành Kiến Trúc tại đây chỉ một học kỳ. Tôi gặp rất nhiều khó khăn về ngôn ngữ cho các môn học đòi hỏi nhiều kỹ năng tiếng HL như lịch sử Kiến trúc, Văn hóa & Xã hội Tây phương v.v., tôi đã xin chuyển sang học hệ Cao đẳng Kiến Trúc tại Den Haag và tốt nghiệp từ trường này vào năm 1987. Tại trường HTS Den Haag (giờ là Haagsche Hogeschool) tôi là sinh viên Việt Nam duy nhất nên rất được các giáo sư và bạn cùng đặc biệt quan tâm giúp đỡ.

NTTL: Ở Delft có nhiều sinh viên Việt Nam đến từ khắp nơi. Ông thấy sự gắn bó của những sinh viên lúc ấy như thế nào? Ông có tham dự sinh hoạt với Quán Trăng của Nhóm trẻ Delft không?

PKL: Khi còn ở Delft tôi có tiếp xúc với các em gốc Việt trẻ hơn và tham gia vài sinh hoạt của các bạn trẻ ấy, như thuyết trình về kiến trúc của kinh thành Huế và lịch sử cận đại của Việt Nam. Khi về học ở Den Haag tôi không còn cơ hội để tiếp tục sinh hoạt với các bạn trẻ nữa.

NTTL: Ông cũng có sinh hoạt trong cộng đồng người Việt ở Delft. Ông thấy những sinh hoạt này thế nào? Hiện nay ra sao?

PKL: Vì phải tập trung vào việc học nên những sinh hoạt với cộng đồng người Việt tại Delft bị phai nhạt dần theo thời gian. Những sinh hoạt thời đó 80-85 là tổ chức Tết Nguyên Đán, Tết Trung Thu, lớp Việt Ngữ và những buổi diễn thuyết của các tổ chức chính trị có mục tiêu tranh đấu cho tự do, dân chủ và nhân quyền tại Việt Nam.

NTTL: Ông có thời gian viết truyện và viết bài cho báo cộng đồng là tờ Việt Nam Nguyệt San. Sinh hoạt viết lách thời ấy thế nào? Hiện nay ông có còn tiếp tục sáng tác không?

PKL: Như đã bày tỏ, nỗi cô đơn và nhớ quê hương đã khiến tôi tập tành sáng tác và cộng tác với tờ VNNS trong khoảng thời gian còn đi học. Sau này vì khung cảnh sống nơi đây không có nguồn cảm hứng để sáng tác nữa.

NTTL: Sau khi tốt nghiệp, ông (đã) làm ở những đâu? Ông thấy tình cảm trong sở và với đồng nghiệp thế nào? Ông có kinh nghiệm gì để truyền đạt?

PKL: Tôi đã từng làm việc cho khá nhiều các văn phòng thiết kế kiến trúc, đầu tư địa ốc, tư vấn xây dựng v.v.. nên có cơ hội giao tiếp với người bản xứ với nhiều chuyên môn và trình độ khác nhau. Nói chung thì tôi không gặp khó khăn gì quan trọng. Người bản xứ đa số là trực tính, tôn trọng nguyên tắc, đôi khi ứng xử, dưới mắt người Á châu, có vẻ kém tế nhị. Tuy nhiên điều này xảy ra ở mọi nơi và tùy thuộc vào cá tính. Tôi luôn giữ vững bản tính của riêng mình và lúc nào cũng giữ phương châm: “muốn biết mình đi về đâu thì phải biết rõ mình từ đâu đến”.

NTTL: Việc dạy dỗ con trong môi trường hai văn hóa, ông đã rút được những kinh nghiệm gì? Ông nghĩ lớp trẻ như con ông và con tôi sẽ còn giữ được văn hóa Việt nữa không?

PKL: Tôi sử dụng tiếng Việt với con và kể cho con nghe thời thơ ấu của mình kèm theo những giải thích về lịch sử. Vì con tôi sinh ra và lớn lên nên tôi quan niệm nước Hòa Lan là quê hương mà cháu có quyền lợi và trách nhiệm. Khi tìm hiểu về Việt Nam, tôi luôn khuyên cháu nên có

một cái nhìn đa chiều và rèn luyện kỹ năng phản biện. Giữ được hay không văn hóa Việt là một câu hỏi khó, không riêng gì cho thế hệ con em chúng ta mà tôi nghĩ còn là một điều đáng quan tâm cho cả chính thế hệ chúng ta. Cái gì nên giữ, cái gì nên sửa, cái gì nên bỏ?

NTTL: Ông có thể mô tả tình cảm của ông với Việt Nam sau 40 năm không?

PKL: Việt Nam là nơi chôn nhau cắt rốn. Tình cảm đối với VN của tôi có phai nhạt theo năm tháng.

NTTL: Cộng đồng người Việt ở Delft năm nay đã mất đi một thành viên vì viêm phổi Vũ Hán, tôi muốn nói đến ông Lê Ngọc Bích (LNB), là một người năng nổ trong sinh hoạt cộng đồng từ những ngày đầu. Sự ra đi của ông Bích chắc không khỏi bàng hoàng trong cộng đồng?

PKL: Tôi và anh Bích quen nhau từ trại tỵ nạn Singapore. Cùng định cư tại Delft và cùng sinh hoạt liên tục với nhau trong suốt mấy mươi năm và liên lạc thường xuyên. Cơn đại dịch đã cướp đi anh Bích trong sự bàng hoàng của nhiều người, trong đó có tôi. Trong nỗi bàng hoàng tôi mới nghiệm ra sự phù du của kiếp nhân sinh.

NTTL: Thế hệ thuyền nhân đầu tiên đến Hòa Lan

Trại tỵ nạn ở Singapore, hàng đứng PKL thứ tư và LNB thứ bảy từ trái sang phải

hiện nay trẻ thì cũng trên dưới sáu mươi, nhiều người cũng đã ra người thiên cổ. Ông thấy cộng đồng cần phải làm gì để tương trợ nhau hơn lúc tuổi già ốm đau?

PKL: Nếu có cơ hội, cần duy trì mối liên lạc. Tương trợ, động viên tinh thần, chia sẻ vui buồn trong đời sống là những điều có ý nghĩa rất lớn trong tuổi già. ●

PHỎNG VẤN Thuyền Nhân: ông Lam Ngo

Lời giới thiệu:

Trước dự án phỏng vấn cựu thuyền nhân hiện nay, đã có dự án Ongekend Bijzonder ở Utrecht, trong đó Tiffany Phạm đã tham gia phỏng vấn một số cựu thuyền nhân Việt Nam trong khu vực Utrecht. Muốn tìm hiểu thêm dự án này, quý vị có thể vào trang <https://ongekendbijzonder.nl/> hoặc tìm đọc tập sách 'Aangemeerd in Utrecht'.

Cũng bên lề của dự án phỏng vấn thuyền nhân, chúng tôi xin phép giới thiệu phần chính của bài phỏng vấn ông Lam Ngo, thực hiện bởi ông Wouter Reitsema, trong luận văn tốt nghiệp thạc sĩ nghiên cứu lịch sử tại đại học Vrije Universiteit Amsterdam. Quý vị có thể xem toàn văn và nghe phần ghi âm tại <https://www.viet-nam.nl/site/uncategorized/interview-with-lam-ngo-by-wouter-reitsema/>

Interview met Lam Ngo Door Wouter Reitsema

'Ik zou graag over vier onderwerpen met u willen praten: over uw tijd in Vietnam, over uw vlucht, over uw tijd in Nederland en over hoe u nu op uw geschiedenis terugkijkt.'

'Ja, vanzelfsprekend.'

'Laten we dan beginnen met uw verleden in Vietnam. Kunt u daar iets over vertellen?'

'Ik ben in 1957 geboren in Saigon, in Zuid-Vietnam dus. Ik ben de jongste zoon van acht kinderen, ik heb nog één zus onder mij. Mijn oudste zus is in 1941 geboren, dus dat is een redelijk groot leeftijdsverschil. Na het Geneefse Akkoord van 1954 waren mijn ouders van Noord-Vietnam met het vliegtuig naar het Zuiden vertrokken, terwijl een deel van hun familie achterbleef. Daardoor zijn de families van zowel mijn vader als van mijn moeder gedeeltelijk van elkaar gescheiden geraakt langs de zeventiende breedtegraad, de grens die Noord-Vietnam van het Zuiden scheidde, de communisten van de niet-communisten.

In Saigon ben ik ook opgegroeid en heb daar de middelbare school doorlopen. In het laatste jaar van mijn middelbareschooltijd zijn de communisten gekomen. Ik kon daardoor de eerste twee jaar na mijn eindexamen niet studeren, omdat ik uit een 'verdachte' familie kwam. Ook het pension van mijn vader, die zijn hele leven als ambtenaar had gewerkt, was door de communisten stopgezet. Drie broers van mij werden naar heropvoedingskampen gestuurd, waar zij zes maanden tot zes jaar werden opgesloten. Ook m'n zwager heeft drie jaar in zo'n kamp moeten zitten. Onder het communisme hadden wij het dus heel moeilijk, want ook ons

inkomen was komen te vervallen. Daardoor moesten we leven van ons spaargeld en van het verkopen van onze eigen spullen. En de moeilijkheid zat niet alleen in materiële zaken, omdat ik – een jongen van achttien – bijvoorbeeld niet kon gaan studeren. De selectie van studenten geschiedde immers op basis van hoe 'rood' je was. Zes jaar later, in 1981, zijn we gevlucht.'

Lam Ngo đứng giữa chị và em gái. Ảnh gia đình chụp tại cư xá Chu Mạnh Trinh, Sài Gòn năm 1963.

'Hoe was het om tot die beslissing te komen?'

'De beslissing was vrij makkelijk te nemen, want in die dagen zei men zelfs: 'Als een boom kon lopen, liep hij ook weg.' Iedereen wilde weg. Maar wanneer heb je die mogelijkheid? Toentertijd in Saigon praatte men nergens anders over dan weggaan. Iedereen vroeg aan el-kaar: 'Wanneer ga je?' Het was het gesprek van de dag. Mijn broer had bij de marine gezeten tijdens de Vietnamoorlog. Na zes jaar in een gevangenis te

hebben gezeten, in zo'n kamp, werd hij vrijgelaten. Dankzij hem kon ik vetrekken.'

'Wist u van tevoren hoe zwaar de tocht zou zijn?'

'Het is heel gek, want je hoort niks. Je weet alleen dát mensen gaan, maar wie waarnaartoe, dat hoor je niet. Communicatie was niet mogelijk of heel beperkt. Je hoort alleen maar de verhalen. Ik wist dus ook niet van tevoren waar ik terecht zou komen. Het enige dat telde was: weggaan, koste wat kost.

Er werden door allerlei mensen tochten georganiseerd. Doordat mijn broer bij de Zuid-Vietnamese marine had gezeten, was hij al eerder in Singapore geweest en kende hij de weg. Hij was daarom gewild om in de groep te hebben. Mensen zochten iemand die hen kon begeleiden in de tocht, dus toen hij uit de gevangenis kwam, zei men onderling tegen elkaar: 'Die moeten we hebben!' Mijn broer kon daardoor kiezen met welke organisatie hij mee zou gaan.

Maar het bouwen van zo'n boot en het organiseren van de tocht kost tijd. Daarom moest het hele politieapparaat worden omgekocht. In een dorp aan zee of aan de monding van de rivier werd je als stedeling al snel herkend. Dan betaalde je geld aan de politie om tus-sen die en die tijd aan de organisatie te kunnen werken, maar buiten die uren of ook buiten het gebied waar je was, werd je opgepakt. Het was een ingewikkelde organisatie waar je maar weinig van wist. Zo werkte het. Je moest mensen nét vertrouwen, maar ook net niet.'

'Wanneer wist u dat u weg zou gaan?'

'Het speelde al sinds 1979, dus een jaar of twee, dat wij wisten dat we moesten gaan. Maar wie van de familie moet dan gaan? Je moet een keuze maken. Wie loopt er het meeste gevaar en wie heeft er nog een toekomst? Vanwege de piraterij besloot de familie dat je als jonge vrouw maar beter niet kon gaan. Mijn broer liep het meeste gevaar. Hij had geen toekomst in Vietnam en ik ook niet. Misschien lag mijn toekomst elders. Daarom viel de keuze al vrij snel op mijn broer en, omdat ik de jongste was, ook op

mij. Die keuze werd, in samenspraak met mijn broer, door mijn ouders gemaakt.'

'Hoe kort van tevoren wist u dat de boot zou vertrekken?'

'Het bouwen van de boot duurde een maand of twee. Wanneer de boot vertrok, wist mijn broer twee dagen van tevoren. Maar er waren ook genoeg mensen die het maar een paar uur of zelfs maar één uur van tevoren wisten. Je staat paraat, je wordt geroepen. Dan, als je hoort 'We kunnen gaan', gaan! Maar misschien bleek de volgende dag dan weer dat we toch niet konden gaan.'

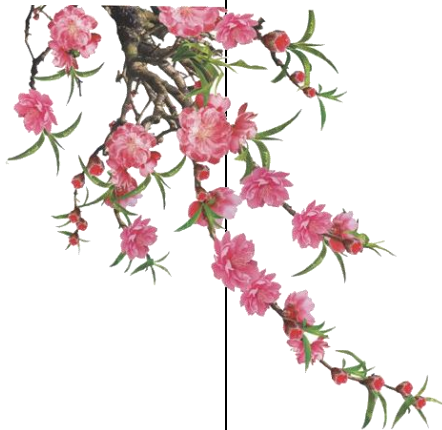
'Kunt u uw vlucht beschrijven?'

'Vanuit Saigon ben ik in een groep van vier mensen met een soort openbare bus naar Cần Thơ in de Delta gegaan. Wij gingen weliswaar samen, maar wij praatten niet met elkaar. Er was één priester in de groep en hij had min of meer de leiding, want hij wist waar de volgende afspraak zou zijn. We hielden afstand van elkaar, maar we probeerden wel als groep bij elkaar te blijven.

Eenmaal in de Delta werden wij verspreid en opnieuw ingedeeld. We zijn toen in een sampan, een klein soort bootje, naar de monding van de rivier gevaren. We roeiden vanaf de ochtend,

totdat we in de schemering bij de monding van de Mekong aankwamen. Daar zagen we ineens een heel grote boot – nochtans slechts vijftien meter – en daar klommen wij aan boord. Binnen de tijd van een uur kwamen daar opeens allemaal sampans van alle kanten op die verzamelplaats aan, waarvan de opvarenden ook weer aan boord klommen. De boot wachtte niet voor mensen die te laat kwamen.

Vanaf daar zijn we naar zee, de Zuid-Chinese Zee gegaan. Toen we nog binnen de territoriale wateren van Vietnam waren, kwam er een politieboot achter ons aan. Ze schoten op ons en hielden ons tegen. Wij dachten: 'We moeten weer terug naar Vietnam en gaan natuurlijk voor jaren de gevangenis in.' Maar 'gelukkig', ze wilden alleen geld. Opnieuw werden wij van ons geld beroofd. Mensen hadden wat goud en dollars bij zich, zodat ze, als we eenmaal weer aan land zouden zijn gekomen, zij zich van hun eerste

levensbehoefte zouden kunnen voorzien. We gingen weer door, want we hadden geen keus. Ik zei al dat mijn verhaal eigenlijk niet representatief is. Dat is, omdat wij na drie dagen varen werden opgepikt door een Nederlands schip. Wij hadden toen nog wat water, een beetje eten en er was niemand doodgegaan. De situatie was wel zwaar – we zaten naast elkaar op zo'n klein bootje – maar we waren nog niet echt wanhopig. We waren wel bang, maar in vergelijking met andere verhalen beduidend minder.

'Voelde dat ook zo op dat moment?'

'Wij gingen de zee op ergens in april of mei. En in die tijd is de zee rustig. Wij hebben echt drie dagen rustige zee gehad. Kijk, stel je voor dat het gaat stormen of er zijn hoge golven. Met een niet zeewaardige boot van vijftien meter, dan weet je wel wat er had kunnen gebeuren. We hebben puur geluk gehad. En mijn broer wist waar we heen moesten. Hij had de lei-ding van de tocht, zeg maar, qua koers.'

'Na drie dagen werd u opgepikt. Hoe ging dat?'

'We kwamen volgens mij op een internationale vaarroute terecht. Ineens zie je zoveel boten langskomen, maar je weet niet of ze jou ook hebben gezien. Heel veel boten varen voorbij en op grote afstand. Bij de eerste drie, vier of vijf boten waren we zo blij. We zwaaiden en riepen, maar er kwam geen reactie – natuurlijk. Wij dachten: 'Laat maar, dit is hun route en zij moeten op tijd hun spullen afleveren. Dit gaan ze niet doen. Niemand wil ons redden midden op zee.' Op een gegeven moment dachten we aan opgeven en zo snel mogelijk weer verder te gaan. Maar goed, we wisten ook niet hoe lang we moesten varen om weer aan land te komen, dus je gaat maar door. Op de vierde nacht, denk ik, toen kwam er een boot, zo'n heel groot containerschip, die ineens omdraaide. Verlichting. Toen kwamen ze ons redden. Je bent ge-rescued! Gered! Blij, blijdschap.'

'Hoe was het om in het vluchtelingenkamp aan te komen?'

'Toen ik daar aankwam, waren er al duizenden andere vluchtelingen in het kamp dat door de

UNHCR werd georganiseerd en voor werd gezorgd. Voor mij was het – je bent gevlucht en dan kom je ergens terecht: blijdschap, natuurlijk! Eindelijk hoorde ik weer music zonder die militaristische klanken. En ook zag ik weer de Zuid-Vietnamese vlag die ik zes jaar niet had gezien. Een soort gevoel van: 'Oh, je bent echt terug! Terug in het Saigon vroeger.'

Na drie maanden, na alle formaliteiten, regelde ze dat wij naar Nederland konden komen. We moesten, ik weet niet, interviewen en allerlei papieren invullen. Ze vroegen waar wij naartoe wilden, wat onze voorkeur was. Of we familie ergens hadden. Zo niet dan was de afspraak dat je naar het land ging onder welke nationaliteit het schip had gevaren dat jou had opgepikt. Zo werden we een beetje verdeeld. Ik had weliswaar verre familie in Amerika, maar wij kozen toch voor Nederland. Dat was makkelijker. Dus toen ben ik met een KLM-vlucht naar Schiphol gegaan.'

'Wat heeft u gestudeerd?'

'Na de vierhonderd uur taalles begon ik het colloquium doctum aan de UVA voor Engelse taal en cultuur. Dat was om voor te bereiden, want in het volgende jaar zou ik echt Engels gaan studeren. Maar toen bleek al snel dat, ten eerste, mijn niveau van het Engels in vergelijking met Nederlandse studenten onvoldoende was. Ten tweede, mijn Nederlands was eigenlijk ook te beperkt. Dus kon ik niet voor Engels

kiezen.

Daarna deed ik een psychologische test, waaruit bleek dat ik beter journalistiek kon gaan doen. Ik ging naar de School voor Journalistiek in Utrecht. In het selectieproces kreeg ik een gesprek met voornamelijk studenten. Nou, ik werd niet aangenomen en ik wist niet waarom. De dominee, mijn gastgezin, zei toen tegen mij dat ik beter naar Kampen kon gaan, want 'in Utrecht zijn ze zo links.' Blijkbaar was dat dus echt zo, ja. In mijn eerste week in Hoorn had de vrouw van de dominee mij mee naar de openbare bibliotheek genomen. Zij liet mij daar inschrijven. Ik was zwaar onder de indruk van de mooie bibliotheek, zoveel boeken! Ik kende dat uit mijn studietijd in Vietnam ook wel, maar zo één stad met zo één mooie bibliotheek! Ik werd er zo warm opgevangen door de bibliothecaresse daar. Zij dacht dat ik een jongen of zestien was, of zoiets,

want ik kwam ook met een Nederlandse vrouw binnen. Omdat zij dacht dat ik zo jong was, kreeg ik een gratis bibliotheekkaart. Toen zij mij vroeg hoe oud ik was, werd duidelijk dat ik te oud was daarvoor. Maar alsnog kreeg ik van jaar de gratis jeugdkaart. En ik las ook alleen maar jeugdboeken, die eerste weken. Ik was eigenlijk meteen verliefd, zeg maar, op het vak. Ik dacht toen bij mijzelf: 'Ja, de bibliotheek, is dat dan niet iets voor mij? Ik houd van lezen, boeken, mooi...' Dus ging ik daarop met de dominee – ik was toen nog vrij nieuw in Nederland, ik wist niet eens hoe ik naar Amsterdam moest gaan – naar Amsterdam. Daar gingen we zoeken naar een opleiding voor mij. We liepen samen naar de Frederik Muller aan de Keizersgracht, toentertijd. Ik zei dat ik graag wilde kijken of ik hier kon studeren. Ze vertelden toen dat ze een wachtlijst hadden van twee jaar, maar dat ik wel mijn naam kon achterlaten. Ik wist toen al wel dat ik een andere keuze moest maken, want twee jaar wachten ging mij niet lukken. Ik was ook nog met het colloquium doctum van Engels bezig, maar dat ging me niet lukken, dus misschien toch maar naar Utrecht – alleen daar word ik niet toegelaten.

Op een willekeurig moment liep ik na mijn college aan de UVA weer eens langs op de Keizersgracht. Ik zei: 'Vorig jaar ben ik hier geweest, maar toen hoorde ik dat er een wachtlijst was. Gaat het voor mij nog lukken?' Achteraf wist ik dat, toen ik daar door iemand zo warm werd opgevangen, het beleid was veranderd. Ze kregen daar geld van het ministerie van onderwijs voor de multiculturele samenleving. Dus toen zeiden zij: 'Oh! Een allochtoon! Die moet zich hier aanmelden!'

Het volgende jaar kon ik meteen beginnen. Samen met nog één Filippino waren wij de eerste twee Aziaten op de opleiding waar verder alleen Nederlandse jongens en meisjes op zaten. Ze hebben mij veel geholpen met de taal. Ik krijg bijvoorbeeld tien minuten extra voor een tentamen. Boeken over de taal en cultuur van medelanders waren toen ineens belangrijk geworden. Zo ging het.

'Heeft u te maken gehad met discriminatie?'

'Ja, misschien wel, maar niet dat het mij raakte. De meeste mensen waren heel vriendelijk, maar in Hoorn had ik een oude buurman en daar kwam ik een beetje mee aan de praat. Hij vertelde: 'Mijn zoon werkt bij de sociale dienst in Amsterdam en

daar zijn zoveel buitenlanders die een uitkering krijgen, enzo.' Dat soort verhalen hoorde ik wel en dan weet je dat daar een bepaalde ondertoon in zit. De dominee van het gastgezin zei tegen mij: 'Laat maar, het is nu economische crisis in Nederland. Jij moet straks een baan krijgen en in

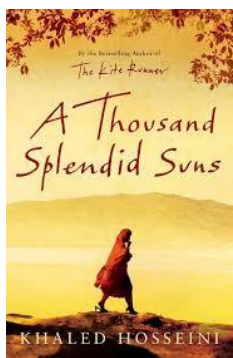

Lam Ngo và vợ con (2013)

Nederland is het nu lastig.' Ik dacht: 'Economische crisis!?' Ik kwam hier in Nederland en de supermarkten liggen vol, mensen leven, rijden een mooie auto, wonen in een mooi huis. Het is een keurig en rijk land. Hoezo economische crisis? Ik heb daar toen niks van gemerkt.'

'Hoe is het voor u dat u, door mijn vragen, opnieuw weer even een vluchteling wordt genoemd?'

'Rondom 30 april word ik af en toe door journalisten benaderd voor een interview. In de meeste gevallen weiger ik, want ik wil niet weer zo emotional worden. Als ik praat over mijn verleden dan word ik dat vrij snel. Maar voor een scriptie, om iets vast te leggen voor de wetenschap, vind ik het wel belangrijk om te doen. Dit is geschiedenis, dit is een verhaal dat moet worden vastgelegd. Dat vind ik belangrijk. Journalistiek is ook leuk, maar dan probeer ik altijd door te verwijzen naar iemand met een echt dramatisch verhaal. Dat is wat het publiek wil horen. Zoals ik al zei tegen jou, mijn verhaal is niet representatief. Want ik heb veel geluk gehad. Ik kan daarom niet spreken voor de doorsnee bootvluchteling. Ik kan nu redelijk positief, hoe zeg je dat, minder emotioneel bezig zijn met het onderwerp. Maar de meeste mensen kunnen er überhaupt niet eens over praten. En als ze er wel over praten, dan zijn het verhalen waar je zegt: 'Jeetje, hoe kon je dat doen?' ●

Ngàn
Ánh Dương
Rực Rỡ

Khaled Hosseini
Trúc Hà dịch

Chương 51

Tháng Tư năm 2003

Trận hạn hán đã qua. Mùa đông trước, cuối cùng tuyết cũng rơi, ngập tới đầu gối, và bây giờ mưa tầm tã mấy ngày rồi. Nước sông Kabul lại cuộn cuộn chảy, mây trận lũ sông mùa xuân cuốn phăng đi “thành phố Titanic”.

Ngoài đường bây giờ đầy bùn sình. Giày dẫm bùn lẹp xẹp. Xe bị mắc cạn. Bầy lừa chở tảo nặng nề bước làm tung toé bùn đất từ những vũng nước mưa. Nhưng chẳng ai kêu ca về bùn lầy, chẳng ai khóc than cho “thành phố Titanic”. Minh cần thủ đô Kabul xanh trở lại, mọi người nói.

Hôm qua, Laila nhìn các con chơi đùa ngoài mưa lớn, nhảy từ vũng nước này qua vũng nước khác nơi khoảng sân sau nhà trong lúc bầu trời xám xịt. Nàng theo dõi qua cửa sổ nhà bếp của căn nhà nhỏ hai phòng ngủ họ đang thuê ở xóm Deh Mazang. Trong sân nhà có một cây lựu và một bụi hoa tường vi rậm rạp. Tariq đã tô vá mấy bức tường và làm cho mấy đứa nhỏ một cái cầu tuột, một cái xích đu, và rào một khu cho con dê mới của thằng Zalmai. Laila nhìn theo nước mưa chảy trên da đầu trơn lóc của Zalmai – nó đòi được cao đầu giống Tariq, người bây giờ giữ nhiệm vụ đọc kinh trong gia đình. Mưa kéo dài mái tóc dài của Aziza, biến thành những cọng tóc ướt sũng quất vào người Zalmai mỗi khi Aziza hát đầu.

Zalmai gần sáu tuổi, Aziza mười tuổi. Tuần trước, họ ăn mừng sinh nhật Aziza, dẫn nó đi ra Công Viên Điện Ảnh, nơi mà cuối cùng phim Titanic được công khai chiếu cho dân Kabul coi.

“Nhanh lên nào các con, kéo trẻ đó,” Laila vừa kêu, vừa bỏ bữa ăn trưa cho mọi người vô cái túi giấy.

Tám giờ sáng, Laila đã dậy từ năm giờ. Như mọi khi, Aziza là người lay nàng dậy để đọc kinh buổi sáng. Laila biết, đọc kinh chính là cách để Aziza bám giữ Mariam, để còn được gần gũi Mariam trước khi thời gian vô tình cướp Mariam khỏi khu vườn kỷ niệm của nó, như cô đại bị nhổ bật rễ. Sau khi đọc kinh, Laila trở vô giường và lúc Tariq ra khỏi nhà thì Laila vẫn còn ngủ. Nàng mơ hồ nhớ Tariq hôn lên má nàng. Tariq đã tìm được việc làm ở một Tổ chức Phi Chính Phủ của Pháp chuyên làm tay chân giả cho những người tàn tật vì mình còn sống sót.

Zalmai đuổi theo Aziza vô bếp.

“Hai đứa có tập vở chưa? Viết chì? Sách?”

“Có đây,” Aziza nói, tay đưa túi lên. Một lần nữa, Laila để ý thấy Aziza đã bớt nói lấp lửng.

“Nào, mình đi đi.”

Laila cùng hai đứa nhỏ ra khỏi nhà, khóa cửa lại. Họ bước đi trong buổi sớm mai mát mẻ. Hôm nay trời không mưa. Trời xanh ngắt, và Laila chẳng nhìn thấy đám mây nào ở chân trời. Tay nắm tay, cả ba tiến về trạm xe buýt. Đường phố đã đông đúc, đầy những xe kéo, xe taxi, xe tải của Liên Hiệp Quốc, xe buýt, xe díp của Lực lượng Hỗ trợ An ninh Quốc tế (ISAF). Mấy người buôn bán, mắt còn ngái ngủ, loay hoay mở khóa đẩy cửa tiệm, mà họ đã sập xuống đêm qua, lên. Mấy người bán hàng ngồi đó sau những đồng kẹo cao-su và thuốc lá cao ngát. Mấy người đàn bà goá đã ngồi chiếm chỗ ở góc đường xin tiền người qua lại.

Laila cảm thấy lạ lẫm khi trở về Kabul. Thành

phố đã thay đổi. Bây giờ ngày nào nàng cũng nhìn thấy người ta trồng cây con, sơn lại những ngôi nhà cũ, khiêng gạch để xây nhà mới. Người ta đào rãnh, đào giếng. Trên bệ cửa sổ, Laila tìm thấy những bông hoa trồng trong những vỏ đạn hỏa tiễn. Mới đây, Tariq đưa Laila và các con đi thăm Vườn Babur đang được tân trang. Lâu lắm rồi Laila mới lại nghe tiếng nhạc trên những góc phố Kabul, tiếng đàn tiếng trống tiếng kèn và những bài tình ca xưa của Ahmad Zahir.

Laila ước ba má nàng còn sống để thấy những sự thay đổi này. Tuy nhiên, sự sám hối của Kabul đã đến quá muộn, cũng giống như bức thư của ông Jalil vậy.

Laila và các con vừa chuẩn bị băng qua đường tới trạm xe buýt thì đột nhiên một chiếc Land Cruiser màu đen, kính đục chạy sượt qua. Chiếc xe chỉ vừa kịp tránh Laila, khoảng cách không đầy một cánh tay, làm văng nước mưa đỏ như nước trà lên áo hai đứa nhỏ.

Laila hét hai con trở lên vỉa hè, tim nàng đập thình thịch trong ngực.

Chiếc xe phóng đi, nhấn còi hai lần, và cua trái thật gắt.

Laila đứng yên đó, cố gắng lấy lại nhịp thở, mấy ngón tay bầu chặt cổ tay hai đứa con.

Việc các lãnh chúa được phép trở lại Kabul khiến Laila thật đau khổ. Những tên sát nhân giết cha mẹ nàng sống trong những ngôi nhà sang trọng tường cao bao bọc vườn, những kẻ đó được bổ nhiệm bộ trưởng bộ này, thứ trưởng bộ nọ, họ ngang nhiên lái những chiếc xe chống đạn cao to bóng loáng qua các khu phố mà họ đã phá hủy mà không hề bị trừng phạt. Điều đó làm cho Laila đau đớn.

Tuy nhiên Laila nhất quyết không để cho oán hờn tàn phế nàng. Mariam không muốn thế đâu. Để làm gì chứ? Mariam sẽ nói với nụ cười vừa ngây thơ vừa khôn ngoan. Ích lợi gì hại Laila thân yêu? Và vì thế, Laila đã buộc mình phải tiếp tục sống. Cho chính nàng, cho Tariq, cho các con nàng. Và cho cả Mariam, người vẫn còn đến với Laila trong những giấc mơ, người lúc nào cũng thật gần với nàng trong tâm thức. Laila đã tiếp tục sống. Bởi vì cuối cùng rồi Laila biết mình không thể làm khác hơn. Phải tiếp tục sống và phải hy vọng.

Ông Zaman đang đứng chỗ đường ranh ném phạt, đầu gối cong, nhồi trái bóng rổ. Ông đang chỉ dạy cho một nhóm con trai mặc áo đồng phục đang ngồi thành vòng cung trên sân. Nhìn thấy Laila, ông kẹp banh dưới tay và đưa tay vẫy. Ông nói gì đó với đám con trai khiến chúng cũng vẫy tay và la lớn, "Chào cô". Laila vẫy lại.

Sân chơi của viện mồ côi giờ có một hàng cây táo con trồng dài theo bức tường phía đông. Laila đang tính sẽ trồng vài cây nơi bức tường phía nam khi tường này sửa xong. Có một bộ xích đu mới, mấy cây xà đơn mới và một phòng thể dục trang trí kiểu rừng nhiệt đới.

Laila bước qua cánh cửa lưới để vô trong.

Cả bên ngoài lẫn bên trong của viện mồ côi đều được sơn sửa lại. Tariq và ông Zaman đã sửa chữa tất cả những chỗ đột trên mái nhà, trét lại tường, thay cửa sổ, trải thảm các phòng nơi các em ngủ và chơi. Mùa đông vừa rồi, Laila đã mua vài chiếc giường cho khu phòng ngủ trẻ con, cả gối nữa, và mền len dày hoàng. Nàng đã cho lắp đặt những lò sưởi bằng gang để chuẩn bị cho mùa đông.

Tháng trước, tờ Anis, một trong những tờ báo của Kabul, đã đăng một bài về việc tân trang viện mồ côi. Báo cũng có chụp một tấm hình có Zaman, Tariq, Laila và một trong số những người phục dịch đứng một hàng sau lưng mấy đứa nhỏ. Lúc Laila thấy bài viết này trên báo, nàng chợt nhớ tới những người bạn thời thơ ấu, Giti và Hasina, và lời Hasina đã nói. Lúc mày hai mươi tuổi thì chắc tao và nhỏ

Giti mỗi đứa đã đẻ 4, 5 đứa con rồi. Còn mày, Laila, mày sẽ làm cho tụi tao, hai đứa ngu dốt này, hãnh diện. Mày sẽ là một người quan trọng. Tao biết chắc sẽ có một ngày tao mở một tờ báo ra và thấy hình mày trên trang nhất. Tấm hình không lên được trang nhất, nhưng cũng được lên báo, như Hasina đã tiên đoán.

Laila rẽ vô và tiến bước cũng trong lối hành lang mà hai năm trước đây nàng và Mariam đã dẫn Aziza đến giao cho ông Zaman. Laila vẫn còn nhớ họ đã khó khăn như thế nào mới gỡ được những ngón tay của Aziza khỏi cổ tay của nàng. Nàng nhớ đã bỏ chạy trong hành lang này, cố giữ tiếng kêu rú, trong khi Mariam gọi theo, Aziza thì hét lên vì hoảng sợ. Bây giờ tường hành lang được dán đầy áp phích những hình khủng long, nhân vật hoạt họa, tượng Phật ở Bamiyan, và các tác phẩm nghệ thuật của trẻ mồ côi. Nhiều hình vẽ cảnh xe tăng cán lên những túp lều, những người đàn ông vung súng AK-47, những căn lều trong trại tỵ nạn, những cảnh chiến tranh trong cuộc thánh chiến.

Laila rẽ vô một hành lang và nhìn thấy đám trẻ đang đứng đợi trước lớp học. Nàng bắt gặp những chiếc khăn quàng cổ, những chiếc đầu cạo trọc đội mũ, những thân thể nhỏ bé, gầy gò và vẻ đẹp buồn bã của đám trẻ.

Thoáng thấy Laila, chúng chạy ủa đến, vây quanh nàng. Chúng đua nhau réo chào nàng, đứa ôm đứa kéo, đứa vỗ đứa nắm, tranh nhau để được nàng bế. Những bàn tay nhỏ bé vươn

lên, cầu mong được chú ý. Có đứa gọi nàng bằng mẹ. Laila không sửa chúng.

Sáng đó, Laila phải khó khăn mới trấn yên được đám trẻ, cho chúng xếp hàng ngay ngắn và tuân tự đi vào lớp.

Chính Tariq và ông Zaman đã tạo lớp học này bằng cách xóa bức tường giữa hai căn phòng liền nhau. Nền lớp vẫn còn bị rạn nứt và mất nhiều

viên gạch. Tạm thời, nền lớp được phủ tấm bạt, tuy nhiên Tariq có hứa sẽ nhanh chóng dán một ít gạch mới và trải thảm lên.

Phía trên ngưỡng cửa bước vào lớp học có đóng đinh một tấm bảng hình chữ nhật mà ông Zaman đã chà nhám và sơn màu trắng bóng. Trên đó ông đã dùng cọ viết bốn dòng thơ, Laila biết, là câu trả lời cho những ai than phiền rằng tiền hứa viện trợ cho A Phú Hãn đã không có, rằng việc tái xây dựng tiến triển quá chậm, rằng có tham nhũng, rằng quân Taliban đang tái tập hợp và sẽ quay trở lại để trả thù, rằng thế giới một lần nữa sẽ quên A Phú Hãn. Những dòng thơ từ một trong những bài thơ của Hafez mà ông yêu thích:

*Joseph rồi sẽ quay về Canaan (để khôi phục lại
miền đất hứa, người dịch),
xin đừng buồn,
Nhà tranh rồi sẽ trở thành vườn hồng,
xin đừng buồn.
Nếu cơn lũ lụt kéo đến,
nhận chìm tất cả sự sống,
Noah là người dẫn ta vượt qua tâm bão,
xin đừng buồn.*

Laila đi qua dưới tấm bảng để bước vào lớp.

Bọn trẻ ngồi vào chỗ, mở tập vở ra, ríu rít nói chuyện. Aziza đang trò chuyện với cô bé ngồi hàng ghế bên cạnh. Có chiếc máy bay bằng giấy lượn xuyên qua phòng. Ai đó ném nó lại.

“Các em mở sách tiếng Ba Tư ra nào,” Laila bảo, vừa đặt mấy quyển sách của nàng lên bàn.

Laila bước về phía cánh cửa sổ không màn, trong tiếng đồng thanh lật sách. Nhìn qua kính cửa, Laila thấy đám trẻ đứng xếp hàng ngoài sân để tập ném bóng. Trên đầu chúng, bên trên những ngọn núi, mặt trời buổi sáng đang lên dần. Ánh nắng hắt ra từ cái vành bằng kim loại của

vòng lưới bóng rổ, từ sợi giây xích treo các bánh xe làm xích đu, từ cái còi tu-huyết đeo trên cổ ông Zaman, từ cặp mắt kính mới của ông. Laila áp lòng hai bàn tay của nàng vô kính cửa ảm áp. Nàng khép đôi mắt, để mặc ánh nắng tỏa lên đôi má, đôi mi và trán của nàng.

Thoạt đầu khi họ trở về Kabul, Laila buồn rầu vô cùng vì không biết quân Taliban chôn Mariam nơi đâu. Laila muốn được viếng mộ Mariam để được đến ngồi bên Mariam giây lát, mang cho Mariam ít bông hoa. Nhưng bây giờ Laila hiểu những điều đó không quan trọng. Mariam nào có xa nàng bao giờ. Mariam đang có mặt ở đây, trong các bức tường họ sơn phết lại, trong những cây cối họ đã trồng xuống, trong những tấm chăn phủ ảm đạm trẻ, trong những chiếc gối, những quyển sách và những cây bút chì. Mariam hiện diện trong tiếng cười của đám trẻ, trong những vần thơ Aziza đọc thuộc lòng và trong lời nguyện nó thì thầm mỗi khi vái về hướng tây. Nhưng hơn hết, Mariam hiện hữu ngay trong trái tim Laila và ở đó nàng sáng rực như hàng vạn ánh mặt trời.

Có người đang gọi tên nàng, Laila sực tỉnh. Nàng quay lại và theo bản năng nàng hơi nghiêng đầu, nghênh cái tai tốt. Aziza gọi.

“Mẹ ơi, mẹ có sao không?”

Căn phòng đã trở nên im lặng. Bọn trẻ đang theo dõi nàng.

Laila vừa mở miệng trả lời thì hơi thở bỗng nhiên đứt quãng. Hai tay nàng chụp xuống vô nhẹ nơi nàng vừa cảm thấy có một làn sóng đi qua. Nàng đợi. Nhưng không thấy động tịnh gì nữa.

“Mẹ?”

“Mẹ đây.” Laila nhoẻ miệng cười. “Mẹ không sao hết. Mẹ khoẻ lắm.”

Chân bước về phía bàn viết của nàng nơi đầu lớp, Laila bỗng nghĩ đến trò chơi đặt tên mà họ đã chơi tối qua trong bữa cơm. Nó đã trở thành một nghi thức buổi tối từ khi Laila báo tin cho Tariq và các con. Họ nói qua lại, tranh cho cái tên mình chọn. Tariq thích tên Mohammad. Thăng Zalmai mới đây xem phim Superman, lạ lùng không hiểu tại sao không thể đặt tên Clark cho một cậu bé A Phú Hãn. Aziza cực lực vận động cho tên Aman. Laila thích Omar.

Nhưng trò chơi chỉ liên quan tới tên con trai. Bởi vì nếu là con gái, Laila đã có tên rồi.

Truyện ngắn

Topa (Hòa Lan)

Chị Tôi

Nhân dịp đầu năm mới ít khách đặt hàng, ông chủ hãng quyết định đóng cửa hai mươi ngày để sửa chữa và thay mới gần như toàn bộ. Tôi điện thoại cho bạn với ý định qua Mỹ thăm bạn vì rất lâu rồi chúng tôi chưa gặp lại nhau. Nhưng, bạn nói: “*Thời gian này tôi trả nợ nhiều quá, vì vậy tôi phải cày mỗi ngày đến mười hai tiếng, nhưng thỉnh thoảng có ngày cũng mười ba mười bốn tiếng. Bạn quá anh à. Anh thông hiểu cho tôi nhé. Tôi mời anh qua đây mùa hè, tôi sẽ dành cho anh ba ngày trọn vẹn...*” Tôi thấy tội nghiệp bạn quá. Tôi vẫn nghĩ, tôi có may mắn hơn bạn vì tôi được định cư ở Vương quốc Hòa Lan.

* * *

Hòa Lan là một trong những quốc gia trong khối Âu Châu mà tôi xem là thiên đàng dưới trần thế. Là một trong những quốc gia đáng sống nhất thế giới.

Không lẽ lại đi ra rồi đi vô căn nhà cho hết ba tuần thì uổng quá, tôi quyết định trở về Việt Nam thăm lại thành phố Dalat xem bây giờ thành phố đã xây dựng ra sao mà những người đã trở về thăm rồi nói với tôi là: “*Thành phố Dalat bây giờ là thành phố công nghiệp. Dalat không còn khoáng đãi không còn là thành phố của ngàn thông, nên cũng không còn thơ mộng như ngày trước nữa đâu anh. Thành phố cho xây dựng bừa bãi quá nên đã làm mất đi cái vẻ đẹp và cái sang trọng của một thành phố du lịch mang sắc thái Tây phương ... Một điều tệ hại hơn hết của nhà cầm quyền thành phố, đó là con đường xe lửa Dalat – Phan Rang cũng bị phá bỏ mất một phần rồi. Nhà cầm quyền thành phố Dalat đã cho phá nát, phá tan tành, phá trọn vẹn các nhà ga và con đường xe lửa từ Trại Mát đến Phan Rang theo lệnh của lãnh đạo cao nhất đảng Cộng sản Việt Nam khi vừa chiếm được Miền Nam. Người Pháp đã bỏ tiền của và, bỏ ra đến ba mươi năm để hoàn thành con đường xe lửa đẹp nhất và hùng vĩ nhất vùng Đông Nam Á lúc bấy giờ. Thế mà, chỉ vì một sự tính toán không suy nghĩ mà lại phá đi để rồi vĩnh viễn Việt Nam sẽ không bao giờ xây dựng lại được. Nếu muốn xây lại thì Việt Nam phải bỏ ra... một trăm năm mà chưa chắc đã hoàn thành nổi.*”

Nghe những người Dalat nói vậy, làm cho tôi nhớ đến nhà ga Trạm Hành quá. Nhà của ba mẹ tôi không phải ở Dalat mà ở Trạm Hành, cách thành phố Dalat hai mươi sáu cây số. Nhà ba mẹ tôi ở trong Ấp Chiến Lược tên gọi là Phát Chi. Sau ngày Tổng Thống Ngô Đình Diệm bị các tướng lãnh phản bội lật đổ và giết đi, thì ngay lập tức,

các Ấp Chiến Lược trên toàn quốc cũng liền bị phá bỏ. Ba mẹ tôi phải dọn nhà đến gần nhà ga xe lửa Trạm Hành, cách khoảng sáu mươi mét. Từ đó mỗi ngày tôi ra đứng trước nhà nhìn đoàn tàu chạy đến ga đón khách rồi chạy đi.

Năm tôi lên bảy tuổi cho đến năm chín tuổi, tôi thường được theo mẹ đi xe lửa từ Trạm Hành ra Dalat và ngược lại. Có một lần duy nhất tôi được theo ba tôi đi xe lửa từ Trạm Hành đến Phan Rang. Tôi mê và rất thích đi xe lửa từ những năm đó. Cảnh rừng núi trùng trùng điệp điệp và tuyệt đẹp đã ghi sâu vô tâm thức một đứa bé để sau này khi lớn khôn hơn, tôi đã vô cùng thán phục và biết ơn người Pháp vô cùng. Dù sao thì người Pháp cũng đã xây dựng cho nước Việt Nam một thành phố tuyệt đẹp và sang trọng cùng một công trình rất vĩ đại là, đường xe lửa có răng cưa để leo lên núi cao cách dễ dàng. Sau này khi được định cư tại Hòa Lan, mỗi khi đi du lịch đến các quốc gia trong vùng, tôi rất thường di chuyển bằng xe lửa... Tôi thấy tiếc vô cùng con đường xe lửa của Dalat. Cũng chẳng lạ gì khi người Cộng sản bỗng một sớm một chiều thấy mình có toàn quyền sinh sát trong tay đối với Miền Nam Việt Nam nên đã làm một việc không cần biết đến lợi hại để rồi mang tiếng xấu cho đến muôn đời sau.

* * *

Nhìn con ngựa nhỏ xíu óm tong óm teo kéo chiếc xe nặng trĩu chở tôi chạy vòng hồ Xuân Hương mà thấy tội nghiệp nó quá. Hai ngày qua trong thành phố, tôi thấy đại đa số người lao động nghèo cả ngày làm lụng đầu tắt mặt tối thế mà vẫn không đủ ăn nên họ cũng óm tong óm teo... thì con ngựa đang kéo chiếc xe nặng trĩu này làm sao to lớn được chứ.

Những chiếc xe ngựa của tư nhân ngày hôm nay rồi đây sẽ không còn nữa. Theo kế hoạch mở

mang thành phố để phát triển ngành du lịch thì, sắp tới đây, tất cả những hình thức kinh doanh du lịch nhỏ của tư nhân đều phải vô cái gọi là quy hoạch do nhà nước quản lý. Khi đó những con ngựa có lẽ sẽ bị ốm hơn vì sẽ được - bị - ăn bớt cỏ? Nếu lần sau tôi còn trở lại đây nữa và muốn đi xe ngựa như hiện tại thì phải “đăng ký” mua vé đi cùng với nhiều người.

Muốn “một mình một ngựa” như hiện tại thì số tiền phải trả sẽ tăng gấp nhiều lần. Những công việc nào xem ra sẽ “hái ra tiền” đều bị o ép hợp tác kinh doanh với nhà nước hết. Thậm chí những thắng cảnh thiên nhiên mà người dân muốn đến xem cũng phải trả tiền. Gần nửa thế kỷ trôi qua rồi nhưng những điều bất công xem ra vẫn... trước sau như một thôi.

Con ngựa đang ngon trốn gỗ đều nhịp trên đường thì tôi nói với người điều khiển xe cho ngựa ngừng lại. Tôi vừa nhìn thấy tấm bảng thật lớn ghi bốn chữ “Quán Nem Ninh Hòa” dựng trước cái quán có khu vườn rộng nằm cách con đường khoảng mười lăm đến hai mươi thước.

Từ bên này đường nhìn qua cái quán có bốn chữ to lớn đó, tôi thầm khen người chủ quán. Nem Ninh Hòa đã quá nổi tiếng nên gần như khắp cả nước đi đâu tôi cũng gặp quán bán món ăn này. Nhưng, muốn thưởng thức đúng nem Ninh Hòa thì phải là nem làm tại Ninh Hòa xuất đi mới ngon. Tôi rất có kinh nghiệm và sự tự tin để nói chắc như vậy, vì, tôi từng ăn thử món này ở Ninh Hòa nhiều lần và sau đó là ở những tỉnh thành mà tôi đi qua.

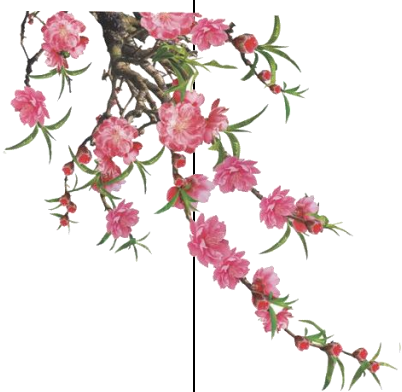
Quán nem khá lớn và có đến ba dãy bàn, mỗi dãy có đến sáu cái bàn, mỗi cái bàn cho sáu hoặc tám người thì quán dư sức đón hơn trăm thực khách cùng lúc. Cạnh ngay cửa ra vô có một cái tủ kiếng thật lớn trưng bày nào là nem chua, nem nướng, bánh tráng để cuốn nem với rau, bánh tráng cuốn tròn đã chiên v.v... Cộng thêm những cái hủ lớn bằng thủy tinh đựng các món đồ chua, tương đen và tương đỏ... nhìn rất hấp dẫn. Tôi chưa đói bụng nhưng nhìn những thứ được trưng bày trong cái tủ kiếng đó đã làm cho tôi phải nuốt nước miếng vì thèm.

Phía trước tủ có hàng chữ màu đỏ ghi: “Nem nướng chính gốc Ninh Hòa. 20.000 đồng một phần.” Bên phải tủ kiếng có hai lò than bằng sắt mà mỗi dài cũng hơn hai thước và đang bốc khói

nghi ngút. Mùi thơm của nem bay tỏa qua đến bên này đường, chỗ chiếc xe ngựa đang đậu làm cho cái bao tử của tôi như muốn nổi loạn.

Người xà ích thấy tôi chú ý đến cái quán nên ông quảng cáo không công cho chủ quán:

“Quán mới mở chỉ độ dăm ba tháng nay thôi nhưng rất đông khách. Có rất nhiều khách Việt Kiều và người nước ngoài đến đây ăn lắm. Quán rất vệ sinh mà giá cả thì phải nói là rẻ so với vật giá hiện nay. Nếu ông muốn thưởng thức cho biết ngon dở ra sao thì xin ông cứ tự nhiên. Tôi chờ được mà.”

Hiện tại người đàn bà chủ quán, tôi đoán vậy, bà ăn mặc thật lịch sự và thật đẹp. Bà đang đặt vô tủ những xâu nem còn mới vì màu lá còn xanh tươi. Quán có nhiều nhân viên nữ phục vụ còn rất trẻ, và hai người đàn bà tuổi trung niên đang đứng nướng những cây nem trên lò lửa than cháy đỏ rực. Quán hiện khá đông khách.

Không thể nhịn được, tôi bước xuống xe rồi lững thững đi vô quán. Khi đi gần tới cửa tôi giật mình đứng khựng lại như có người phía sau níu lấy vai. Bà... Chị chủ quán có lẽ cũng vừa nhìn ra tôi nên hai con mắt của chị mở lớn hơn như muốn xem có phải là tôi không. Khi biết chắc là tôi thì chị ngưng tay và đi ra cửa.

Để cho chắc chắn nên khi chị đi gần đến tôi chị liền hỏi:

“Phải... Thuận đó không?”

Tôi quá bất ngờ và quá xúc động nên vẫn đứng yên tại chỗ và gật đầu xác nhận chứ chưa thể thốt ra lời nói nào.

Chị chủ quán và tôi qua giây phút mừng vui bất chợt rồi cùng nắm tay nhau. Chị khẽ nói nhỏ:

“Thuận... khỏe không? Tôi... tôi không ngờ...”

Tôi vẫn còn quá xúc động nên cứ nhìn ngay mắt của chị mà cổ họng như bị nghẹn. Mãi một lúc tôi mới nói:

“Em không ngờ... Em thật không ngờ được gặp lại chị? Em... em nghĩ chị đang sống ở một quốc gia nào đó trên thế giới chứ có ngờ đâu... Mấy mươi năm rồi chứ ít ỏi gì phải không chị? Không ngờ rồi em cũng được gặp lại chị ở thành phố du lịch này.”

Nói rồi, rất tự nhiên như những ngày xa xưa, tôi kéo chị lại gần và ôm chị sát vô người tôi. Mái tóc

chị vẫn thơm mùi nước hoa quen thuộc của ngày nào. Tôi không ngăn được ý nghĩ: Ngày xa xưa ấy, thân hình này đâu có bị mềm nhão đến như thế này đâu. Thời gian đã làm thay đổi mọi cảnh vật và con người. Chị và tôi ôm nhau thật chặt như đôi tình nhân lâu ngày vừa gặp lại. Tôi vừa xúc động và vừa vui nên quên mất hiện tại. Tôi vẫn ôm ghì lấy chị và thủ thỉ bên tai chị:

“Thời gian trôi qua nhanh quá. Chị cũng đã hơn sáu mươi tuổi rồi. Còn em thì cũng đã hơn năm mươi. Em rất mừng được gặp lại chị.”

Chị nói như bi nghẹn:

“Thuận... Thuận cũng còn nhớ cả... tuổi của tôi nữa à?”

“Chị ơi, làm sao em có thể quên được những ngày chị nuôi nấng em khi chị mới hai mươi ba tuổi... và ngày ba mươi tháng tư năm một chín bảy lăm là ngày khởi đầu để em phải ra sống vất vưởng ở ngoài đường như con ma đói vì nhiều ngày không có cái gì để bỏ vô bao tử.”

Lúc này những người khách trong quán đều đã quay mặt ra công nhìn chị và tôi. Thấy vậy nên chị đề nghị:

“Minh về nhà nói chuyện Thuận nhé.”

Chị giao hàng cho những người phụ việc rồi cùng tôi lên ngồi trên chiếc xe ngựa. Con ngựa đã quá quen thuộc với công việc nên khi sợi dây cương chỉ giật nhẹ một cái, nó liền cong mình để lấy sức kéo chiếc xe mà giờ đây có nặng hơn trước. Con ngựa tuy nhỏ xíu và ốm tong vẹo mà bốn chân của nó sải bon bon trên con đường nhựa trước mặt như chẳng hề thấy nặng. Nhìn con ngựa làm cho tôi không khỏi không nghĩ đến những người con anh hùng của Miền Nam Việt Nam bị bắt buộc phải buông súng đầu hàng để rồi bị gặt đưa vô những khu rừng có khí hậu khắc nghiệt được gọi với một cái tên tưởng vô hại nhưng lại vô cùng hung ác: “Trại học tập cải tạo”... để làm những công việc nặng nhọc còn hơn cả con ngựa này, mà lại chẳng được cho ăn no. Tôi so sánh những con người anh hùng sa cơ bị đầy ải đó và con ngựa này, thì, có lẽ con ngựa vẫn còn sung sướng hơn nhiều. Bởi dù sao, tuy là kiếp thú vật nhưng nó vẫn được tự do, được con người đối xử có phần nhân đạo hơn là con người đối với con người.

Nhà của chị ở Ấp Thái Phiên nên phải đi ngang qua hồ Than Thở. Khi đến hồ Than Thở, tôi nói

với người xà ích ngừng xe lại để tôi nhìn cái hồ. Nhìn cái hồ mà lòng tôi quặn đau và thương tiếc vô cùng vì nay không còn một chút gì gọi là thơ mộng cả; đúng với cái tên của nó là hồ Than Thở. Nước hồ thì đục ngầu. Nước hồ đã gần cạn đến đáy do những người làm vườn đã tận dụng nước hồ để tưới vườn. Những cây thông chung quanh hồ... Năm một ngàn chín trăm sáu mươi mốt, tôi và các bạn cùng trường Donbosco Trạm Hành được đưa đến đây cắm trại hai đêm một ngày. Ngày đó chúng tôi vô cùng thích thú khi nghe cái âm thanh vi vút từ những cây thông phát ra giống như tiếng reo mừng chào đón những chú bé chúng tôi. Chính những cây thông đã tạo nên cảnh trí đặc sắc của hồ Than Thở. Cái hồ với rừng thông cao vút tuyệt đẹp và lãng mạn nên đã tạo được cảm xúc cho các nhà văn các thi sĩ các nhạc sĩ viết ra những truyện, những bài thơ và những ca khúc trữ tình... muôn đời sống mãi trong tim của những người Việt Nam yêu Dalat... nay chỉ còn không bao nhiêu cây thông nhưng cũng đã trơ trụi và khô khốc. Thông già không còn nhiều mà thông non đâu cũng chẳng thấy. Chị thấy tôi cứ nhìn cái hồ với nét mặt đăm chiêu nên chị nói:

“Cái hồ ngày trước đẹp, thơ mộng, và trữ tình bao nhiêu thì nay lại tiêu điều lại thảm hại bấy nhiêu. Không thể đổ lỗi cho người dân được. Trách nhiệm là của nhà cầm quyền. Theo tôi thì cố nhạc sĩ Hoàng Nguyên chắc chắn đã có đến đây và rồi đã sáng tác ra ca khúc thật trữ tình, Ai Lên Xứ Hoa Đào nổi tiếng đến ngàn đời. Khi tôi mở quán nem thì có nhiều người khách tuổi trung niên từ ngoại quốc trở về và đến quán nem nói chuyện với nhau về hồ Than Thở, rồi ca với lời sửa lại. Tôi ca cho Thuận nghe nhé: “Ai lên xứ hoa đào đừng chân bên hồ nghe lệ rơi. Nghe nước tiếc len vào hồn mình chiều xuân mây đen thui...”

Tôi nghĩ, có lẽ chị cũng biết chị ca không hay nhưng chị vẫn ca như muốn cho tôi cảm nhận được nỗi buồn của những vị khách kia cũng là nỗi buồn của tôi hôm nay. Chị nói tiếp:

“Chỉ chừng vài chục năm nữa thôi, khi khách đi du lịch đến đây sẽ được các hướng dẫn viên du lịch giới thiệu: “Nơi đây vào thời... xa xưa từng có một cái hồ tuyệt đẹp và rừng thông thơ mộng hiện diện. Hồ Than Thở đã không còn như cái tên định mệnh của nó nên... được thay bằng những khách sạn hiện đại và khu giải trí...”

Chị thở dài như luyến tiếc một thoáng cảnh được thiên nhiên ban cho để rồi lại do chính con người làm mất đi. Chị nói trong tiếng thở dài:

“Tất cả đã mất hết rồi, đã thay đổi hết rồi, còn lại chẳng chỉ là những kỷ niệm...” Chị không nói tiếp hết câu nhưng chị vẫn nhìn tôi với đôi con mắt thật buồn. Tôi nói và cố nén nỗi xúc động:

“Tất cả đã mất hết thật rồi... kể từ mùa xuân năm một chín bảy lăm. Căn nhà lớn của Miền Nam bị mất nên tất cả những gì trong căn nhà đó cũng bị mất theo. Về đây em có trở lại căn nhà xưa của ba mẹ. Nhìn căn nhà mà em từng có những tháng ngày sống trong đó với biết bao niềm vui sướng... nay đã đổi thay hoàn toàn. Nhà ga xe lửa chỉ còn lại bốn vách tường đá xanh vì xây quá kiên cố, nhưng, mái nhà thì không còn nữa. Chính tại cái nhà ga bé nhỏ xinh xinh đó ngày xưa mẹ và em thường ngồi ở đó chờ chuyến xe lửa từ Phan Rang đến để đi Dalat.” Tôi liếc nhìn chị và thấy chị khóc.

* * *

Nhà của chị thật đẹp và toàn bằng cây thông. Mặt trước nhìn ra những ngọn đồi cao mà nay là những vườn rau vườn hoa xanh tươi bát ngát. Nhà chị có hai phòng: phòng khách và phòng ngủ. Trang nhã nhưng lạnh, không phải vì không có lò sưởi mà vì quá lặng lẽ. Nhìn cái giường với một cái gối nằm và một cái gối ôm làm tôi hình dung ra cảnh mỗi đêm lạnh lẽo chị một mình trong căn nhà này... Tôi kéo chị sát vô tôi. Tôi muốn cho chị biết tôi vẫn là đứa em của chị và xem chị như ngày nào.

Chị và tôi lút sâu trong cái giường rất êm và rất thơm mùi nước hoa quen thuộc. Tôi làm một việc như muốn đưa chị về những ngày hai chị em còn sống bên nhau:

“Chị... em rúc vô nách chị như ngày xưa nhé?”

“Thuận... Thuận nhắc lại làm tôi mới nhớ vì từ lâu lắm rồi tôi cũng đã quên.”

Chị gọi tên Thuận thật âu yếm nồng nàn thay vì gọi tiếng em làm tôi không còn biết đã có mấy mươi năm trôi qua. Tôi nói với nỗi xúc động:

“Chị ơi. Dù thời gian có bào mòn thể xác chị và em nhưng chị vẫn là chị đáng kính đáng yêu của em như ngày nào. Chị đừng xưng tôi với em. Không có gì có thể ngăn cách tình chị em mình được.”

Chị thở dài về xót xa:

“Tôi... Chị bây giờ như là giọt sương đọng trên lá. Giọt sương thật mong manh, thấy đó vào buổi sớm mai nhưng có thể rút xuống mặt đất và tan biến đi lúc nào không biết được.”

Tôi nhắc lại câu nói mà có lẽ chị đã quên vì cũng đã quá lâu rồi:

“Đây là lần thứ hai chị nói về giọt sương. Chị còn nhớ lần thứ nhất chị nói về giọt sương là lúc nào không?”

“Gặp lại Thuận là chị nhớ lại gần như tất cả những kỷ niệm của ngày trước. Nhưng... chị không nhớ đã nói giọt sương lần thứ nhất khi nào. Em nhắc cho chị nhớ lại đi.”

* * *

Ngày trước đó được bắt đầu vào một ngày giữa năm một ngàn chín trăm bảy mươi ba, chị đến nơi hẹn đón tôi về nhà chị. Chị là chị em họ

với tôi. Ba mẹ tôi cùng qua đời trong một chuyến xe lửa đi từ Trạm Hành đến Phan Rang và bị trúng mìn. Chị hay tin ba mẹ tôi không còn nên đã rộng lòng cứu mang và bảo bọc tôi. Với cái tuổi mười một, vào thời gian đó tôi vẫn còn là đứa con nít khờ khạo lắm. Tôi sung sướng và hạnh phúc vô ngần khi lần đầu tiên được ngồi trong chiếc tắc xi theo chị vô Chợ Lớn, vô khu La-Cai

ăn mì vịt tiềm. Rồi được về nhà chị và được chị cho đến trường tiếp tục học hành đàng hoàng.

Hồi đó, cứ khoảng một hoặc hai, hay có khi ba bốn đêm là có người đàn ông khác nhau theo chị về nhà ngủ. Lúc đầu tôi không để ý gì về chuyện đó nhưng, chỉ một vài tháng sau thì tôi đã hiểu ra là chị làm nghề tiếp viên trong quán rượu, tiếng thời thượng gọi là bán bar.

Rồi một đêm kia, một đêm vào đầu năm 1974, đêm đó không có người đàn ông nào theo chị về nhà và, đêm đó cũng là đêm đầu tiên tôi được chị cho ngủ chung để sau đó, những đêm tiếp theo không có người đàn ông nào theo chị về nhà là tôi lại được qua ngủ chung với chị. Những lần như vậy tôi thường rúc đầu vô nách chị. Hồi ấy thân hình chị luôn ấm áp và săn chắc chứ không như bây giờ... lạnh và mềm nhũn.

Từ sau khi được chị cho ngủ chung tôi đã biết ghét thật nhiều, và, ghét cay ghét đắng những người đàn ông nào theo chị về nhà. Bởi, có họ là tôi sẽ không được ngủ với chị. Tôi không thể nào nhắm mắt ngủ được khi nghe tiếng thở mạnh và dồn dập cùng những tiếng sột soạt phát ra từ phòng của chị.

Rồi một hôm không có người đàn ông nào theo chị về nhà, nhưng chị cũng không gọi tôi qua ngủ với chị. Quá buồn bực và tủi thân tôi đẩy cửa phòng chị để vào và muốn hỏi tại sao. Tôi thấy

chị đang nằm trên giường nhưng trên người chị chỉ có một cái áo khoác thật mỏng. Tôi còn nhớ rất rõ đó là cái áo màu đỏ có thêu con bướm thật lớn phía trước mà, nếu không có con bướm đó thì tôi tưởng chị không mặc gì cả. Chị thấy tôi đứng như ngậy như dại nhìn chị mà không nói gì nên chị khoát tay cho tôi lại với chị.

Tôi lại rúc đầu vô nách chị, nhưng lần này thì mặt mũi của tôi đã tiếp xúc với da thịt của chị. Thật tình thì lúc đó tôi không hiểu tại sao nhưng tôi đã ôm chặt chị trong vòng tay.

Tình cảm tôi đối với chị là thứ tình cảm tôn thờ. Tôi xem chị cũng là người mẹ, người mẹ rất hiền và thương con. Tôi cảm thấy thật sung sướng được ngủ chung với chị, được rúc đầu vô nách chị như tôi từng làm vậy với mẹ tôi. Tôi được ôm chị cả những khi chị không có một mảnh vải nào trên thân thể. Bên chị, lúc nào tôi cũng ngủ thẳng giấc cho đến sáng. Rồi cuối năm đó, năm một ngàn chín trăm bảy mươi tư chị theo một người lính, người đàn ông đã về nhà này nhiều lần và nói là lên Ban Mê Thuột mở quán vì người lính đổi về đơn vị mới trên vùng cao nguyên. Chị nói khi nào mọi việc xong xuôi chị sẽ quay lại đón tôi.

Trước ngày chị đi, đêm đó tôi đã vùi đầu vô nách chị và chị đã ôm tôi thật chặt làm cho tôi có linh cảm lần xa này sẽ là vĩnh viễn. Thấy tôi khóc, chị nhìn vô mắt tôi và trách:

“Con trai mà khóc sao? Phải mạnh dạn lên chứ. Chị đi rồi chị lại về đón em chứ có đi luôn đâu mà khóc. Giọt nước mắt trên má của em trông giống như là... giọt sương vậy. Hãy lau mặt rồi cười và vui lên, chị sẽ lo mau công việc rồi về đón em.”

Chị đi rồi tôi khóc suốt mấy ngày. Tôi không hiểu là mình đã làm gì, đúng hay sai nhưng tôi không hề tủi hổ và xem đó như là tội lỗi. Tôi mong chờ từng giờ từng ngày chị trở về đón tôi. Nhưng rồi...

Cuối cùng thì chị và tôi đã gặp lại nhau.

Giờ đây tất cả đã trôi qua hết và đã mất hết tất cả rồi. Không còn người lính, không còn quán rượu nơi chị làm việc. Thậm chí tên của con đường Tự Do cũng không còn. Không còn căn nhà ở khu chợ Hai Mươi trên đường Phan Thanh Giản - Cao Thắng quận Ba; mà chị đã đem tôi về nuôi

và, cũng không còn những người đàn ông nào đến với chị nữa... mà chỉ còn chị và tôi đang ở giữa thành phố và bên những di tích của một thời được xem là thành phố đẹp mang đậm nét cao sang giống như các thành phố của Tây phương... nay cũng đang từ từ được thay bằng những khối bê tông và cốt sắt.

Chị nói như giải thích cho tôi hiểu:

“Chị mở quán bán rượu và học làm nem khi chị vừa đến Ban Mê Thuột. Nhờ học được cách làm nem nên giờ chị mở quán sống cho qua ngày. Thời của chị nay đã hết rồi. Mong sao cho những người trẻ hôm nay nhận thức ra được điều phải làm. Chị như là...”

Chị ngưng nói và đưa cánh tay chỉ về hướng cái vườn trước nhà chị, nơi đó tôi nhìn thấy có một cái cây mà trên những cành lá tôi nhìn thấy có những giọt sương. Chị không nói hết ý và để cánh tay xuống. Cầm cánh tay gầy, khô, và mỏng manh của chị. Tôi thương chị vô cùng vì chị đang như là giọt sương, đang như cành lá trước gió; cành lá rục rờ của vùng nhiệt đới bị để nhiều năm trong khí hậu ôn đới. Cành lá thì vẫn là cành lá của ngày nào, nhưng từ từ bị khô bị héo và bị mất hết sắc màu.

Tôi lại rúc đầu vô nách chị và cố ngăn cho đôi dòng lệ đừng tuôn ra. Thời gian mấy mươi năm tôi sống ở nước ngoài nhưng tôi vẫn chưa làm được một việc gì cho ra hồn, chưa làm được một việc gì cho đất nước.

Vẫn rúc đầu trong nách chị, tôi thổn thức:

“Chị ơi! Lẽ ra chị và những người cùng thời đã có mấy mươi năm sống trong tự do hạnh phúc và trong tình người. Nhưng, cũng vì...”

Chuông nhà thờ bỗng vang lên báo cho mọi người biết giờ lễ buổi chiều đã bắt đầu. Tôi nghe thật rõ tiếng chuông của nhà thờ Con Gà đang rền vang trong không gian và được những luồng gió đưa về tận nơi đây.

Chị nhìn tôi rồi mỉm nụ cười thật tươi và thật hiền hậu.

Tôi lại rúc đầu vô nách chị. Kỷ niệm của những tháng ngày êm đềm xưa cũ như đang hiện ra trước mắt và rồi tôi đã chìm trong giấc ngủ say trong vòng tay của chị như ngày nào tôi còn là đứa bé và được chị bảo bọc./.

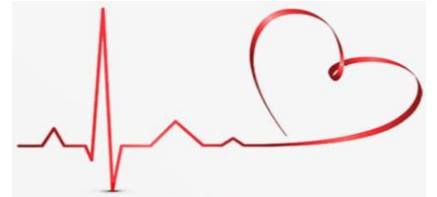
Truyện ngắn

Nguyễn Quyết Thắng

Tình Yêu Bên Bờ Vực Thẳm

Những ngày đầu năm 1968, tá túc tại nhà Hoàng Hưng Học ở đường

Nguyễn Hoàng, gần Ngã Bảy Chợ Lớn, là con trai đầu lòng của ông Hoàng Kiến Dân, chủ một xưởng cưa gỗ tại Banmethuot. Tôi với Hoàng Hưng Học ngược tính nhau hoàn toàn, Học trầm tính bao nhiêu thì tôi hoạt tính bấy nhiêu, chúng tôi rất ít nói đến những sở thích riêng tư, việc học hành hay những mơ ước cho tương lai, ngoại trừ cùng ngồi

bên nhau thường thức hương vị cà phê thơm ngát, ca tụng những làn khói thuốc Philip Morris có đầu lọc bằng than ngon tuyệt vời, thuốc Kool tươi mát, vị Pall Mall ngọt ngào, kể cho nhau nghe về những món ăn hấp dẫn và những cuốn phim hay trữ tình v.v.. dạo ấy Học còn đang ngồi trên ghế của trường La San Taberd Sài Gòn, nơi có đôi lần tôi ôm đàn đứng trên giảng đường hát nhạc du ca. Còn tôi hiện tại, ban ngày đến trường học văn hóa, buổi tối học văn nghệ, niềm mong muốn của tôi là sẽ trở thành một vị giáo sư trong tương lai, nên thi vào trường sư phạm, cạnh đó là một nghề tay trái cho sở thích văn nghệ là làm đạo diễn kịch ảnh, phim trường, nên nhảy vào Quốc Gia Âm Nhạc, mỗi lần đến lớp kịch nghệ sớm, tôi đều ghé ngang lớp dân ca nghe ban Hoa Sim hoà tấu đàn tranh, có Phương Oanh, Quỳnh Hạnh và Thúy Hoan hướng dẫn, còn mỗi chiều Chủ nhật thì không quên đến sinh hoạt với các toán Du ca tại Sài Gòn.

* * * *

Kỷ niệm một buổi tối tại nhà Học, căn phòng

khá rộng kê 4 chiếc giường làm phòng ngủ cho một lũ con trai, nhưng hiện tại chỉ có tôi và Học xử dụng, còn các em của Học đã về Banmethuot. Học nằm phía trong cùng xem phim trên màn ảnh truyền hình trước mặt, còn tôi ngồi phía ngoài, nhìn qua cửa sổ xuống đường, nơi tấp nập của bến xe khách đi miền Tây, sự yên lặng trên đường phố chỉ trong thời gian thật ngắn vào lúc nửa đêm, rồi lại ồn ào lúc tờ mờ sáng. Ngồi nhớ nhà, nhớ cha mẹ, nhớ các em, nhớ các bạn và các đoàn viên Du Ca Banmê, không biết tất cả giờ ra sao? có khỏe không? kể từ khi chia tay để về đây đi học và tìm một hướng đi cho tương lai của mình, cũng nơi căn phòng này, tôi đã viết lên bản nhạc dành cho quê hương đau thương :

"- Tôi gọi tiếng Việt Nam, Đây quê hương hiền hoà,
Ngạo nghễ giữa trời đông, Vang danh con Lạc hồng,
Biết nói tình núi sông, Nhược tiểu hỡi da vàng ...."
(Gọi Tên Đất Mẹ)

Sau những thao thức về thân phận của bản thân và gia đình, đã phải lìa bỏ nơi chôn nhau cắt rốn Hà Nội xa xôi, dặt dứu nhau vào Nam, rày đây mai đó tìm một chốn yên bình dung thân, nhớ đến mảnh đất Banmê bụi đỏ mù trời, những cơn mưa dầm lầy lội không dứt, mỗi khi ra đường trở về,

đất bùn đóng chặt dưới đế giày, dưới guốc dép, phải dùng dao cùn củi chặt, nạy ra. Nhớ những cơn mưa phùn hanh lạnh, ngồi dưới mái hiên tận hưởng những làn gió mát của sương mù, mộng mơ mông lung của tuổi mới lớn, thêu dệt những ước mơ thanh bình qua những đêm kích pháo, chưa biết hận thù, và cũng không hiểu chiến tranh. Người ta vừa bỏ công tạo dựng xong chiếc cầu qua sông, mọi người vui mừng từ nay không phải chèo đò lội suối nữa, thì ngay hôm sau bị dụt xập xuống, hạnh phúc là thứ xa xỉ phẩm? chỉ còn lại tủi nhục và đau khổ triền miên. Chúng tôi, tuổi từ 15 - 17 kêu gọi nhau tập làm người lớn, tự tạo cho mình một trách nhiệm, một nghĩa vụ thiêng liêng, cùng hè nhau đốn gỗ nghiêng cây, kết bè làm cầu giúp người, bằng chính bàn tay yếu đuối của mình, bằng tiếng hát chân tình kêu gọi lòng yêu thương đồng loại, thoát ra từ trái tim non nớt không ai dạy bảo. Tôi nhớ và tôi thương các bạn DuCa Banmê của tôi, ngày chia tay quây quần bên trái xoài tượng chấm mắm đường, bên trái ổi xá lị thơm to, được cắt ra và chia đồng đều, lời chúc thượng lộ bình an không ngớt, và hẹn một ngày thật gần sẽ quay trở về.. .Tất cả vẫn bình an chứ nhỉ? đoàn vẫn sinh hoạt đều chứ? còn đoàn Ấu Thiếu Nhi nữa? chắc Tổng cũng khá mệt mỗi khi phải nhận trách nhiệm hướng dẫn 200 em thiếu nhi? Ủ !! Tôi sẽ phải viết thư về thăm hỏi và cổ động tinh thần mọi người mới được ! Thường vào mọi Chủ Nhật, chúng tôi đều quây quần bên nhau, hạp bàn, tập

tành hát ca, hăng say vui vẻ, nay vắng tôi, chắc hẳn mọi người cũng nhớ và tiếc lắm, tôi biết thế ! Thư đã được gửi đi, không quên nhấn mạnh, là thư viết chung cho mọi người đấy ! thế nào cũng sẽ được chuyền tay nhau xem hoặc đọc to cho tất cả cùng nghe trong buổi họp mặt thường lệ. Ở đây, không còn gì ngoài việc chờ đợi một lá thư hồi âm, chờ từng giờ, rồi từng ngày, sự chờ đợi đã làm tăng nỗi nhớ, sự mong mỏi lâu dài làm tâm hồn bất ổn, cả tuần lễ rồi cũng đậm dặt đi qua...

- Có thư của Thắng nè !

Lúc không trông mong, thì đột nhiên nhận được, tôi vội lấy thư từ tay của Học, lá thư trông cũng khá dày, tôi lướt qua tên người gửi: Chiến Banmê! Ngoài sự mong ước của tôi, tôi đang muốn nhận được những lá thư của các bạn trang lứa có trách nhiệm trực tiếp hướng dẫn đoàn du ca, để biết rõ tin tức sinh hoạt hơn. Minh Chiến là cô bé nhỏ nhất đoàn, hát hay, dễ thương nhưng nhút nhát lắm, chỉ biết tuân theo những gì các đàn anh, đàn chị chỉ định mà thôi. Thư viết bằng tờ giấy đôi vở học trò xếp lại theo kiểu chữ X, thăm nào để trong thư thấy dày lên là phải rồi, mỗi hàng viết vài chữ, chữ này cách chữ kia ...."*vài cây số*" cho đầy trang, tính ra thì cũng đủ 4 trang vở, nội dung thì ..."*Chỉ có trời mới hiểu*", ngoại trừ vài câu làm tôi chú ý: " .... anh đi rồi, sinh hoạt rồi rạc lắm ....." "*...đoàn Âu Thiếu Nhi tan vỡ rồi, thiếu anh, anh Tổng không điều khiển được ...*" "*không có anh, chắc du ca cũng ngưng sinh hoạt luôn quá ...*"

Tôi thất vọng vô cùng, thật tiếc quá. Trước đây tôi đã từng đến trường Tiểu Học Nguyễn Công Trứ xin phép Hiệu Trưởng và các Thầy Cô để được đến từng lớp dạy cho các em hát những bài ca sinh hoạt Thiếu Nhi, đến từng nhà của các em để xin phép cho các em đi sinh hoạt hàng tuần, Với sự đồng ý và tin tưởng của phụ huynh, mà tôi đã thành lập được một đoàn Âu Thiếu Nhi với 200 em đoàn viên. Thành lập đoàn đã khó mà duy trì đoàn quả thật còn khó hơn, Các Du Ca Viên là những huynh trưởng hướng dẫn các em, nay đâu cả rồi sao lại để tan rã? nhiều câu hỏi được tự đặt ra, nhưng chưa được trả lời, tôi lại mở bức thư của Chiến ra đọc lại lần nữa, rồi thêm vài lần nữa, vẫn chỉ là thư của Chiến.

Tôi đã đọc lá thư bao nhiêu lần rồi không nhớ rõ, bởi chưa nhận được thêm lá thư ai khác, nên nó trở thành một vật quan trọng duy nhất để thỏa mãn sự mong mỏi âu lo bấy lâu nay, khuôn mặt

của Chiến hiện ra trong trí, Chiến và Lộc là 2 cô bé nhỏ tuổi nhất đám, luôn đi sát bên nhau, buổi họp thì ngồi cuối góc thụ động, ít được chú ý, giờ thì khuôn mặt Chiến mỗi lúc một đậm nét hơn. Bức thư tuy ngắn không làm tôi hài lòng, nhưng bức thư như một lời tâm sự an ủi tôi, sự nuôi tiếc sinh hoạt của Chiến đã đồng cảm với tôi, hình ảnh Chiến đã trực diện với tôi, niềm thôi thúc khiến tôi muốn trở về gặp lại tất cả và đặc biệt sẽ gặp riêng Chiến, dường như trong tôi đang nhen nhúm một tình yêu khác lạ, tôi nói với Học:

- Ngày mai tớ về Banmê ăn Tết với gia đình.

Học nói:

- Sớm thế? còn hơn tuần nữa mới Tết mà?

Con đường từ Sài Gòn về Banmêthuột, xe phải qua Phan Thiết - Nha Trang - Dục Mỹ rồi lên vùng cao nguyên Banmêthuột mất khoảng 700 cây số, không như ngày xưa đi hướng Thủ Đức - Đồng Xoài- Bù Đăng - Quảng Đức - Banmethuột thì chỉ mất khoảng 365 cây số, con đường này đã bị gián đoạn từ lâu, để thâu ngắn thời gian, tôi mua vé AirVietNam bay cho nhanh.

Về đến nhà thì trời cũng vừa trưa, kể chuyện với mẹ cha về việc học hành và đời sống thường ngày ở Sài Gòn, ăn bữa cơm cùng gia đình xong, tôi phóng nhanh xuống con dốc Suối Xanh đến nhà Thị Đầm, toán phó của du ca Banmê,

căn nhà nằm ngang bên sườn dốc, con đường đầy bùn lầy, hàn huyên với nhau một chặp thì ra về. Lợi ngược lên đầu dốc Lê Văn Duyệt, nơi gốc cây goòng mọc ngoài lề đường, tôi thấy lờ mờ trong bóng tối một đám trẻ con đang đùa giỡn chơi trò "*Ú tim*" "*5-10-15*" dưới gốc cây thân đã to bằng 2 người ôm, lại gần mới rõ, dáng cao nhất trong đám con nít không ai khác hơn là Chiến. Bất ngờ thấy tôi nàng hân hoan reo lên, bỏ cuộc chơi và cuống quýt mời tôi vào nhà.

Căn nhà thật dễ thương, trông tựa như " cái tú "

quần áo, bởi vì chỉ có cái tú người ta mới đánh bóng từ trên xuống dưới, căn nhà nhỏ xinh làm bằng gỗ bằng lăng trắng, được bào nhẵn và đánh véc ni lắc trắng, suốt từ sát nóc nhà đến thềm xi măng, và từ trong ra đến ngoài, cánh cửa có thể mở lớn ra hứng gió mát, bên cửa treo biển số nhà 83, căn nhà tựa hồ như kiểu kiến trúc của Na Uy cất bên sườn núi rậm rì cây cỏ. Gia đình Chiến cư ngụ trong huyện Lạc Thiện cách thành phố Banmêthuột khoảng 50 km, Chiến đang theo bậc Trung Học cha mẹ nàng mua căn nhà này để Chiến có điều kiện dễ dàng đến

trường mỗi ngày, cơm ăn nước uống đã được bà ngoại chăm sóc, nàng không cần bận tâm vào bất cứ việc gì khác ngoài học hành.

Ngồi xuống ghé tôi cầm lên cây đàn, gạt gạt từng âm thanh rơi rụng, vãi đầy, tôi hát lên tình khúc đầu tay mới viết dành cho nàng, nhờ nó làm chiếc cầu nối từ trái tim tôi qua nàng, mạnh dạn thay lời tỏ tình trực tiếp từ làn hơi giọng rung, mà không sợ một phản ứng hay một hình phạt nào ban trả :

" *Này người yêu ơi, Xa nhau đã bao ngày rồi,
Cho tim rạn vỡ một lời,... Cuộc tình ta êm đềm
như suối ấm ...*

*Em như cung nguyệt cầm, rạo rục lòng sóng vỗ
đêm thâu ...*

Rồi một hôm, anh về thăm chốn cũ ....

*Nghe tim đập bồi hồi, Cửa một lần đến thăm em
....*

*Anh nhìn em không dám nói, Cho tình yêu đi đến
bến ...*

Cho linh hồn diu nhau trôi ... "

(**Lời Này Cho Em**).

Từ ngày tôi rời xa Banmê, đoàn du ca tổ chức

học đàn Guitar do Phan Hồ Khánh hướng dẫn , Chiến đã mua được cây đàn này để tập luyện. Cạnh chồng sách vở còn có 1 cuốn album thật dày, gáy cuộn tròn bằng một vòng lò so mạ đồng vàng tươi , chứa đựng những kỷ niệm của thời thơ ấu và hình ảnh của những lần cắm trại Gia Đình Phật Tử, sinh hoạt Du Ca và gia đình bạn bè thân thiết . Tôi kể về những sinh hoạt thường ngày tại Sài Gòn, cảm ơn bức thư đã gửi cho tôi, niềm ưu tư lo lắng về sự sinh hoạt của đoàn du ca, sự thất vọng mất mát của đoàn Ấu Thiếu Nhi , niềm thương nỗi nhớ về các bạn đã một thời bên nhau .v... v..., nghe xong, nàng cũng buông một câu đồng tình :

- Em cũng nhớ anh lắm !

Câu nói bình dị, chân thật của một người đàn em nói với đàn anh, nhưng đối với tôi giờ đây có giá trị khác lạ, nó làm tôi bồi hồi xúc động vô chừng, câu nói ấy là của đôi trai gái đang tỏ tình với nhau khi yêu. Tôi run run bồi hồi, bờ ngõ không biết phải nói gì nữa , đưa em mà tôi thường phát tay ra hiệu mỗi lần tập hát cho đúng nhịp, hát sai bị phạt vẫn phải thi hành răm rắp, giờ đây không còn nhỏ bé nữa, má hồng, môi xinh, tóc xõa đuôi gà ngang vai, nàng ngồi đó tỏa dáng một cô thiếu nữ trinh nguyên. Tôi vội chôn tránh cái tôi của mình vội vã đứng lên chia tay ra về, hẹn cuối

tuần sẽ gặp lại trên Đài Phát Thanh, trong giờ thâu âm của chương trình nhạc Du Ca hằng tuần.

Thâu xong chương trình cho dịp Tết Mậu Thân, cả toán kéo nhau đến Khu Xóm Đạo ăn Mì Quảng và uống cà phê, lại một buổi văn nghệ dã chiến diễn ra vui nhộn kéo dài đến 8 giờ tối mới chia tay, bình thường như mọi bình thường các đoàn viên nữ đều được tiến bước về đến tận nhà nếu trời tối, nhưng hôm nay trong tôi chột thức đầy bộc phát bất ngờ :

- Tôi xung phong đưa Chiến về nhà nhe !

Ngỡ đó chỉ là một câu nói bình thường thôi, không ngờ mọi người nhìn nhau tùm tùm cười, thông cảm một người từ xa mới về .

Dưới ánh sáng nhạt mờ của đèn đường bị bao phủ bởi một làn sương hoang lạnh của mùa đông cao nguyên, đã đồng lõa và khiêu dụ cho cặp tình nhân lại gần bên nhau , tôi khoác tay lên vai nàng ngăn chặn gió lùa và trao nguồn hơi ấm, nắm vội bàn tay nàng, ôi bàn tay sao lạnh ngắt, cứng đờ, không phải vì thời tiết mà vì căng thẳng, ngỡ ngàng, sợ hãi. Nàng lặng im không nói và cũng không phản đối, tôi ngưng ngưng kể chuyện bằng quơ chẳng biết mình đang nói gì nữa bởi tâm trí đang dờn trong đôi bàn tay xiết chặt. Về đến nhà, nàng vội đẩy tôi ra :

- Coi chừng bà Ngoại thấy kìa !

Mai là ngày 30, em và bà sẽ vô Lạc Thiện đón Giao Thừa và ăn Tết với gia đình, tuần sau mới ra đi học lại , anh bao giờ về lại Sài Gòn ?

Qua song chắn cửa hàng rào gỗ cao ngang tầm ngực, tôi vẫy tay gọi khê :

- Nói nhỏ nghe nè !

Rồi như ghé tai nói khê, thoáng nhanh, tôi hôn vội lên má nàng. Thẹn thùng, bờ ngõ, nàng quày quả vụt vào trong nhà khuất lấp, không kịp nghe tôi nói với theo:

- Mong hai ra đây ăn Tết nhe ?

Cả đêm suy tư với bao hình ảnh dịu êm ban chiều , ngồi bên nồi bánh chưng đang sục sôi đặt chính giữa sân mà bố mẹ tôi vừa mới gói xong, tiếng lách tách cùng ánh lửa bập bùng diễn biến lại bao kỷ niệm kỳ thú vừa qua, tôi tự trách lấy tôi sao bạo gan và vội vàng quá, thật là dại khờ, đáng nhẽ ra phải từ tốn hơn, biết làm sao bây giờ ? thời gian của tôi thật quá ít ỏi, tôi chỉ làm theo bản năng. Không ngờ tình yêu chiếm ngự tâm hồn tôi nhanh đến thế ? Có phải tôi đang yêu đó không ? Ôi cuộc đời có những điều kỳ lạ, tôi thêu dệt ước mơ rục rở toàn màu hồng....

Bàn thờ ông bà đã được đánh bóng, hoa quả bánh chưng bày biện xong, cây mai và tràng pháo cũng đã sẵn sàng, chỉ còn chờ đến Giao Thừa là châm lửa thắp hương. Tôi thả bộ thong dong dạo một vòng phố, Chiều 30 các cửa hàng vội vã thu gọn đóng cửa sớm, thế nhưng ngoài đường người qua kẻ lại tấp nập, người ta vội vã mặc cả mua bán những món hàng cuối cùng của năm cũ, dù cuộc sống cơ cực khó khăn đến đâu, người dân vẫn tôn nghiêm ngày đầu của năm mới, hy vọng sẽ đem đến cho họ một cuộc sống yên bình may mắn và hạnh phúc hơn. Lòng tôi đang nở hoa, ngày hạnh phúc của năm mới đang đến khiến tôi yêu đời, tôi nghe ngao hát nhỏ nhỏ những bài ca sinh hoạt vui thú, không khí mát nhẹ bao phủ thành phố cao nguyên mùa đông làm tâm hồn lâng lâng dễ chịu ...

Màn đêm đã che phủ cảnh vật đường phố, ánh đèn đường vàng ủa, hiu quạnh lặng lẽ đêm 30, chưa tới giờ Giao Thừa nhưng tiếng pháo lạc lõng đã nổ lác đác lúc xa lúc gần. Một vài căn nhà kê mâm cơm trước cửa cúng vong linh thần chết qua lại, khói nhang phảng phất làm tăng vẻ cô quạnh trầm vắng thiêng liêng, dưới ánh sáng mờ nhạt

hắt ra từ cánh cửa mở toang, nhà nhà đều quây quần bên nhau trong phòng khách trò chuyện, hay đang tập trung quỳ dưới chân thánh giá nơi giáo đường, hoặc khom lưng kính cẩn dâng hương đánh lễ nơi chính điện chùa tháp, họ cầu mong một năm mới đem đến cho họ một đời sống yên bình, một sức khỏe an vui và một hạnh phúc tất yếu. Tiếng chuông trên nóc giáo đường vang lên, hoà lẫn tiếng chuông chùa từ xa vọng lại, thần thờ dạo trên đường Hai Bà Trưng nhắm hướng trung tâm ngã sáu cột đèn 3 ngọn đi tới, định bụng sẽ tạt ngang nhà thờ Giáo Phận thăm quan rồi quay lại đường Quang Trung nối dài vào chùa Khải Đoan lễ Phật chắc sẽ đúng vào giờ Giao Thừa, từ nhà tôi đến nhà thờ khoảng 400 mét, và cách chùa cũng chỉ khoảng cây số.

Trong giáo đường chật ních, người ta phải đứng ra ngoài hành lang đến tận hàng rào, mọi người cúi đầu trang nghiêm dâng lễ, lòng hướng về khung cửa lớn rộng mở, nơi có cây thập tự giá đồ sộ bên trong.

Các cửa hàng đã đóng chặt cửa, tôi đổi ý quay về nhà để cùng đi với bố mẹ xuống chùa thay vì đi một mình, bố tôi nói:

- Cúng Giao Thừa ở nhà xong mới xuống chùa lễ Phật và hái lộc đầu năm, rồi về nhà xông đất cũng tiện, nhớ treo phong pháo ngoài hiên để đốt luôn nhé?

Chuông giáo đường lại đổ dồn hoà cùng tiếng chuông chùa vang vang báo hiệu Giao Thừa và một năm mới đã đến, mẹ và các em nhỏ đều ở nhà, chỉ có tôi và bố đi lễ, chúng tôi quay ra đường Phan Bội Châu đi thẳng xuống cuối phố, tiếng pháo nổ rân rân bốn bề cả 15-20 phút rồi vẫn chưa ngưng, khói pháo bay mù mịt tứ phía, lòng bồi hồi, vừa rạo rức vừa lo âu vì những tiếng nổ chát chúa của pháo đại thật gần. Đến ngang đường Tôn Thất Thuyết, gần ngôi trường tiểu học Nguyễn Công Trứ thời tuổi nhỏ, tôi nghe tiếng pháo lẫn tiếng súng vang dội, chẳng có gì lạ cả, bình thường lính vẫn dùng súng bắn thay tiếng pháo để đón xuân sang, những lần đạn lửa thỉnh thoảng lướt qua lướt lại trên bầu trời, bố tôi quay lại nói với tôi:

- Sao lại có cả tiếng súng lạ như AK vậy nhỉ?

Tiếng súng gì mà chả giống nhau? AK như thế nào thì tôi làm sao biết được? Nghĩ như thế nhưng chúng tôi vẫn tiếp tục đi xuống dốc dẫn đến cửa chùa, bỗng thấy nhiều người già trẻ lớn bé chạy ngược lên, người khóc, người la inh ỏi. Bố tôi hỏi to:

- Có chuyện gì thế?

Một người đàn ông hốt hoảng, trả lời:

- Không vô được nữa, cửa chùa bị rào chắn rồi, trong đó có Việt Cộng, về đi! về đi!

Bây giờ tôi mới nghe rõ tiếng súng nổ vang, tiếng pháo tiếng súng khác nhau rõ rệt, những làn đạn lửa bay từ phía nghĩa địa bắn tới, tiếng nổ của lựu đạn, súng cối từ phía bệnh viện vọng lại, chúng tôi vội vã quay lưng chạy ngược về nhà, bố tôi vội vã gài then cửa kêu mẹ và các em chạy xuống hầm. Trong những ngày tháng gần đây, đạn pháo kích của Cộng Quân thường rót về thành phố, lệnh báo động và giới nghiêm thường được ban ra, nhà nhà ai cũng phải dựng hầm nổi hoặc đào hầm chìm để tránh đạn, gia đình tôi cũng có một hố chìm giữa khoảng sân trống của nhà trên và nhà bếp, hầm rộng khoảng 4 mét vuông, sâu mét rưỡi, trên lợp gỗ phủ vài lớp bao đựng cát. Qua khoảng trống cửa hầm, tôi thấy máy bay thật rõ dưới ánh sáng hỏa châu, bay lượn vòng trên đầu tôi, hình dạng trông giống tựa tựa như loại máy bay AirVietNam chở hành khách, nơi cánh cửa mở lớn tuôn ra những tràng

đạn lửa đồ ối uốn vòng tuôn xuống dưới đất, trông tựa như vòi rồng hút nước uốn qua uốn lại và thoát ra âm thanh rồ.. rồ như tiếng kêu của loài thủy quái trong phim thần thoại, ánh hồng rực sáng hắt lên nền trời phía Nam, cháy phía khu Trần Hưng Đạo, phía sau của Tòa Hành Chánh và Tiểu Khu, rồi dần lan qua phía Tây thành phố nơi có ngôi chùa Khải Đoan mà tôi định đến lễ cầu an năm mới, phía nghĩa địa thành phố, nơi có em Quyết Dũng của tôi, mới 11 tuổi đã nằm yên ngủ ngàn thu.

Ba tôi ít tâm sự hay chuyện trò với con cái, hoặc có mà lúc đó tôi không hề chú tâm, nhưng có điều tôi vẫn biết rõ tại sao ba tôi lại đặt tên cho các con những cái tên đầy nhiệt khí hào hùng? Thời trai trẻ ba tôi cũng ba chìm bảy nổi, vào sinh ra tử với đoàn quân kháng chiến chống ngoại xâm, niềm tin và lý tưởng yêu nước của người trai trẻ đó thể hiện từ trái tim khối óc luôn tự鞭策 mình phải một lòng kiên trung, để ghi nhớ, ba tôi đặt tên cho tôi, đưa con đầu lòng là - Quyết Thắng. Với gian lao khổ cực để đạt đến thành công điều tâm niệm phải ghi nhớ, đưa em thứ hai của tôi mang tên Quyết Trí. Một lòng nguyện hiến thân cho quê hương, người con thứ ba được mang tên Quyết Dũng. Và với lý tưởng trong sáng cùng niềm hy vọng rạng ngời, người con thứ tư mang tên Quyết Thành. Tiếc thay vận mệnh đưa đẩy cha tôi phải lưu đầy trên chính quê hương của mình, từ Hà Nội lưu lạc đến đây, cái Dũng của cha tôi đã phải chôn vùi nơi nghĩa trang cao nguyên này tròn kiếp.

Chúng tôi đã về kịp nhà thật đúng lúc, chỉ vài phút sau đạn bắn từ mọi bề, bóng dáng ai lấp ló ngoài đường đều có thể bị trúng đạn oan uổng, về được đến nhà cũng thực là khó dù chỉ cách xa vài chục thước, đạn lửa tủa sáng từ phía sau nhà tôi, trên con đường Phan Châu Trinh nằm sát hàng rào phi trường L19, tiếng ỳ ầm của lựu đạn, của của M79, của B40 hoà cùng tiếng trực thăng và raket suốt đêm, chưa bao giờ tôi phải ngồi dưới hầm tránh pháo kích lâu đến thế, bình thường thì chỉ từ 15 đến 30 phút là yên, đêm nay thật bất bình thường, lại là đêm Giao Thừa, mọi khi những ngày lễ lộc trọng đại như hôm nay đều có lệnh ngưng bắn được thoả thuận cả hai bên, sao hôm nay lại phá lệ như thế?

Sáng hôm sau, mặc dù tiếng súng vẫn ầm vang, nhưng cảnh vật được phô bày dưới ánh nắng

vẫn cảm thấy đỡ kinh hoàng hơn sự tưởng tượng trong đêm đen. Tiếng ồn ào náo động trước nhà khiến tôi tò mò hé cửa nhìn ra, có bóng dáng người chạy ngược xuôi giữa đường, mở cửa bước ra ngoài, thấy từng đoàn người lũ lượt gồng gánh, đẩy xe đạp, xe ba bánh, bồng bế dắt dìu nhau hớt hải từ phía dưới đường Trần Bình Trọng- Hàm Nghi - đền Bắc Lệ chạy lên, và cả những đoàn người từ khu Kiến Thiết- Nguyễn Công Trứ chạy ngược xuống, người ta chạy trốn từ chỗ bất yên bình này đến chỗ không bình yên khác, hề chỗ nào có nhiều người tụ tập, là nơi đó có máu đổ thịt rơi, bởi sự chà trộn của quân du kích theo đoàn người, hề chỗ nào có bóng dáng quân du kích là chỗ đó tan nhà nát cửa bởi bom rơi, đạn rớt. Nơi người ta tin tưởng và hy vọng an toàn nhất chỉ còn là thánh địa của nhà thờ và đất chùa, mọi người ùn ùn kéo đến đó, thế nhưng, một trái bom napan vô tình từ phi cơ thả lầm xuống mé sân nhà thờ, lại thêm một số người tan thân nát thịt, chắc chắn phải có cả em thơ lẫn người già.

Máy dây nhà chung quanh nơi tôi ở may mắn vẫn còn nguyên vẹn, gia đình tôi chưa cần phải tản cư, nhưng mẹ tôi cũng đã gói gém cho mọi người những vật dụng cần thiết như đồ ăn thức uống, để lúc cần tới phải bỏ nhà chạy đi có mà dùng. Tôi đi theo đám người chạy loạn lên phía trên xem có chuyện gì đã xảy ra, nhưng mới tới rạp Tường Hiệp đường Quang Trung

đã phải dừng lại vì thấy vô số xác chết nằm ven đường, dây nhà phía trước khách sạn Kinh Đô bị bắn nát, xác người nằm ngổn ngang bên hông nhà thờ và ngã sáu cột đèn 3 ngọn, đêm qua đã xảy ra cuộc giao tranh khốc liệt, đây không còn là nơi an toàn, dọc đường Thống Nhất vài chiếc xe cháy lụn có cả xác xe tăng, con đường ngập đầy hoa Phượng mỗi độ hè về, nay tan tác thê lương, tối ám. Tôi men theo lề đường chạy trở về báo tin cho gia đình biết và xếp đặt gọn ghẽ lại cái hầm trú ẩn, hiện tại đây vẫn là chỗ an toàn duy nhất của gia đình tôi, mẹ tôi nấu cơm nắm, muối vừng, dong vài can nước, đèn dầu hôi, poncho và những thứ cần thiết khác đem chất xuống hầm. Từ đó bố tôi không cho ai ra ngoài nữa, đạn vẫn nổ, máy bay vẫn oanh kích suốt này qua đêm khác, tiếng xe GMC và xe tăng rầm rộ chạy ngang trước cửa rồi lại mất dần nơi xa, làm mọi người luôn luôn cảm giác lo sợ phập phồng.

Đêm ngày thứ 3, lửa cháy sáng hừng một vùng trời phía Tây Bắc thành phố, hướng có xưởng

cửa Trần Văn Lộc, tôi lo lắng về gia đình Chiến, không biết hiện thời ra sao ? căn nhà của nàng nằm cạnh xưởng cửa chắc không hề hấn gì ? mãi Lạc Thiện xa xôi kia nàng đã về với gia đình chắc hẳn yên bình hơn nơi đây ? hay cũng đang vượt núi băng rừng tản cư tìm nơi ẩn náu ? có thoát khỏi những lần đạn giao tranh hay mưa bom đạn pháo? tôi không dám tưởng tượng xa hơn nữa .

Hôm sau tiếng súng thưa dần, nhưng việc đi lại chưa được dễ dàng vì lệnh Thiết Quân Luật. Mãi cho đến sáng ngày thứ 5, người ta ùn ùn kéo nhau ngược xuôi trở về, tôi lao vội xuống đường Phan Bội Châu, đến ngang Tôn Thất Thuyết thấy chiếc xe Thiết Giáp bị cháy nằm gần quán caphê Băng Khuáng của anh Phan Văn Hội, nơi đây cửa nhà toang hoang hư hại, đường xá bừa bãi dơ bẩn , tôi rẽ sang Lê Văn Duyệt đến nhà Chiến, tới ngã tư Hoàng Diệu, sững sờ với khung cảnh trước mắt, tất cả đã biến mất chẳng còn một căn nhà, ngọn lửa đã thiêu đốt tất cả thành bình địa, đêm kia du kích quân đã đột nhập vào xưởng cửa Trần Văn Lộc và đã bị máy bay truy kích, những tia đạn lửa như vòi rồng hút nước đã biến từng chồng gỗ ván thành tro bụi, ngọn lửa đã lan ra những nhà chung quanh, cuốn theo chiều gió thổi ngọn lửa đi qua hàng ngang và chạy xuống hàng dọc, căn nhà của Chiến giờ đây chỉ còn sót lại duy nhất nửa cái hàng rào gỗ đứng trơ vơ giữa trời, cái hàng rào đã chứng kiến nụ hôn đầu đời của người con trai 19, trao vội cho người con gái 16, và người con gái kia đón nhận nụ hôn thật bất ngờ thẹn thùng, cuống quýt như một kẻ phạm tội, ngúng ngẩy chạy trốn. Giữa đám tro tàn trên nền xi măng đen đũi, còn sót lại chiếc khóa lên dây đàn guitar, nằm cạnh vòng dây đồng cuốn gáy tập album hình ảnh, những tấm hình của tuổi thơ đầu yêu mà Chiến đã mở cho tôi xem, kể từng ngày, từng tháng đầy ắp những kỷ niệm tuổi thơ, nay tất cả đã biến thành mây khói cuốn về chốn xa xôi vô tận, tiếng đàn của niềm vui thời mới lớn vụn vỡ trộn lẫn cùng tro than tung bay trong gió, căn nhà " cái tử " mới tuần trước đây đã áp ủ bảo vệ tình tôi dưới ánh sáng dịu êm tình tứ, nơi tôi bắt được hạnh phúc nguyên sơ , nơi khởi sự cho một tình yêu đầu đời, giờ chỉ còn một mình tôi đứng đây gặm nhấm tiếc nuối, niềm hy vọng đang tan chảy và thất vọng đang dâng cao. Không biết giờ này nàng đang nơi đâu ? có biết chuyện gì đã xảy ra

hay không ? Có biết tình tôi đã thực sự trao trọn về em rồi hay không ? em có nhớ đến tôi không ?

Ngày cha mẹ nàng từ một làng nhỏ bé ngoài miền Trung năm 54 chạy về vùng cao nguyên hoang lạ này, cũng là ngày cha mẹ tôi cũng rời bỏ nơi chôn nhau cắt rốn tìm một vùng nắng ấm nơi đây, cũng cùng một lý tưởng và ôm cùng một niềm đau xa xứ. Cha mẹ nàng cũng đã một thời bôn ba trong kháng chiến, mẹ nàng tên Kháng nên tình yêu quê hương trao cho con tên Chiến, rồi đưa em trai kế đặt tên Thắng, bỏ đất thần kinh Huế chạy đến nơi cùng tận của rừng hoang núi thẳm Banmêthuột, cha mẹ nàng đã phải vất vả với đôi bàn tay trắng, chắt chiu tạo dựng nuôi sống đàn con khôn lớn bằng nòi ngô khoai, chén gạo, đổi công chia cán với dân tộc Thượng trong làng xa, bán vắng, bằng chiếc khăn manh áo, may vá, bán buôn đổi chác nơi rừng già, ráng dành dụm để tạo được căn nhà nơi phố thị cho con ăn học, mong sao sau này chúng được sánh vai cùng người, nay chỉ một đêm ngắn ngủi trôi qua, tất cả biến thành phù du, mồ hôi bỗng trở thành nước mắt. Tại sao loài người không tử tế với nhau? đồng loại không biết thương nhau? Tại sao bày ra chiến tranh làm chi? bắn giết nhau làm gì?, người dân đa phần nghèo khổ, ngày đêm cơ cực với miếng cơm manh áo, vật lộn với thiên tai lũ lụt, hỏa hoạn, bệnh tật đói nghèo, thế

chưa đủ sao? họ mong ước được một ngày yên bình nhưng họ chỉ nhận thêm được sự sợ hãi, lo âu, tương lai mù mịt, và thần chết chờ chực đêm ngày. Cái nhà như "cái tử" không còn nữa, người tôi vừa chớm yêu có còn cơ hội ở đây nữa không? Rồi cũng đến ngày tôi sẽ phải ra đi, có còn cơ hội gặp lại nàng nữa không? Tôi thèm được ôm nàng trong tay giờ này dù chỉ là một khoảnh khắc, được an ủi nàng đôi câu, sót chia cùng nàng nỗi đau cùng khổ. Ôi, lời yêu chưa kịp tỏ, mà tình dường như phôi phai, lòng tôi thật bi quan vẫn vơ, đứng sững sờ, chán chường bên song hàng rào chơ vơ, cháy nám.

Nơi hố rác chồng chất dơ bẩn bên kia đường, có xác người cháy đen, nằm ưỡn bụng tay chân co quắp như con ếch ương, lạnh căm không còn biết kêu than, không còn yêu thương tiếc nuối, nhưng khuôn mặt còn hiện rõ nét phần nộ, bất mãn ...

Hòa Lan, một nhiên liệu sạch trong tầm tay

Khinh khí xanh hay Groene waterstof.

Ba tỉnh phía bắc Groningen, Friesland và Drenthe có kế hoạch lớn về khinh khí (khinh khí), một loại khí đốt nhẹ và dễ cháy. Vào tháng 10 năm qua, một số thành phố và có 20 công ty – gồm những tập đoàn lớn như Shell và RWE đã công bố một kế hoạch đầu tư trị giá ít nhất 9 tỷ euro.

Những người khởi xướng và gần như toàn bộ Hạ viện nhìn thấy "cơ hội lớn" ở miền Bắc Hà Lan đối với Khinh khí - đặc biệt là "Khinh khí xanh", được sản xuất bằng nước và điện.

Đó là một sự lựa chọn rất cấp tiến, bao gồm việc xây dựng triệt để quá trình sản xuất và vận chuyển khinh khí lên đến hàng tỷ euro. Theo tính toán của NRC, phía Bắc có kế hoạch sản xuất khinh khí xanh cần sử dụng đến 6,5 gigawatt "máy điện phân" elektrolyzers'. đến 2030 mức tiêu thụ điện năng tăng 35% so với mức tiêu thụ điện quốc gia hiện nay. Có nghĩa là việc xây dựng các trang trại điện gió (windmolen op zee) trên biển phải tăng lên gấp đôi,

Cung cấp cho các nước lân cận

Các tỉnh phía bắc muốn sản xuất nhiều khinh khí vào năm 2030 để họ có thể cung cấp khinh khí bằng đường ống ngầm dưới đất cho Benelux, Đức và Pháp. Công ty Gasunie thuộc sở hữu nhà nước, đang quản lý mạng lưới cung cấp khí đốt quốc gia, tham gia vào các kế hoạch khinh khí phía bắc, giải thích: "Chúng tôi có một vị trí tuyệt vời ở miền Bắc Hà Lan. "Nhiều ống dẫn khí đốt tự nhiên, nhiều lỗ thủng trong lòng đất có thể dùng để chứa khí. Phần trên giáp với Biển Bắc (noord zee), bên trong có các công nghiệp hiện đại, có trung tâm nghiên cứu. Đây là một sự kết

hợp lý tưởng rất hiếm có? bạn không thể tìm được địa điểm tốt hơn thế này".

Đối với Gasunie, đây là một cơ hội để hồi sinh cho cơ sở hạ tầng ở phía bắc. Các hang muối để lưu trữ khí đốt tự nhiên (các "lỗ trong mặt đất") có thể được mở rộng để chứa khinh khí. Và mạng lưới khí đốt tự nhiên quốc gia, với những con đường chính dẫn đến Groningen, một phần có thể được chuyển đổi thành "xương sống khinh khí" với công suất 10 gigawatt. Gasunie đang yêu cầu Quỹ Tăng trưởng Quốc gia chi viện từ 1,5 đến 2 tỷ euro cho dự án này.

Và nền kinh tế khinh khí này, là một khát vọng của miền Bắc, sẽ chỉ tiến triển nếu "khinh khí xanh" được sản xuất từ điện tại đây, nhờ đó miền Bắc có thể được cung cấp khinh khí cho khách hàng với giá cạnh tranh. "Từ góc độ công nghệ, không có trở ngại gì khi xây dựng nhiều máy điện phân lớn. Vấn đề là kinh phí và làm thế nào để đưa khinh khí vào thị trường đúng cách?"

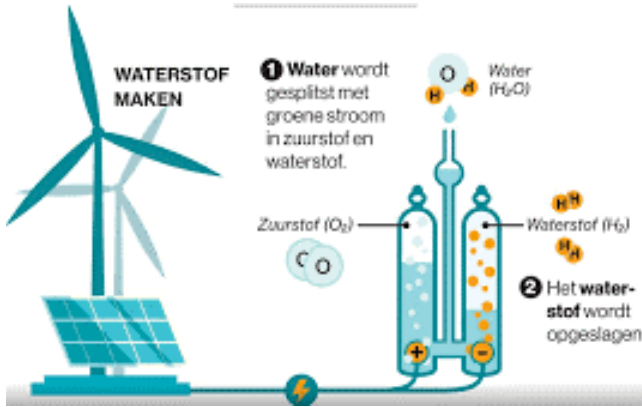
Hàng tỷ mét khối

Hòa Lan đã là một quốc gia "Khinh khí". Một cách vô hình đối với người dân bình thường, khí khinh khí đi qua hàng tỷ mét khối trong ngành công nghiệp hóa chất nặng. Ngành công nghiệp này không nằm ở phía bắc: trong khu vực có thể chính thức gọi mình là Thung lũng Khinh khí của Châu Âu kể từ năm ngoái, chỉ có 7% lượng khinh khí của Hà Lan được sử dụng. Các nhà máy lọc dầu và nhà máy hóa chất lớn - Rotterdam, Zeeland, Geleen - là những khách hàng quan trọng. Ví dụ, họ sử dụng khinh khí làm nguyên liệu cho xăng hoặc amoniac.

Khinh khí đó hiện được tạo ra từ khí tự nhiên, thải ra khí CO₂. Nội các, trong nhận định đã viết vào tháng 3, cần được ưu tiên hoá việc sản xuất khinh khí sạch, nghĩa là không thải khí CO₂, đặc biệt là đối với ngành công nghiệp. Khinh khí không có CO₂ không chỉ là nguyên liệu sạch mà nó còn là nhiên liệu thích hợp cho các lò đốt của các nhà máy, trong đó có nhà máy luyện kim.

Đây là những quy trình sản xuất không thể chạy bằng điện vào thời điểm hiện tại. Nếu không có khinh khí sạch, thì rất khó để loại bỏ dần dần các nhiên liệu hóa thạch, như xăng, dầu.

khinh khí trong khu công nghiệp

Một trong những khu công nghiệp lớn có tiềm năng xử dụng khinh khí là khu công nghiệp Emmtec ở Emmen. Tại đây có các nhóm công nghiệp hóa chất như Teijin, BASF và DSM chủ yếu là chế tạo ra sợi tổng hợp.

Trên một địa điểm NAM bị bỏ hoang ở Emmen, Shell muốn xây dựng một máy điện phân 10 megawatt trong ngắn hạn để cung cấp khinh khí cho Emmtec. tỉnh Drenthe trợ cấp Shell khoản khởi nghiệp trị giá 1,65 triệu euro.

Một nhà máy điện tại khu công nghiệp Emmtec cung cấp hơi nước nóng (190 đến 400 ° C) cho toàn bộ khu vực. Nhà máy hiện xử dụng rất nhiều khí tự nhiên: lên đến 100 triệu mét khối. Do đó việc thay thế dần khí tự nhiên bằng khinh khí cần phải thực hiện. Tuy nhiên "*Khinh khí xanh hiện đắt gấp 5 lần khí tự nhiên.*"

khinh khí trong lãnh vực giao thông vận tải

Trong lãnh này Khinh khí được đánh giá một cách khác hơn so với khu công nghiệp. Khí tự nhiên cho ngành công nghiệp rẻ hơn nhiều so với

dầu diesel cho vận tải, một phần do sự khác biệt lớn về thuế - và mức giá đó cực kỳ quan trọng đối với trường hợp kinh doanh khinh khí. Các xí nghiệp đã quen với giá 1,50 euro mỗi kg. Trong khi đó giá của khinh khí có thể lên đến 8 euro cho mỗi kg.

Thành phố Groningen tiếp nhiên liệu cho xe quét và các thiết bị khinh khí khác tại một trạm nạp khí mà công ty của Max Holthausen đã xây dựng trong thành phố. Một máy điện phân 0,2 MW sản xuất khinh khí xanh tại chỗ.

Trong khi các chuyên gia năng lượng vẫn đang thảo luận về giá trị gia tăng của xe chở khinh khí, thì rất nhiều phương tiện giao thông đã chạy qua trong các kế hoạch khinh khí xanh. Nếu Shell xây dựng bộ điện phân của mình ở Emmen, khinh khí

sẽ không chỉ dành cho Emmtec mà còn dành cho mười xe bus chạy bằng khinh khí.

Vào tháng 3, một thử nghiệm đã thành công để chạy tàu diesel giữa Leeuwarden và Groningen bằng khinh khí. Không cần lắp đặt dây điện trên không, vì các tỉnh muốn đưa tàu chạy khinh khí '*không CO2*' vào lịch trình vào năm 2024. Đặc biệt, Hòa Lan là quốc gia thứ hai trên thế giới có tàu chạy bằng khinh khí, theo thông tin công ty đường sắt Prorail cho biết trong một bộ phim quảng cáo.

Nhưng tất cả những điều này, từ xe lửa, xe chở khinh khí đến nồi hơi công nghiệp, sẽ chỉ thực sự không có thải khí CO2 nếu nhiều trang trại cối xay gió sản xuất điện được thêm vào ở Biển Bắc trước năm 2030.

Các chuyên gia nghĩ rằng con số này sẽ tăng gấp đôi - và chỉ riêng dây cáp điện để kết nối hàng trăm cối xay gió phát điện đó đã tốn hàng tỷ euro.

Dinh Dưỡng Với Lão Hóa

Dinh dưỡng đúng hoặc sai có ảnh hưởng rất lớn tới toàn bộ cơ thể con người, từ tinh thần tới thể chất, từ chức năng các cơ quan nội tạng cũng như ngoại vi.

Hãy so sánh một người thiếu dinh dưỡng với một người ăn uống đầy đủ. Một bên thì hồng hào, đầy sinh lực, yêu đời. Bên kia thì ốm yếu, gầy còm, chậm chạp. Thiếu dinh dưỡng kinh niên thì làm sao có năng lượng để sống lâu, chẳng khác chi ngọn đèn cạn dầu, tắt lụi dần dần.

Cho nên biết ăn để mà sống lâu là cả một nghệ thuật. Các cụ ta vẫn nói “Bệnh tùng khẩu nhập”. Bệnh gây ra do những thực phẩm mà ta đưa vào miệng, những thực phẩm quá nhiều hoặc quá ít từ số lượng tới phẩm chất.

* * *

Vậy thì ăn như thế nào để vừa khỏe mạnh, vừa sống lâu?.

Khi ăn, không phải chỉ để no bụng cho hôm nay, tuần này mà cần nhớ là ăn cho mai sau, cho sức khỏe của những năm sắp tới.

Từ khi nằm trong lòng mẹ, sự dinh dưỡng đầy đủ đã có tác dụng tốt cho khi sanh ra và lớn lên.

Thói quen ăn uống tốt từ tuổi nhỏ, món ăn mà ta tiêu thụ bây giờ có nhiều ảnh hưởng tới sự ta sẽ sống bao lâu và những năm sống đó sẽ mạnh yếu ra sao.

Nhiều người thắc mắc rằng có một chế độ ăn uống mẫu mực, chung cho mọi người không: một chế độ mang lại sức khỏe tổng quát, sức chịu đựng với bệnh hoạn và trì hoãn tuổi già.

Câu trả lời sẽ là không có. Nhưng có một số nguyên tắc, một số hướng dẫn mà ta có thể áp dụng để đạt được điều ước muốn.

1-Ăn vừa phải.

Ăn vừa phải, đúng với nhu cầu, đừng nhiều quá, ít quá. Các cụ ta vẫn khuyên là nên ăn “ba phần đói, bảy phần no” là tốt hơn cả, khỏi nặng bụng, lên cân.

Nhu cầu thực phẩm cũng thay đổi tùy từng người, tùy cấu trúc cơ thể to nhỏ, khi làm việc, khi nghỉ ngơi. Con người thường có khuynh hướng ăn quá nhiều, bất cứ lúc nào, coi bao tử như một thùng chứa. Thế là béo phì, tiểu đường, suy tim mạch, giảm tuổi thọ trời cho. Lên cân vừa phải vào tuổi 60 có thể chấp nhận được vì đó là diễn tiến bình thường, nhưng “mập mập” quá không bao giờ là dấu hiệu của sức khỏe.

2-Cân bằng.

Thực phẩm cần có sự cân bằng giữa các chất dinh dưỡng căn bản. Không nhất thiết là phải cân

bằng ở mỗi bữa ăn, mà có thể trong ngày, trong tuần.. Các chuyên gia dinh dưỡng vẫn khuyên nên theo tỷ lệ 30% béo, 15-20% đạm, 45-50% carbohydrat.

3- Đa dạng.

Đừng sở thích chi phối hoàn toàn việc chọn lựa món ăn, mà cần phải lưu ý đến việc ăn nhiều món ăn khác nhau. Mỗi một thực phẩm có chất dinh dưỡng với công dụng riêng mà những món khác không có và không thay thế được. Bỏ quên một chất dinh dưỡng nào đó quá lâu sẽ đưa tới thiếu dinh dưỡng.

Sau đây là vài hướng dẫn về việc sử dụng các chất dinh dưỡng:

a. Chất đạm.

Đạm gồm có nhiều các amino acid, trong đó có một số cơ thể không tự tổng hợp được và phải do thực phẩm cung cấp. Đạm động vật có hầu hết các amino acid. Thực vật có thể thiếu một vài loại nhưng khi ăn nhiều rau trái khác nhau ta sẽ bổ sung đầy đủ. Khi sử dụng đạm động vật, chúng ta cũng cần lưu ý:

- Thịt bò, heo, cừu thường có nhiều béo;
- Thịt gà, gà tây ít hơn nếu bỏ da;
- Cá tốt hơn nữa, tôm hơi nhiều cholesterol;
- Sữa, trứng, phô mát loại ít chất béo thì tốt hơn;
- Sữa chua giảm cholesterol.

Hạn chế các món chiên rán. Hấp, nướng bỏ lò tốt hơn.

b. Chất béo.

Cơ thể rất cần chất béo, nhưng nhiều quá thì lại có nguy cơ gây bệnh. vì thế, cần để ý hạn chế ở

mức vừa phải khi ăn, nhất là các chất béo bão hòa.

Chất béo tạo ra nhiều phản ứng oxy hóa ở tế bào, sản xuất nhiều gốc tự do. Các gốc tự do này đưa tới nhiều hư hao cho tế bào và được coi như là một trong những nguyên nhân gây ra bệnh tim mạch, tiểu đường, một vài bệnh ung thư cũng như sự lão hóa..

c. Carbohydrat.

Carbohydrat gồm hai nhóm chính là tinh bột và đường, có nhiều trong bánh mì, cơm, rau và trái cây. Carbohydrat là nguồn cung cấp năng lượng chính cho não bộ. Trong cơ thể, chất dinh dưỡng này được chuyển hóa thành đường glucose. Theo tập quán lâu đời của nhiều dân tộc Á Đông thì carbohydrate trong cơm gạo là nguồn lương thực chính.

d. Chất xơ.

Có nhiều trong rau trái cây. Khi thiếu chất xơ, ta thường hay bị táo bón, viêm túi ruột, bệnh túi mật, tăng nguy cơ ung thư ruột già.

Chất xơ giúp giảm cholesterol trong máu, đại tiện dễ dàng.

Nhưng dùng quá nhiều có thể gây đầy bụng, giảm hấp thụ sắt, kẽm, calcium

đ. Đường

Do sự hấp dẫn của vị ngọt nên có rất nhiều người ăn quá số lượng mà cơ thể cần.

Đường trắng không cung cấp các acid amin và sinh tố cho sự dinh dưỡng mà chỉ cho năng lượng. Khi được cung cấp quá nhiều, năng lượng thừa sẽ chuyển thành ra mỡ béo, dẫn đến béo phì.

Tiêu thụ nhiều đường cũng gây sâu răng, làm tăng nguy cơ mắc bệnh tiểu đường khi tuổi lên cao, làm tăng cholesterol và bệnh tim mạch...

e. Muối ăn

Muối ăn là thành phần quen thuộc và không thể thiếu trong hầu hết các bữa ăn. Nhưng ăn nhiều muối quá có thể bị huyết áp cao. Thường thì chúng ta ăn nhiều hơn nhu cầu cần thiết của cơ thể chỉ để thỏa mãn khẩu vị, và như vậy là buộc thận phải hoạt động nhiều hơn để bài tiết lượng muối thừa. Khi điều này thường xuyên xảy ra, thận sẽ suy yếu, hư hao.

g. Sinh tố và khoáng chất

Sinh tố và khoáng chất rất cần thiết cho cơ thể, nhưng điều đó không có nghĩa là việc bổ sung các chất này bao giờ cũng tốt cho sức khỏe. Trong thực tế, một người khỏe mạnh áp dụng chế độ dinh dưỡng cân bằng, đa dạng thì không cần uống thêm sinh tố và khoáng chất. Người ăn chay thuần túy rau trái có thể cần dùng thêm sinh tố B12; phụ nữ có thai cần thêm sắt, folate.

Một số sinh tố như sinh tố C, E, Beta carotene hiện nay rất phổ biến. Nhiều người dùng vì tác dụng chống oxy hóa, nhưng nên tránh dùng liều lượng quá cao.

h. Nước.

Nước rất cần cho hầu hết các chức năng của cơ thể. Nước điều hòa thân nhiệt, chuyển trở chất dinh dưỡng và dưỡng khí tới tế bào, thu thập chất phế thải để bài tiết ra ngoài. Nước cũng là chất đệm cho các khớp xương và bảo vệ các bộ phận.

Nhu cầu nước của cơ thể được thỏa mãn khi ta uống khoảng 8 ly nước mỗi ngày. Khi uống ít hơn mức này, cơ thể vẫn hoạt động nhưng nhiều biện pháp "tiết kiệm nước" sẽ được cơ thể áp dụng dẫn đến giảm khả năng huật động và phát triển bình thường.

Có nhiều loại nước ống để cung cấp nước hàng ngày cho cơ thể. Sữa là nguồn cung cấp nhiều nước mà lại kèm theo nhiều calcium, đạm, sinh tố... Nên dùng sữa đã loại bỏ bớt chất béo.

Các loại nước ngọt có nhiều đường và chất hơi, nên cần giới hạn. Nước ép trái cây, nước khoáng thiên nhiên ...đều là các thức uống tốt.

4. Thực phẩm có tác dụng chống lão hóa

Sau đây là tóm tắt một số thực phẩm mà kinh nghiệm cho là có thể làm chậm sự lão hóa. Một số thực phẩm này chủ yếu là có chứa những chất chống sự oxy hóa (anti oxidant). Đây là chất có khả năng ngăn chặn các gốc tự do (free radical), nguồn gốc của tiến trình oxy hóa các tế bào và là một trong nhiều nguy cơ đưa đến lão suy.

1. Thực phẩm có nhiều Beta-Carotene (tiền tố sinh tố A) đều từ gốc thực vật như dưa, hồng qua, ớt đỏ, khoai lang, đu đủ, ớt cay, cà rốt, xoài, bí ngô, cải xanh lục... Dưa hấu, quít, trái bơ, bắp su, dâu, cam đào, cà chua... chứa một lượng beta carotene ít hơn nhưng cũng là nguồn cung cấp không kém quan trọng.

2. Thực phẩm có sinh tố B 5 (pantothenic acid) có khả năng vừa chống gốc tự do vừa hạ cholesterol, chống ô nhiễm, bảo vệ gan. Sinh tố

B6 có nhiều trong men, gạo lức, hạt bí ngô, hạt mè...

3. Sinh tố C là chất chống oxy hóa rất tốt và có trong trái cam, chanh, dâu, cải lá xanh lục, cà chua, su lơ xanh lục, khoai tây, khoai lang...

4. Sinh tố E có nhiều trong mầm lúa mạch, đậu nành, bắp su, su lơ xanh lục, các loại cải có lá xanh lục. Theo nhiều nhà nghiên cứu, sinh tố E làm chậm tiến trình lão hóa và làm trẻ con người.

5. Thực phẩm chứa nhiều calcium gồm có sữa gạn bớt mỡ, đậu phụng, sữa chua gạn mỡ, quả óc chó, pho mát, hạt hoa hướng dương, đậu nành, các loại đậu khô, cá mòi đóng hộp (ăn cả xương), các loại cải xanh lục, cá hồi, su lơ xanh lục...

6. Khoáng chất iodine có trong tảo bẹ, hành, hải sản, đa số cải xanh lục...

7. Khoáng chất sắt có nhiều trong sò hến, quả hạch, đào sấy khô, các loại đậu, thịt tươi không mỡ, măng tây, gan, mật mía, trứng, bột yến mạch (oatmeal)...

8. Mầm lúa mạch, cám, cá tuna, hành, cà chua, su lơ xanh lục chứa khoáng chất selenium.

9. Thực phẩm giàu chất đạm gồm có: cá tươi hoặc đông lạnh, tôm cua, sữa gạn mỡ, sữa chua gạn mỡ, thịt gà (đút lò hay nướng), thịt cừu, thịt bò lọc bỏ bớt mỡ, hạt cây hướng dương, hạt bí ngô, đậu phụng rang, bơ đậu phụng không pha đường hoặc muối.

10. Trái cây chống lão suy gồm có: quả kiwi, nho đen Hylạp, hồng qua, đu đủ, các loại quả thuộc giống cam quít, dâu ổi, đào lông, quả xuân đào (nectarine) dưa hấu. Những loại quả này có lượng sinh tố C rất lớn.

Ngoài ra còn phải kể đến những loại quả có chứa bioflavonoisd, một chất chống oxi-hóa mạnh, như: quả mơ (apricot), nho, dâu đen, quả anh đào (cherry), quít, bưởi cam...

Kết luận

Để trì hoãn sự lão hóa, con người đã thử qua nhiều cách khác nhau. Có những phương thức phải tốn nhiều tiền, có những loại thuốc có thể mang tới kết quả, cũng có những nghiên cứu với nhiều hứa hẹn.

Nhưng phương thức mà mọi người có thể áp dụng được, có kết quả chắc chắn mà lại ít tốn kém. Đó chính là áp dụng một chế độ dinh dưỡng đúng đắn, hợp lý, cân đối, đa dạng kết hợp với sự vận động, rèn luyện thể lực.

Chúc Mừng Năm Tân Sửu 2021 HTN

Xuân về rộ nở mấy cành Mai
Rực rỡ pháo hồng đẹp sánh vai
Thư thái tâm hồn như mở hội
Hân hoan tấc dạ tựa hoa khai
Vái trời phật độ qua tai kiếp
Cầu nguyện bình an phước lộc tài.
Thoải mái muôn người vui hạnh phúc
Năm này đất ngọc vạn điều may

Đón XUÂN

Mứt cà mứt bưởi đẹp khang trang
Với nhành Mai xinh rộ sắc vàng
Trang trí hài hòa không khí tết
Giao thừa pháo đỏ đón Xuân sang
Xênh xang áo lụa nhìn tươi thắm
Cởi mở tâm hồn thấy lạc quan
Van vái ơn trên trời phật độ
Năm này thế giới được bình an
2021 HTN

Cười chút chơi

Điên

Thanh tra y tế đến thăm một bệnh viện tâm thần. Ông thấy các bệnh nhân đang chơi trò đánh cờ. Người nghĩ mình là bàn cờ thì quý xuống đất để làm bàn cờ. Người thì ngồi suy nghĩ đánh cờ trên lưng anh kia. Còn một người treo mình trên cây để làm bóng đèn. Ông thanh tra nói với giám đốc bệnh viện:

- Những người ở dưới thì không sao, nhưng mà ông phải bảo anh chàng trên cây xuống đi, kẻo rơi xuống thì khổ.

Giám đốc nghĩ một lúc rồi trả lời:

- Cũng đúng, nhưng tôi e làm thế thì... hơi tối.

Say

Về nhà khuya, người chồng biết thân biết phận lên giường với vợ nhưng khi nhìn xuống cuối giường lại thấy 6 cái chân. Anh tức giận hỏi: "Mọi khi tôi với cô chỉ có 4 chân, sao hôm nay lại là 6?".

- Nốc cho lắm rượu vào. Anh thử xuống tận cuối giường đếm từng cái xem!

Chồng nghe lời đi xuống cuối giường đếm từng cái một và công nhận:

- Đúng là chỉ có 4 cái chân, như mọi khi.

Bi quan

Sau khi khám xong xuôi, bác sĩ căn dặn một bệnh nhân quen thuộc:

- Tất cả bộ phận trong người ông hiện giờ đều tốt cả. Bệnh của ông do trí tưởng tượng mà ra. Tôi thấy hồi nãy tinh thần của ông bị xuống quá, bởi thế ông đâm ra bi quan. Tôi khuyên ông nên ca hát và vui cười nhiều cho đời tươi trẻ lại, nhất là lúc ông đang làm việc mệt nhọc... À, hiện giờ ông đang làm nghề gì nhỉ?

Bệnh nhân ưỡn ẹo đáp:

- Dạ, tôi làm nghề khiêng đòn đám ma.

Vật ấy

Bác sĩ phòng cấp cứu thăm bệnh một người mới được vợ đưa tới:

- Hình như lâu nay ông bị một vật gì đó hành hạ, đè nén.

Bệnh nhân nhồm ngay dậy, nói thảm vào tai vị bác sĩ:

- Ông nói hoàn toàn đúng nhưng ông hãy nói khẽ thôi. Thừa bác sĩ, "vật ấy" đang đứng ở phòng ngoài kia kia!

Nhảm

Bờm lên thành phố học việc ở một khách sạn.

Viên quản lý nói:

- Nghe kinh nghiệm của chú mà học hỏi. Một lần chú bước vào phòng tắm khách sạn, bà khách đang tắm sắp sửa rửa rú lên thì chú nói ngay: "Xin lỗi quý ông!". Thế là bà ta im bật vì cứ tưởng chú chưa thấy gì hết.

Buổi chiều, Bờm trở về mặt mũi sưng tím:

- Cháu đến sửa vòi nước ở khách sạn Y, vừa bước vào thì thấy một đôi đang quần lấy nhau, cháu vội nói: "Xin lỗi 2 quý ông! Thế là...".

Khôn

Người chồng hấp hối nói với vợ:

- Bây giờ anh đang gần đất xa trời rồi, em có thể thú nhận về mối quan hệ của mình với tay hàng xóm được không? Lúc này mọi thứ đều chẳng còn ý nghĩa gì, song anh vẫn muốn biết sự thật trước khi nhắm mắt xuôi tay.

Cô vợ ngần ngừ một lúc rồi hỏi lại:

- Thế nhờ anh không chết thì sao?

Rẻ quý

Cô gái dốt người yêu lần đầu về nhà. Chàng trai gặp bố cô gái, mở đầu câu chuyện:

- Bác có thuốc lá không, cho cháu điếu.

- Anh hút thuốc hả? - Bố cô gái hơi ngạc nhiên.

- Dạ, cũng ít! Chỉ khi nào uống rượu, nhậu nhẹt thôi.

- Uống rượu, nhậu nhẹt?

- Dạ thì nhiều khi đánh bài bạc, thua cháy túi nên uống rượu giải sầu vậy

- Lại còn bài bạc?

- Dạ! Thì ở tù biết làm gì hơn?

- Tại sao vô tù?

- Ông bố bắt giữ

- Tại lần trước, người yêu cũ cháu dốt cháu về nhà chơi mà ba cô ấy không đồng ý.

Kỷ lục

Ba chú nhóc tùm lại xem băng video Tết. Đến đoạn quảng cáo thuốc giảm cân, một chú vọt miệng:

- Cái này chưa chắc hiệu nghiệm bằng cách của chị tao. Chị tao chỉ ăn chay hai tuần mà giảm được đến 4 ký.

- Anh tao tập tạ một tuần xuống tới 5 ký lận.

- Không ăn thua gì hết. Chú tao nặng gần 100 ký.

Nhịn ăn chỉ 3 ngày mà còn có 5 ký.

- Giảm 5 ký chứ!

- Không, còn 5 ký, sau khi thiêu.

Vliet Service

Reparatie van koelcel, vnescel, koelapparatuur, airco, sofijsmachine, ventilatie, keuken afzuiginstallatie, verwarmingsketels, geysers, boiler, friteuse, opwarming-apparatuur, magnetron, oven, vaatwasmachine, gasapparatuur, koffie-espresso, luchtbehandelingskast, zak filters, koolstof filters.

Verkoop van horeca-apparatuur.

Contact: Dhr. Vliet Nguyen
Tel. 030-2688630
Mob. 06-44464380

Việt Nam Nguyệt San, một trong những tờ báo Việt ngữ lâu đời nhất của người Việt tại Âu Châu. Người Việt tại Hòa Lan luôn hãnh diện đã cùng nhau chung góp, kể bỏ công, người góp của, để nuôi dưỡng gìn giữ tờ báo này như một phương tiện liên lạc với nhau từ hơn 30 năm qua.

Hãy đọc và cổ động báo Việt Nam Nguyệt San đến gia đình, bè bạn.

lệ phí cho một năm (8 số) là €30.-

Quý đồng hương có thể chuyển tiền về trương mục của cộng đồng qua ING-bank (IBAN): NL16 INGB 0001 5086 64 t.n.v. AVVN

Kính chúc quý đồng hương cùng quý quyến năm mới Tân Sửu 2021 an khang thịnh vượng !

- Ban Chấp Hành Cộng Đồng;
- Gia đình Quân Cán Chánh VNCH/ HL;
- cùng toàn thể Ban Biên Tập VNNS.

Đính chính:

Trong số báo vừa qua, VNNS318 – trang 37 (truyện ngắn của tác giả Topa (Hòa Lan)), trong lúc trang trí đã vô tình đánh sai tựa bài “Cái Xác Không Đầu”, nay xin đính chính là “Các Xác Không Đầu”.

Xin chân thành cáo lỗi tác giả cùng toàn thể quý độc giả.
Ban biên tập VNNS

Giá biểu quảng cáo trên báo Việt Nam Nguyệt San 2020

khổ quảng cáo	màu/ trắng đen	giá mỗi số	giá 1 năm (8 số)
trang ngoài bìa sau	hình màu	€150.-	€800.-
trang trong bìa sau	hình màu	€100.-	€600.-
A4 trang trong	trắng đen	€ 80.-	€500.-
1/2 trang trong	trắng đen	€ 50	€300.-
1/4 trang trong	trắng đen	€ 25.-	€150.-
1/8 trang trong	trắng đen	€ 15.-	€100.-

PHÂN ƯU

Được tin buồn Ông Phan văn Thảo pháp danh Minh Thiện

- Thành viên Ban Trị Sự chùa Vạn Hạnh Hòa Lan
- Ban Cố vấn GĐQCCVNCH /Hoà Lan
Sinh ngày 28-02-1937 Việt Nam
Từ trần ngày 02-01-2021 Zoetermeer-Hoà Lan.

Chân thành chia buồn cùng bà quả phụ Trương thị Nhị cùng toàn thể gia quyến. Nguyên cầu hương linh phật tử Minh Thiện Phan văn Thảo sớm về cõi niết bàn.

Ban trị sự chùa Vạn Hạnh Hoà Lan
BCH và hội viên GĐQCCVNCH/Hoà Lan
Cùng các gia đình :

- Lê quang Kế
- Trần quốc Sùng
- Trương Hải
- Trần văn Thắng
- Hồ cảnh Thuần
- Nguyễn minh Anh
- Ngô thụy Chương
- Nguyễn văn Oanh
- Lưu thị Trang
- Huỳnh thị thanh Xuân

Cảm tạ

Chúng con thành kính tri ân

Hoà Thượng Thích Minh Giác trụ trì chùa Vạn Hạnh – Hòa Lan,

- Quý cô chú bác anh chị nhóm Hộ Niệm
- Toàn thể quý cô chú bác anh chị, thân bằng quyến thuộc đã giúp đỡ, gửi vòng hoa, điện thoại chia buồn cùng gia đình, đến thăm viếng, cầu siêu, đưa tiễn chồng, cha, ông của chúng con/ chúng tôi đến nơi an nghỉ cuối cùng.

**Phật tử Minh Thiện Phan văn Thảo
Sinh ngày 28-02-1937 Việt Nam
Từ giã cõi ta bà ngày 02-01-2021
Zoetermeer – Hòa Lan
Hưởng thọ 84 tuổi**

Trong lúc tang gia bối rối không tránh điều sơ sót, kính mong Thầy hoan hỷ và quý vị niệm tình tha thứ.

Tang gia đồng cảm tạ,

Quả phụ Phan văn Thảo nữ danh Trương thị Nhị và toàn thể các con các dâu cùng tất cả các cháu.

Danh sách độc giả đóng tiền báo tính từ ngày 13-12-2020 đến ngày 06-01-2021

stt	ngày trả tiền	tên độc giả	vùng	số độc giả	số tiền	ghi chú
01	13-12-2020	Trinh Quang Cuong	Nieuwegein	208	€ 30.-	
02	15-12-2020	T.G.V. Phan	Hoorn	58	€ 30.-	
03	17-12-2020	V.B. Luu	Apeldoorn	423	€100.-	
04	23-12-2020	V.T. Nguyen	Baarn	221	€ 30.-	
05	28-12-2020	Nguyen Hoan Nguyen	Kampen	839	€ 30.-	
06	29-12-2020	Vy Van Vuong	Eindhoven	693	€ 30.-	
07	31-12-2020	Hoang Long Thai Ha	Fijnart	889	€ 30.-	
08	02-01-2021	Le Thi Ngu	Utrecht	46	€ 30.-	
09	06-01-2021	Pham Minh Thang	Purmerend	875	€ 30.-	

Ghi chú:

